

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

PRODUCT AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR PROMOTING CULTURAL TOURISM
THROUGH THE PARTICIPATION OF KHEK NOY VILLAGE,
PHETCHABUN PROVINCE

สุรพงษ์ เพิ่มพล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

PRODUCT AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR PROMOTING CULTURAL TOURISM
THROUGH THE PARTICIPATION OF KHEK NOY VILLAGE,
PHETCHABUN PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(M.A. (Integrated Tourism Management))
Faculty of Environmental Culture and Ecotourism, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
บ้านเข็มน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ของ

สุรพงษ์ เพิ่มพล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ศุทธิถกล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสิทธิ เกียนวัฒนา)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
ผู้วิจัย	สุรพงษ์ เพิ่มพล
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ศรัญญา ศรีทอง

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR,) แบบสอบถาม และการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย และกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่อง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีอัตลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์ม้งที่โดดเด่นและยังสามารถนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยเป็นผู้มีบทบาทหลักในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไหมมัดย้อมและหน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 7 กิจกรรม ผลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มนักท่องเที่ยวอาสาสมัคร พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์ไหมมัดย้อม ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.435) มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.343) และหน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.654) มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.561) และในด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย พบว่ามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.431) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 กิจกรรม โดยกิจกรรมผ้าปักม้งได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.472)

คำสำคัญ : ผลิตภัณฑ์, กิจกรรมท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ของที่ระลึก, บ้านเข็กน้อย

Title	PRODUCT AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR PROMOTING CULTURAL TOURISM THROUGH THE PARTICIPATION OF KHEK NOY VILLAGE, PHETCHABUN PROVINCE
Author	SURAPONG PERMPOL
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Saranya Srithong , Ph.D.

The objectives of this research are as follows: (1) to study the local area and identity; (2) to develop product and activities of Khek Noi village, Phetchabun Province; and (3) to measure pilot tourism's satisfaction for product and activity of Khek Noi village, Phetchabun Province. This research was Qualitative Research and Quantitative Research using Focus Group, and Participatory Action Research (PAR). The results showed that Khek Noi village has a distinctive Hmong community identity and can be further developed into products and activities to promote tourism in the community to create awareness among tourists and Hmong Khek Noi Cultural Tourism Community Enterprise play a major role in the development of two products and seven activities. The result of questionnaires of pilot tourism found that volunteer tourists were satisfied with Hmong lamp products at the highest level of satisfaction ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.435) by the most satisfied with local identity ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.343) and Hmong Batik mask at the highest level of satisfaction ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.654) by the most satisfied with local identity ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.561) and satisfaction with the activities to Promote the Cultural Tourism in Khek Noy Village, Phetchabun Province. It was found that pilot tourists were the most satisfied ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.431) and pilot tourism were the most satisfied in terms of seven activities of Hmong embroidered fabric was the most satisfied ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.472).

Keyword : Product, Tourism Activity, Cultural Tourism, Souvenir, Khek Noy Village

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์หลัก ที่ได้เมตตากรุณาช่วยเหลือ ตลอดจนให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการปรับแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ศุทธิถกถล ประธานกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสิทธิ เกียนวัฒนา กรรมการในการปริญญาานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาเพื่อตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อยทุกท่าน และผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภรณ์พื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่สละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย โดยเฉพาะคุณสุมิตรา เสรีเนติกุล และครอบครัว ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สามารถดำเนินได้อย่างราบรื่น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ บุคลากร และเพื่อน ๆ (ECE3) คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่คอยให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนมีร่า เพื่อนิว เพื่อนปาน เพื่อนมิล และต้นกล้า ที่คอยอยู่เคียงข้าง ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอดจนทำให้ปริญญาานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

สุรพงษ์ เพิ่มพล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	છ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	6
2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว.....	6
2.1.2 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	7
2.1.3 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	9
2.1.4 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์	11
2.2.1 แนวคิดและความหมายของอัตลักษณ์.....	11

2.2.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์.....	13
2.2.3 ประเภทของอัตลักษณ์.....	13
2.2.4 อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว.....	14
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึก	16
2.3.1 การออกแบบสินค้าที่ระลึก	20
2.3.2 ของที่ระลึกชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	22
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว	23
2.4.1 ความหมายของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว	23
2.4.2 หลักเกณฑ์ในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว	24
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	26
2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	26
2.5.2 วิธีการนำมาใช้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	29
2.6 บริบทพื้นที่วิจัย	32
2.6.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	32
2.6.2 ลักษณะภูมิประเทศ.....	33
2.6.3 ประวัติชุมชนชาวม้งในตำบลเข็กน้อย	34
2.6.4 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	34
2.6.5 งานประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวม้ง	37
2.6.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	41
2.6.7 การเข้าถึงชุมชนบ้านเข็กน้อย	44
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis) บริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	52
ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัด เพชรบูรณ์.....	55
ขั้นตอนที่ 2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ...	55
ขั้นตอนที่ 2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ...	58
ขั้นตอนที่ 3 การวัดผล (Measurement) เป็นการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	61
ขั้นตอนที่ 4 ผลสะท้อนที่เกิดขึ้น (Reflection) เป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการติดตามการ ปฏิบัติการทั้งหมดที่เกิดขึ้น.....	65
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัย.....	68
4.1 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชน บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	68
4.1.1 ความเป็นมาของชุมชนบ้านเข็กน้อย.....	69
4.1.2 ความเชื่อและศาสนาของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อย	71
4.1.3 วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน และภาษาที่ใช้ในชุมชนบ้านเข็กน้อย ..	72
4.1.4 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน การละเล่น และเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชนบ้านเข็กน้อย	73
4.1.5 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อยในปัจจุบัน.....	77
4.1.6 อาหารประจำถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย	78
4.1.7 วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย.....	83
4.2 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท้องถิ่นชุมชน บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	85

4.2.1 ผลการดำเนินวิจัยขั้นตอนที่ 2.1 เพื่อระดมความคิดเห็นในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรม.....	85
4.2.2 ผลการดำเนินวิจัยขั้นตอนที่ 2.2 เพื่อร่วมการทดลองการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ .	103
4.3 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวร่งต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	116
4.3.1 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวร่งต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	116
4.3.2 ผลการดำเนินวิจัยขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการติดตามการปฏิบัติการท่องเที่ยวร่งต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	141
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	148
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	148
5.1.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	148
5.1.2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	150
5.1.3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวร่งต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์.....	154
5.2 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)	156
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions).....	161
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	161
5.3.2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	163
5.4 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	164

บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก.....	173
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	174
ภาคผนวก ข จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	176
ภาคผนวก ค จดหมายขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่	194
ภาคผนวก ง หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์ของผลการวิจัย.....	196
ภาคผนวก จ จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	198
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือวิจัย	201
ภาคผนวก ช โปรแกรมการดำเนินการจัดกิจกรรม	221
ภาคผนวก ซ ภาพประกอบการทำวิจัย	223
ประวัติผู้เขียน.....	236

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การสรุปขั้นตอนการดำเนินวิธีวิจัย.....	67
ตาราง 2 กำหนดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 1 วันที่ 11 ถึง 14 มีนาคม พ.ศ. 2566.....	104
ตาราง 3 กำหนดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 ถึง 21 มีนาคม พ.ศ. 2566.....	109
ตาราง 4 กำหนดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 วันที่ 27 ถึง 29 มีนาคม พ.ศ. 2566.....	113
ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว.....	117
ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง.....	119
ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง ด้านอัตลักษณ์.....	120
ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง ด้านความสวยงาม.....	120
ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง ด้านประโยชน์ใช้สอย.....	121
ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน.....	122
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น.....	123
ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน ด้านความสวยงาม.....	123
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน ด้านประโยชน์ใช้สอย.....	124

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย..... 125

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมสูชัญญ์นักท่องเที่ยว..... 126

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมทำพืชม้ง..... 128

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมผ้าเขียนเทียน..... 130

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมผ้าปักม้ง..... 132

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น..... 134

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมทำลูกช่วง DIY..... 136

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง.. 138

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพประกอบ 2 ของที่ระลึกประเภทผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชุมชนบ้านเข็กน้อย	22
ภาพประกอบ 3 ของที่ระลึกประเภทงานศิลปะของชุมชนบ้านเข็กน้อย	23
ภาพประกอบ 4 แผนที่ตำบลเข็กน้อย.....	33
ภาพประกอบ 5 น้ำตกสันติสุข.....	35
ภาพประกอบ 6 ดอยตัวเพ็ง.....	35
ภาพประกอบ 7 ผาซ่อนแก้ว.....	36
ภาพประกอบ 8 น้ำตกแก่งสาวน้อย	37
ภาพประกอบ 9 ประเพณีปีใหม่ม้ง.....	38
ภาพประกอบ 10 การโยนลูกช่วง	39
ภาพประกอบ 11 แคนม้ง (เกร็ง).....	39
ภาพประกอบ 12 ประเพณีกินข้าวปีใหม่	41
ภาพประกอบ 13 ผ้าปักม้ง	42
ภาพประกอบ 14 การเขียนเทียนลงบนผ้า	43
ภาพประกอบ 15 ผ้าเขียนเทียนม้งที่ผ่านการย้อมสี.....	44
ภาพประกอบ 16 แผนภาพเส้นทางจากพิษณุโลกไปยังชุมชนบ้านเข็กน้อย	45
ภาพประกอบ 17 บริเวณทางเข้าชุมชนบ้านเข็กน้อย	70
ภาพประกอบ 18 การคั่วข้าวใหม่.....	74
ภาพประกอบ 19 การร่วมรับประทานอาหารในประเพณีกินข้าวใหม่	74
ภาพประกอบ 20 เทศกาลปีใหม่ม้ง.....	76
ภาพประกอบ 21 การโยนลูกช่วง.....	76

ภาพประกอบ 22 การจำหน่ายชุดประจำชาติม้ง	78
ภาพประกอบ 23 ไร่ดำบ้าน	79
ภาพประกอบ 24 ไร่ดำสมุนไพร	80
ภาพประกอบ 25 น้ำพริกผักชีม้ง	81
ภาพประกอบ 26 น้ำพริกมะเขือเทศม้ง	81
ภาพประกอบ 27 การดำพืชชาม้ง	82
ภาพประกอบ 28 ข้าวปลูกหรือหยั่ว	82
ภาพประกอบ 29 หยั่วเจ้าปู่	83
ภาพประกอบ 30 ลายดอกฟ้าทอง	84
ภาพประกอบ 31 ลานกันหอย	85
ภาพประกอบ 32 การละเล่นตีลูกข่างม้ง	88
ภาพประกอบ 33 การเดินข่าหยั่ง	89
ภาพประกอบ 34 รถเคลื่อนล้อไม้	90
ภาพประกอบ 35 แคนม้ง	91
ภาพประกอบ 36 เป้ม้ง	92
ภาพประกอบ 37 ผ้าอุ้มเด็ก	93
ภาพประกอบ 38 ผ้าเขียนเทียน	94

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่เป็นตัวช่วยส่งเสริมในการลดความเหลื่อมล้ำและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เป็นนโยบายหนึ่งที่สำคัญของรัฐบาลมาหลายสมัยอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มีวิสัยทัศน์ คือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าวรัฐบาลของ ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายโดยให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยการผลิตหรือการพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นตนเอง ให้สอดคล้องและสะท้อนวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น แต่ผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถแข่งขันทางการตลาดได้ไม่เพียงพอ จึงต้องออกไปขายสินค้าตามที่ต่าง ๆ ทำให้รายได้ไปตกอยู่กับผู้ประกอบการรายเดียว หรือบางกลุ่มไม่กระจายถึงประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้เปลี่ยนไปสู่ยุคส่งเสริมการขายสินค้า OTOP จากที่ต้องออกขายสินค้านอกชุมชนเพียงอย่างเดียวสู่การขายช่องทางสร้างรายได้ โดยการขายสินค้าอยู่ในชุมชนที่มาจากการท่องเที่ยว โดยนำเสนอ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ มาผสมผสานให้เป็นรายได้ของชุมชน รวมทั้งมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระดับชุมชน และได้มีการใช้ชื่อเป็นโครงการใหม่ว่า “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทับปุด, 2562)

ผลิตภัณฑ์บางชนิดของสินค้า OTOP ในชุมชนยังถือเป็นสินค้าที่ระลึกที่เป็นสัญลักษณ์ บ่งบอกถึงสถานที่นั้น ๆ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ทำให้นึกถึงบุคคล เรื่องราว และสถานที่ที่นักท่องเที่ยวได้ซื้อสินค้ากลับไปยังภูมิลำเนาเพื่อนำไปใช้สอยหรือนำไปฝากคนใกล้ชิด ทำให้สินค้าที่ระลึกเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว โดยชุมชนจะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้ทันตามกระแสสังคมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเพิ่มความต้องการในการซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าว (ประเสริฐ ศรีรัตน, 2548) การสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากผลิตภัณฑ์ต้องมีการสร้างสรรค์ที่มาจากฐานความรู้เดิม เรื่องเล่าที่น่าสนใจ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางสิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยต้องมีการต่อยอดและสร้างผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและ

นักท่องเที่ยว ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้แคว้งจำหน่าย แต่ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจไปสู่กิจกรรมและการเรียนรู้ทั้งในด้านของคุณค่า แหล่งที่มาและขั้นตอนการผลิต ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ที่ส่งเสริมประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว หรืออาจจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เคลื่อนย้ายกระบวนการเรียนรู้ไปได้ทุกหนแห่ง (วรพงศ์ ผูกู, 2563)

ประเทศไทยมีหลายสถานที่ที่มีการพัฒนาสินค้า OTOP ให้เกิดเป็นกิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการดึงดูดและเพิ่มการรับรู้ของนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังสถานที่นั้น เป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้ความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมที่ชุมชนได้พัฒนาขึ้น อีกทั้งเป็นตัวช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เกิดการสืบต่อไปยังคนรุ่นหลัง (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2563) แต่อย่างไรนั้น ยังมีอีกหลายชุมชนที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนหรือยังไม่ทราบถึงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สามารถนำมาพัฒนาให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของสถานที่ตนเองได้ หนึ่งในนั้นคือชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ตำบลเข็กน้อยเป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเกิดขึ้นจากกลุ่มชาติพันธุ์ม้งได้อพยพจากจังหวัดเชียงราย พะเยา และน่าน มาอาศัยอยู่ในเขตรอยต่อของ 3 จังหวัดคือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย บ้านเข็กน้อยได้รับการขนานนามว่าเป็นหมู่บ้านม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากมีประชากรชาวม้งประมาณ 20,000 คน (วิศิษฐ์ โฆษิตานนท์, 2560) ตำบลเข็กน้อยตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพชรบูรณ์ประมาณ 80 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประมาณ 44 กิโลเมตร มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผืนป่าและภูเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 500 - 1,400 เมตร เข็กน้อยเป็นชื่อเรียกตามลำน้ำเข็ก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร พืชที่ปลูก เช่น ข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์ มันเทศ กะหล่ำปลี แครอท กระชายดำ กระชายขาว และขิง ระบบการเกษตรของตำบลเข็กน้อยอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่ในการทำการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นที่ลาดชันจึงไม่สามารถก่อสร้างระบบชลประทานเพื่อการเกษตรได้ ประกอบกับในตำบลเข็กน้อยเป็นพื้นที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ชาวบ้านจึงไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และจำนวนพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอจึงทำให้ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเข็กน้อยต้องไปเช่าพื้นที่เพื่อทำการเกษตรนอกเขตตำบลเข็กน้อย (องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย, 2561)

จากการลงพื้นที่ศึกษาวิจัยได้ข้อมูลจากตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเข็กน้อย พบว่าบ้านเข็กน้อยมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ผลิตภัณฑ์จากผ้าเขียนเทียน ผ้าปักม้ง และสินค้า OTOP อาทิ เมล็ดดกกาแพ เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ

กระเป๋าดำเขียนเทียน แต่เมื่อชุมชนได้รับกระแสสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่มีความรู้และความสามารถในการเขียนเทียนและการปักผ้าค่อนข้างน้อย อาจเป็นเหตุส่งผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหายสาบสูญไปจากชุมชน ทั้งนี้ในปัจจุบันชุมชนบ้านเข็กน้อยยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก เนื่องจากขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐและชุมชน จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาที่ชุมชนมีอัตราน้อยกว่าที่ชุมชนคาดหวัง (สุมิตรา เเสรีเนติกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2565) ชุมชนจึงมีความต้องการส่งเสริมกิจกรรมและวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านเข็กน้อย เพื่อทำให้เกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเข็กน้อย เพื่อส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อยตามบริบทและอัตลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การจัดการชุมชน และพัฒนาคุณค่าจากทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่อย่างเป็นระบบ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาบริบทพื้นที่ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย
2. ขอบเขตด้านสถานที่ มุ่งศึกษาในพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ม้งบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
3. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย จำนวน 1 คน นักพัฒนาราชภูธรบนพื้นที่สูง

จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 คน กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งบ้านเข็กน้อย จำนวน 25 คน และนักท่องเที่ยวนำร่อง จำนวน 28 คน

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนบ้านเข็กน้อย ที่นำไปสู่การสร้างอาชีพสร้างผู้ประกอบการชุมชน และสร้างรายได้จากกิจกรรมท่องเที่ยว
3. ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำร่องต่อ ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม หมายถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย อาจเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการพัฒนาจากผลิตภัณฑ์เดิมที่อยู่แล้วแต่ยังคงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์และภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านเข็กน้อย ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือปฏิบัติร่วมกับชุมชน

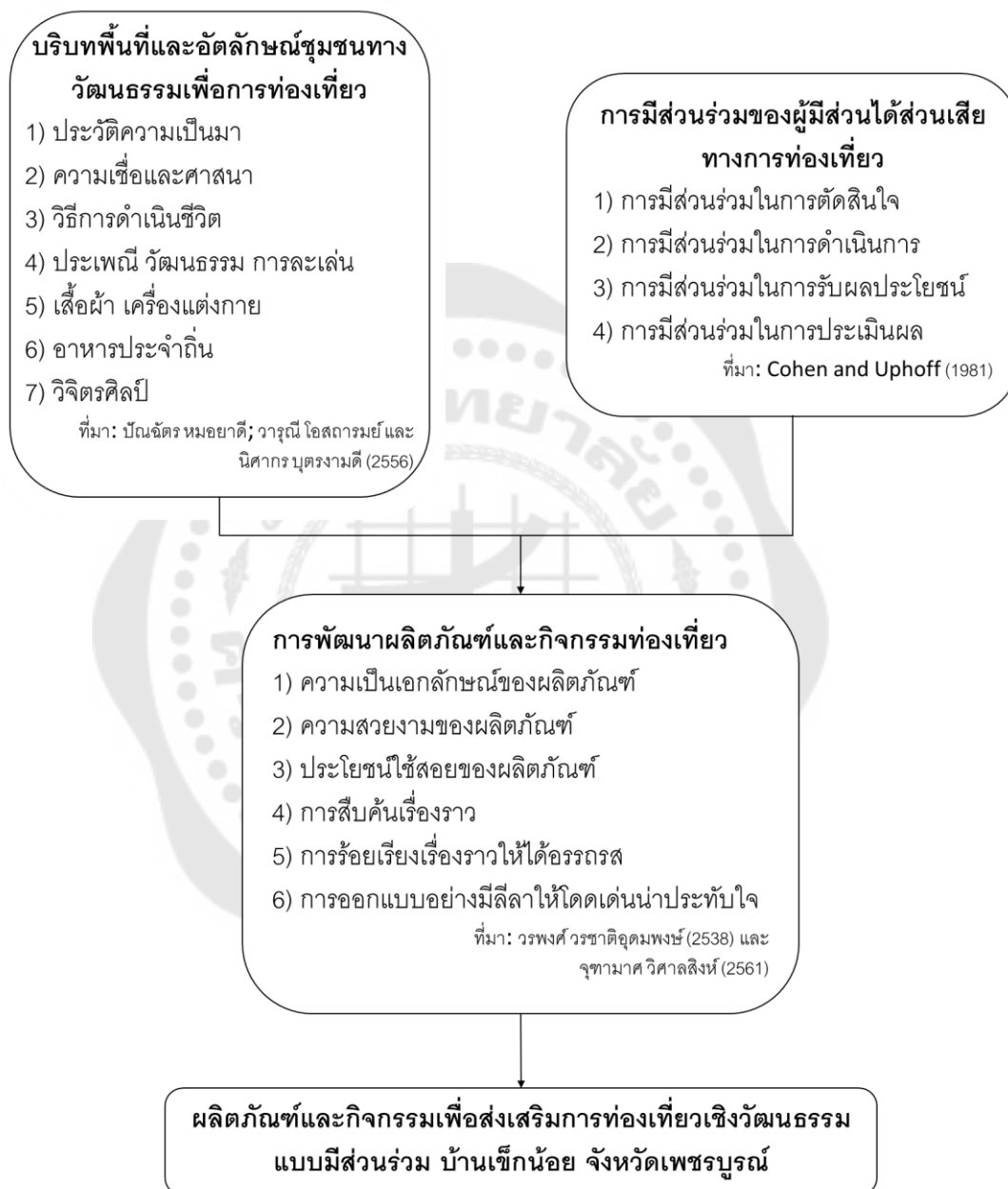
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับแรงบันดาลใจหรือสิ่งกระตุ้นให้เดินทางไปยังชุมชนบ้านเข็กน้อยเพื่อสังเกต เรียนรู้ มีประสบการณ์ร่วมกับชุมชนบ้านเข็กน้อยซึ่งมีวัฒนธรรมม้ง และตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมม้ง

อัตลักษณ์ท้องถิ่น หมายถึง ลักษณะชุมชนบ้านเข็กน้อยที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม วิจิตรศิลป์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี และพิธีกรรมของชาวม้ง ที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากชุมชนอื่น ๆ นำมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งบ้านเข็กน้อย หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเข็กน้อยในพื้นที่ตำบลเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเจ้าของพื้นที่ผ่านการลงมือทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยเป็นกิจกรรมที่พัฒนาจากรากฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี การละเล่น รวมถึงภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวม้งบ้านเข็กน้อย เพื่อให้เกิดการความภาคภูมิใจแก่คนในชุมชน และเป็นการร่วมอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมม้งให้มีการสืบทอดต่อไป

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย

บทที่ 2

เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกและการออกแบบสินค้าที่ระลึก
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- 2.6 บริบทพื้นที่วิจัย
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสร้างรายได้มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย โดยมีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization: UNWTO, 2019) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางโดยสมัครใจชั่วคราว เพื่อเป็นการติดต่อธุรกิจ หรือพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งติดต่อกันไม่เกิน 1 ปี แต่ห้ามทำสิ่งอื่นนอกจากท่องเที่ยวในสถานทีนั้น โดยไม่หวังผลประโยชน์ของการหารายได้

แม็คอินทอช และโกลด์เนอร์ (McIntosh & Goeldner, 1986) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากสถานที่พำนักไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นกระบวนการนันทนาการรูปแบบหนึ่ง

ไพฑูรย์ พงสะบุตร และวิลลาสวงศ์ พงสะบุตร (2542) การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางชั่วคราวไปยังท้องที่อื่นจากท้องที่ที่อยู่โดยปกติของตน

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2546) ได้ระบุว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางที่ไม่ถูกบังคับให้เดินทาง เป็นการพำนักเพียงชั่วคราวเพื่อผ่อนคลายและแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ

วิมล จิโรจพันธ์, ประชิต สกฤษะพัฒน์, และ อุดม เขยกีวงศ์. (2548) กล่าวว่า การเดินทางไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพื่อเยี่ยมชมสิ่งต่าง ๆ เพื่อความเพลิดเพลิน เยี่ยมเยือนครอบครัวและเพื่อนฝูง เพื่อประโยชน์ในการศึกษา การร่วมงานวิชาการ การเมือง และธุรกิจ โดยการเดินทางสามารถใช้รูปแบบการขนส่งทั้งหมด

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2554) กล่าวว่า นักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่เดินทางโดยสมัครใจ จากที่อยู่เดิมไปยังอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว และมีวัตถุประสงค์ได้ก็ตามนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ โดยการเดินทางไปและกลับใช้ระยะเวลามากกว่า 24 ชั่วโมง (ต้องมีการพักค้างคืนที่แหล่งท่องเที่ยวปลายทาง)

จิรัชญา มณีเนตร (2552) กล่าวว่า การเดินทางด้วยความสมัครใจเพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ มิใช่เพื่อการสร้างรายได้ เช่น การพักผ่อน ธุรกิจ การกีฬา การศึกษา เพื่อเข้าร่วมสัมมนา และเพื่อเยี่ยมเยือนญาติและเพื่อน เป็นต้น

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล (2553) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของมนุษย์ที่ออกไปสัมผัสกับสภาพความเป็นอยู่ที่ต่างออกไปจากเดิม เพื่อเป็นการพักผ่อน การศึกษา ประชุมสัมมนา และสร้างความรื่นรมย์ให้กับชีวิต ซึ่งมีการพักแรมหรือไม่พักแรมก็ได้

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากท้องที่อันเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อไปยังสถานที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว ที่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ โดยใช้ระยะเวลาการเดินทางไปกลับมากกว่า 24 ชั่วโมง

2.1.2 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นักวิชาการได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ (Homestay) และยังหมายถึงการแสวงหาวัฒนธรรมรูปแบบต่างๆ ที่จัดทำโดยแหล่งท่องเที่ยวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรืออาจหมายถึงการเที่ยวรูปแบบวิถีชีวิตตลาดน้ำหรือหมู่บ้านชาวเขาซึ่งมีอยู่มากมาย และเป็นที่น่าสนใจจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน (ปิ่นฉัตร หมอชาติ, วารุณี ไอสถารมย์, และ นิตาการ บุตรงามดี, 2556)

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับ การเดินทางเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรีและวิถีชีวิตของมนุษย์

พยอม ธรรมบุตร (2549) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเน้นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และสันตนาการเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นปลายทาง

รลิกา อังกูร (2549) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นถือเป็นการท่องเที่ยวที่ถ่ายทอดความรู้ วิถีชีวิต และความงดงามของศิลปวัฒนธรรมตามแบบฉบับของ สถานที่นั้น ๆ ที่โดดเด่นและต่างจากที่อื่น

ราณี อธิชัยกุล (2555) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า เป็นการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสังเกตหรือสัมผัสกับศิลปะ ภาษา วรรณกรรม หัตถกรรม ประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงนาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่นต่าง ๆ.

กรีนวูด (Greenwood, 1982) กล่าวว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทำให้มีโอกาสได้ สัมผัสวัฒนธรรมที่แท้จริงของสถานที่ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

แม็คอินทอชและโกลด์เนอร์ (Mcintosh & Goeldner, 1986) กล่าวว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าของสถานที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อ วัฒนธรรม และก่อให้เกิดความรู้ เพื่อให้ผู้คนที่คุ้นเคยกับสถานที่หรือประเทศอื่น ๆ เพื่อทำ ความเข้าใจและชื่นชมวัฒนธรรมของพวกเขา และการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับความเข้าใจ ร่วมกันของคนทั้งโลก สิ่งนี้จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในปัจจุบันและอนาคต

พิแกรม (Pigram, 1993) กล่าวว่า สิ่งจูงใจของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การได้รับความเข้าใจ ความรู้ และความคิดเห็น เกี่ยวกับความแตกต่างของวิถีชีวิต

ไรเซนเจอร์ (Reisinger, 1994) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นความ สนใจเฉพาะในวัฒนธรรมและการแสวงหาวัฒนธรรมใหม่ ในด้านความงาม สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2559) นิยามว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวที่ได้เรียนรู้ชีวิต ทัศนคติ และความเชื่อในแต่ละยุคสมัย เช่น การเยี่ยมชมปราสาท วัง วัด อนุสรณ์สถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีชีวิต

ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และ สัมผัสวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสภาพแวดล้อมและการอยู่อาศัยของชุมชน สามารถ เสริมสร้างความเข้าใจ และประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกับการดำเนินชีวิตของคนในยุคที่ผ่านมา

เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้ต่อไปในรุ่นต่อไป

2.1.3 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เพียงกานต์ นามวงศ์ (2552) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญ 9 ประการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ

- 1) การให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในเชิงอนุรักษ์ เพื่อสืบทอดให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป
- 2) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมน้อยที่สุด
- 3) การเน้นการสำรวจวิถีชีวิต บริบททางสังคม และวัฒนธรรมต่างๆของชุมชนท้องถิ่น
- 4) การท่องเที่ยวตามหลักการอนุรักษ์ ทำได้โดยการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 5) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นในการจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับและสร้างประโยชน์ต่อกันและกัน
- 6) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่เพื่อถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นหลัง
- 7) การตอบสนองของความคาดหวังทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชนเพื่อเพิ่มคุณค่าทางจิตใจและประสบการณ์ทำให้อยากกลับมาท่องเที่ยวเป็นประจำ
- 8) การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับและความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง
- 9) การคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งคนและทรัพย์สินอย่างเคร่งครัด

2.1.4 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและเอกลักษณ์ของชาติไทย ซึ่งถือเป็นทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกได้ 6 ประเภท ได้แก่ (ปิ่นฉัตร หมอชาติ, วารุณี ไอสถารมย์, และ นิศากร บุตรงามดี, 2556)

- 1) งานประเพณี เทศกาล และการละเล่นเป็นกิจกรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปตามวิถีชีวิตตามฤดูกาลของแต่ละพื้นที่และธรรมชาติของชาวบ้านได้อย่างลงตัว

2) ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนสถาน ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคปัจจุบัน โดยดูได้จากร่องรอยความเจริญยังคงปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

3) ศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ ของสังคมไทย หากได้รับการส่งเสริมจะเป็นผลผลิตทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า เห็นได้ว่าปัจจุบันผู้นิยมเดินทางท่องเที่ยวโดยผสมผสานระหว่างศาสนาและความเชื่อ เช่น การทัวร์ 9 วัด

4) วิธีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันทำให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ชีวิตร่วมกับคนในท้องถิ่น อยู่บ้านเดียวกันและทำกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบของ "โฮมสเตย์"

5) วิจิตรศิลป์ วิจิตรศิลป์ของไทยมีลักษณะเด่นที่แสดงถึงความงามอ่อนช้อย, ละเอียดย และประณีตซึ่งสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทยอย่างลึกซึ้ง ลักษณะเด่นนี้ทำให้ศิลปะและวัฒนธรรมของไทยเป็นประเด็นที่ผู้คนหลายคนสนใจ

6) พิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑสถานให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2559) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งความเป็นอยู่และวิถีชีวิต เป็นสถานที่ที่สามารถเข้าชมความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนนั้น โดยมีได้เข้าไปมีส่วนร่วม

2) แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และหัตถกรรมเป็นสถานที่ที่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม และการซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการหัตถกรรมถือเป็นการสร้างคุณค่าในการปกป้องมรดกความหลากหลายทางวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ระบุถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการคือ

- 1) สถานที่ที่มีประวัติศาสตร์สำคัญและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์
- 2) พิพิธภัณฑสถานแสดงโบราณคดีและวัตถุโบราณ
- 3) สถาปัตยกรรมโบราณ
- 4) ศิลปะและงานหัตถกรรม
- 5) วัฒนธรรมศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงในท้องถิ่น
- 6) การประพันธ์เพลง การแสดงละครพื้นบ้าน ภาพยนตร์ท้องถิ่น และการแสดงมหรสพต่าง ๆ

- 7) ภาษาท้องถิ่นและวรรณกรรม
- 8) วิถีชีวิต การแต่งกาย การทำอาหาร และขนบธรรมเนียมการทานอาหาร
- 9) ประเพณีและวัฒนธรรม
- 10) งานหรือเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นในท้องถิ่นและมีความเฉพาะเจาะจง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และศาสนา เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ สร้างความเข้าใจในความแตกต่าง รวมถึงเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของพื้นที่ พร้อมทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (ปิ่นฉัตร หมอชาติ, วารุณี โอสถารมย์, และ นิศากร บุตรงามดี, 2556) ในด้านงานประเพณี ด้านประวัติศาสตร์ ด้านความเชื่อและศาสนา ด้านวิถีการดำเนินชีวิต มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในประเด็น การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ชุมชนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์

2.2.1 แนวคิดและความหมายของอัตลักษณ์

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปตามความต้องการของตัวเองซึ่งทำมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมเป็นผลมาจากความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยมีลักษณะเป็นระบบค่านิยมที่เกิดขึ้นในกลุ่มของบุคคลคือ การนิยามตัวตนว่าใครตรงกับศัพท์ทางวิชาการด้านมานุษยวิทยาที่เรียกว่า “อัตลักษณ์” (ดำรง สุานดี, 2546)

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า อัตลักษณ์ ประกอบด้วยคำว่า อัต หมายถึง ตนหรือตัวเอง และ ลักษณะ ที่หมายถึง สิ่งเฉพาะตัว ดังนั้น อัตลักษณ์ จึงหมายถึง ลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ อัตลักษณ์ในนิยามศัพท์ของคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Identification ที่แปลว่า การกำหนดเอกลักษณ์เป็นกระบวนการที่นิยามเอกลักษณ์ของตนเอง โดยยึดถือสิ่งอื่นนอกจากตัวเองเป็นหลัก

ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2547) กล่าวถึงความหมายของอัตลักษณ์ไว้ อัตลักษณ์ไม่เพียงแต่สิ่งที่มีอยู่แล้วหรือเป็นธรรมชาติของตัวมันเอง แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีการออกแบบเพื่อนำคุณลักษณะที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งอัตลักษณ์นั้นอาจเกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างสรรค์เพื่อสร้าง

ความรู้สึกและความหลากหลายในใจของผู้คน และสามารถสร้างความรู้สึกหรือความจำที่ยาวนานให้กับบุคคล

เบอร์เกอร์ และ ลัคแมน (Berger & Luckmann, 1967 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ได้ถูกสร้างขึ้นจากกระบวนการทางสังคม ที่มีการกลั่นกรองแล้วเกิดความเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิมแต่ยังคงลักษณะเฉพาะของตัวเอง

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2545) กล่าวว่า อัตลักษณ์ไม่ได้เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติและไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ในตัวของมันเอง อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความรู้สึกที่แตกต่างและการระบายอารมณ์ในบุคคลหรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องและหากเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมา และสามารถเปลี่ยนแปลงได้และอัตลักษณ์นั้นสามารถบ่งบอกได้ถึงลักษณะพิเศษของบุคคลนั้น ๆ ได้

วูดเวิร์ด (Woodward, 1997 อ้างถึงใน อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546) อัตลักษณ์เป็นการแสดงออกของตัวตน ซึ่งเป็นวิถีในการแสดงผลคุณสมบัติที่แตกต่างและเฉพาะตัวของบุคคล โดยอัตลักษณ์จะมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกต่อตนเองและการรับรู้ตนเองของบุคคลนั้น ๆ อัตลักษณ์สามารถแสดงผลผ่านการแต่งกาย เสื้อผ้า ทรงผม เครื่องประดับ คำพูด พฤติกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้คนอื่นรู้จักและรับรู้บุคคลนั้นได้มากขึ้น อัตลักษณ์ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันช่วยให้เรารู้สึกเชื่อมโยงและเข้าสังคมกับผู้อื่นที่มีความเหมือนกัน นอกจากนี้ อัตลักษณ์ยังเป็นฐานในการกำหนดค่านิยมทางสังคม และมีผลต่อวัฒนธรรม ระบบค่านิยม และความเป็นไปในการพัฒนาของชุมชน

จากการที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ คือ คุณสมบัติที่มีลักษณะแตกต่างและเฉพาะตัวของบุคคลหรือกลุ่มคน สิ่งที่กำหนดและระบุให้บุคคลหรือกลุ่มคนเฉพาะเป็นตัวเอง อัตลักษณ์สามารถเกี่ยวข้องกับตัวตน เช่น เพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ภูมิสำเนา การศึกษา ความสามารถ ความสนใจ เป็นต้น อัตลักษณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในระหว่างเวลา และสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่าง ๆ ที่ต่างกันไปในบุคคลหรือกลุ่มคนต่าง ๆ อัตลักษณ์สามารถเป็นที่สำคัญในการรับรู้ตัวตนและช่วยให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือชุมชนในปัจจุบัน

2.2.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์มีความสำคัญอยู่ในหลายด้านที่ส่งผลต่อการเติบโตและความเข้าใจในตนเองและสังคม (ไซติกา ศรีประเสริฐ, 2554) ดังนี้

1. การเข้าใจตนเอง อัตลักษณ์มีส่วนช่วยให้กลุ่มคนเข้าใจและรับรู้ตัวตนของตัวเองอย่างชัดเจนมากขึ้น การรู้จักและเข้าใจคุณสมบัติและความเป็นตัวตนช่วยให้ทราบว่ามนุษย์คือใครและสิ่งที่ต้องการจากชีวิต สร้างความมั่นใจในตัวเองและการตัดสินใจในชีวิตที่ดีขึ้น

2. การสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง อัตลักษณ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กลุ่มคนสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกับผู้คนในสังคม การมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกันกับกลุ่มคนที่อยู่ด้วยกันช่วยให้มนุษย์เข้าสังคมได้ดีขึ้น อัตลักษณ์เชื่อมโยงกับความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงทางทางความรู้สึกและความเห็นอกเห็นใจในการทำงานร่วมกัน

3. การสร้างความเป็นตัวตน อัตลักษณ์ช่วยให้มนุษย์สร้างและสรรค์ตัวตนของตัวเองในสิ่งที่ทันสมัยและเฉพาะเจาะจง โดยการรับรู้และแสดงออกคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อัตลักษณ์ที่เข้มแข็งและชัดเจนช่วยให้มนุษย์มีเสถียรภาพในการตัดสินใจและการแสดงออกตนเองในชีวิตทั้งในด้านส่วนบุคคลและอาชีพ

4. การสร้างความเข้าใจและเห็นคุณค่าในความแตกต่าง อัตลักษณ์ช่วยเปิดโอกาสในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้คนที่มีความแตกต่าง ให้มนุษย์เข้าใจและเห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคลและกลุ่มคน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ทำให้รู้จักและเข้าใจตัวบุคคลหรือกลุ่มคน รวมถึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยง ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคมที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน

2.2.3 ประเภทของอัตลักษณ์

ริงชัย สมบูรณ์ (2549) กล่าวว่า อัตลักษณ์ของบุคคลขึ้นอยู่กับบทบาทของแต่ละสังคมที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งอัตลักษณ์ได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้:

1. อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity): เป็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติและความเป็นตัวตนของบุคคลเอง รวมถึงความรู้สึกต่อตนเอง และประสบการณ์ส่วนตัวที่เฉพาะเจาะจงของบุคคลนั้น ๆ

2. อัตลักษณ์สังคม (Social Identity): เป็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มที่บุคคลอยู่ในสังคม เป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่ควบคู่ไปกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม อาจเป็นอัตลักษณ์

ที่เกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม หรือกลุ่มสังคมที่ตนเองสังกัด เช่น อัตลักษณ์ชาวอเมริกัน อัตลักษณ์นักกีฬา อัตลักษณ์สตรีเพศ ฯลฯ

3. อัตลักษณ์อาชีพ (Professional Identity): เป็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหรือสาขาวิชาที่บุคคลประกอบอยู่ เช่น อัตลักษณ์แพทย์ อัตลักษณ์วิศวกร อัตลักษณ์ศิลปิน เป็นต้น

4. อัตลักษณ์วัฒนธรรม (Cultural Identity): เป็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่บุคคลเกิดขึ้นในระบบค่านิยมของกลุ่มหรือชุมชนที่อยู่อาศัย เช่น อัตลักษณ์คนไทย อัตลักษณ์ชาวจีน อัตลักษณ์ชาวอินเดีย เป็นต้น หรือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว รูปแบบที่ใช้ในการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร เป็นต้น

5. อัตลักษณ์เพศและเพศอ้อมค้อม (Gender and Sexual Identity): เป็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับเพศและการระบุตนเองทางเพศ อาจเป็นอัตลักษณ์เพศชาย อัตลักษณ์เพศหญิง หรืออัตลักษณ์เพศทางเลือกอื่น ๆ รวมถึงอัตลักษณ์เพศอ้อมค้อม เช่น อัตลักษณ์เกย์ อัตลักษณ์เลสเบี้ยน อัตลักษณ์ทรานสเจนเดอร์ เป็นต้น

อัตลักษณ์ของบุคคลไม่จำเป็นต้องอยู่ภายในหนึ่งประเภทเดียว บุคคลสามารถมีอัตลักษณ์ที่ผสมผสานหรือสอดคล้องกันได้ และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะและบริบทที่เปลี่ยนไปในชีวิต

2.2.4 อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

บาร์สติก และ บลาเซวิต (Baristic & Blazevic 2014) กล่าวว่า อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว (The Identity of Tourism Destination) เป็นการถ่ายทอดอัตลักษณ์การท่องเที่ยวของชุมชน เป็นพื้นฐานของการวางตำแหน่งภาพลักษณ์ การสร้างสรรค์ของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีตัวตนและตระหนักรู้ตามภาพลักษณ์ของชุมชนแต่ละชุมชน หากปราศจากภาพลักษณ์ แหล่งท่องเที่ยวก็ไม่มีอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงการแข่งขัน จะเป็นสิ่งที่สร้างความน่าจดจำและความเป็นหนึ่งเดียวของแหล่งท่องเที่ยว อัตลักษณ์จะเป็นสิ่งดึงดูดสายตาของตลาดสำคัญ ๆ ที่มีอยู่ จนกลายเป็นแก่นจริกของการสร้างแบรนด์แหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้ กอนซาเลส (González, 2008) กล่าวว่า อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ โดยมีลักษณะโดดเด่นและแตกต่างจากที่อื่น ๆ มาใช้เป็นจุดแข็งในการพัฒนาเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรับรู้และประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ทรง และ คิง (Truong & King, 2009) กล่าวว่า วัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นโครงสร้างหลักในการแสดงเอกลักษณ์ของพื้นที่ เนื่องจากเป็น

การนำเสนอค่านิยมหลักของพื้นที่ และเป็นการเพิ่มความน่าดึงดูดใจและความสามารถในการแข่งขัน

เยิน (Yen, 2020) ได้กล่าวถึง อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการระบุคุณลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในท้องถิ่น แบ่งปัน นำเสนอคุณลักษณะ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เข้ากับกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเป็นการพัฒนารูปแบบที่สะท้อนถึงมุมมองของอัตลักษณ์ของพื้นที่โดยอิงจากการเชื่อมโยงที่ไม่ซ้ำกัน

ซาร์และคณะ (Tsaur et al, 2016) ยังกล่าวว่า อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นได้จากคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพ วัฒนธรรม และการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่ทำให้จำแนกเอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวแต่ละแหล่งได้

รณกร เจริญศรี (2557) กล่าวว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการนำเสนอความทรงจำทางประวัติศาสตร์ทั้งในด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยเป็นการรักษาพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมเอาไว้ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดผลเสียได้หากขาดการจัดการและการควบคุมที่ดี

บุปผชาติ แต่งเกลี้ยง (2563) กล่าวว่า อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ภาพลักษณ์ หรือลักษณะที่โดดเด่นจากพื้นที่อื่น เป็นลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว โดยอาจเกิดขึ้นจาก ศิลปกรรม หรือวัฒนธรรม ได้แก่ อัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม งานจิตรกรรม และประติมากรรมต่าง ๆ มีที่ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ และยังคงกล่าวถึงองค์ประกอบของอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ งานเทศกาลต่าง ๆ หัตถกรรม การปรุงอาหาร วิถีชุมชน พิพิธภัณฑสถาน และอนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์

เบรโกลิ (Bregoli, 2012) กล่าวว่า อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอัตลักษณ์ที่ดีจะทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่ง และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

อัตลักษณ์ท้องถิ่น หมายถึง คุณสมบัติและความเฉพาะเจาะจงของกลุ่มหรือชุมชนที่เกิดและเจริญอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ซึ่งอัตลักษณ์ท้องถิ่นสามารถเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ ภาษา รูปแบบการดำเนินชีวิต และความเชื่อที่เฉพาะเจาะจงของกลุ่มนั้น ๆ อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ช่วยให้กลุ่มคนรู้สึกเชื่อมโยงและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของตน อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่มาของความภูมิใจและเอกลักษณ์ที่ชัดเจนสำหรับชุมชนนั้น ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยความเฉพาะเจาะจงทางภาษาและวรรณกรรม ประเพณีและ

พิธีกรรมท้องถิ่น ศิลปะและสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ รูปแบบการกีฬาและสันตนาการที่เป็นที่รู้จักเฉพาะเจาะจงในชุมชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่นั้น อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะและวัฒนธรรมใหม่ในชุมชน โดยอัตลักษณ์ช่วยให้เราเข้าใจตนเอง สร้างความเชื่อมโยงกับผู้คน สร้างความเป็นตัวตนและเห็นคุณค่าในความแตกต่าง การเข้าใจและยอมรับอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและร่วมสมัย

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว จึงหมายถึง คุณสมบัตินี้หรือลักษณะเฉพาะที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นเอกลักษณ์และสื่อถึงอัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการสร้างจุดแข็งและความแตกต่างของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อครองส่วนแบ่งทางการตลาด การสร้างและส่งเสริมอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จในด้านการท่องเที่ยว มีโอกาสในการขยายตลาดและสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสร้างความภูมิใจและความรับผิดชอบของชุมชนในการอนุรักษ์และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้ยังคงมีคุณค่าและความสามารถในระยะยาว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนบ้านเข็กน้อย ให้ทราบถึงบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเข็กน้อย

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึก

สินค้าที่ระลึกเป็นสิ่งที่ใช้เพื่อเก็บบันทึกหรือเป็นอนุสรณ์เตือนความทรงจำเกี่ยวกับสถานที่หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง หรือเพื่อแสดงถึงความรู้สึกหรือค่านิยมต่าง ๆ สินค้าที่ระลึกมักมีการออกแบบเฉพาะหรือโลโก้ที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานที่หรือกิจกรรม คำว่า "สินค้าที่ระลึก" หมายถึง สิ่งที่น่าสนใจหรือสร้างการจดจำ สินค้าที่ระลึกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดความทรงจำหรือความคิดถึง สินค้าที่ระลึกเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันเมื่อกล่าวถึงผลิตภัณฑ์

ประเสริฐ ศีลรัตน์ (2548) กล่าวว่า สินค้าที่ระลึกเป็นสิ่งที่ใช้ในการกระตุ้นความคิดถึงหรือระลึกถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกัน โดยทั่วไปแล้ว เป็นวัตถุหรือสื่อที่ใช้ในการออกแบบเพื่อเป็นตัวกระตุ้นหรือสร้างความจำในความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือช่วงเวลาในอดีต ซึ่งจะช่วยให้คนสามารถนึกถึงและเข้าใจเนื้อหาหรือความสำคัญของเรื่องราวนั้นได้ในปัจจุบันอย่างชัดเจนขึ้น

สุริย์ เข้มทอง และ สุรภีร์ โรจนวงศ์ (2545) กล่าวว่า สินค้าที่ระลึกว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาเพื่อเป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อเมื่อเดินทางกลับบ้าน สินค้าเหล่านี้มักจะมี ความเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น อาจเกี่ยวข้องกับงานฝีมือท้องถิ่น ซึ่งสินค้าประเภทนี้อาจมีราคาเริ่มต้นที่ถูกและสามารถซื้อได้ง่ายกว่าสินค้าที่มีราคาแพงมาก

เกียรติชัย เอี่ยมวรเมธ (2544) กล่าวว่า สินค้าที่ระลึก เป็นสินค้าที่เก็บไว้เพื่อเป็นการระลึกถึง นึกคิด ถึงเหตุการณ์ของสถานที่นั้น ๆ ซึ่งคำว่า สินค้าที่ระลึก มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ได้แก่ ของกำนัล ของขวัญ สินค้าที่ระลึก ของรัก ซึ่งความหมายโดยรวมของคำดังกล่าว คือการให้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ ให้เกิดการระลึก นึกถึงสถานที่ หรือบุคคลที่มอบให้และบุคคลที่ได้รับ

นอกจากนี้ในสังคมมนุษย์มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานในการมอบสิ่งของให้กันเพื่อ เป็นเครื่องใช้และเพื่อเพิ่มความสุขและตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวัน สิ่งของนี้อาจเป็น อาหารเพื่อให้สมาชิกในสังคมสามารถอาศัยอยู่และเจริญเติบโตได้ ก็มีเครื่องมือเครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้เราดำเนินชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย และอาจเป็นเครื่องประดับต่าง ๆ เพื่อเสริมสวยงามและแสดงความเป็นตัวตนของเราในสังคม แต่ในระยะเวลาต่อมา เมื่อความ ต้องการและสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง สิ่งของที่เคยมอบสำหรับการใช้งานหรือเพื่อความสุขก็เริ่ม กลายเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายในรูปแบบของสินค้าที่ระลึก ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบและ คุณภาพของสินค้าเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป สินค้าที่ระลึกนี้มัก เน้นไปที่ความคุ้นเคยและความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวหรือเรื่องราวทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้บริโภคสามารถซื้อเพื่อระลึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาและเพื่อแบ่งปันประสบการณ์กับผู้อื่นได้ สินค้าที่ระลึกมีหลากหลายรูปแบบตามวัสดุในการผลิตของการนำสินค้าไปใช้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท (ประเสริฐ ศีลรัตน์, 2548) ดังนี้

1. ประเภทของกิน สิ่งของประเภทนี้มีการให้แก่กันมาตั้งแต่อดีต สินค้าที่ระลึก ประเภทของกินมักเป็นอาหารหรือของหวานที่สำคัญในพิธี จึงไม่ค่อยได้รับการยอมรับว่าเป็นสินค้า ที่ระลึก ต่อมาในภายหลังสินค้าประเภทของกินได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องคุณภาพ ส่วนผสม เทคนิคการผลิต วิธีการเก็บรักษา และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มความเหมาะสม และน่าสนใจให้กับผู้รับของ สินค้าประเภทนี้อาจจะมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ การใช้นวัตกรรมเก็บรักษาที่ยืดหยุ่นและยาวนานขึ้น หรือการใช้นวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม และน่าสนใจเพื่อสร้างความประทับใจต่อผู้รับของ จนสินค้าที่ระลึกประเภทนี้ได้รับความสนใจจาก ผู้บริโภค สินค้าที่ระลึกประเภทของกินเป็นของที่เกี่ยวข้องกับอาหารหรือเครื่องดื่มที่ใช้เพื่อระลึกถึง

สถานที่หรือประสบการณ์ที่เราเคยไปสัมผัสหรือสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว กิจกรรม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามที่เราได้ทำหรือเคยเข้าร่วม เช่น ขนมหวานท้องถิ่น เครื่องดื่มท้องถิ่น และเครื่องปรุงรสท้องถิ่น

2. ประเภทของใช้ ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน มักถูกออกแบบเพื่อให้ระลึกถึงสถานที่หรือประสบการณ์ที่ผู้ให้ได้เคยไปสัมผัสหรือสัมพันธ์กับในชีวิตของผู้คน โดยสินค้าที่ระลึกประเภทของใช้มักมีความสร้างสรรค์ และสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ กระเป๋า เครื่องสำอาง และของใช้ในบ้าน

3. ประเภทของตกแต่ง เป็นสินค้าที่มีการออกแบบและผลิตมาเพื่อใช้ในการตกแต่งหรือปรับปรุงสถานที่และสภาพแวดล้อม สินค้าประเภทนี้มักถูกใช้ในหลายสถานการณ์ เช่น งานแต่งงาน งานแต่งห้อง เชิญชวนงาน หรือการตกแต่งพิธีต่าง ๆ ซึ่งสินค้าจะถูกออกแบบให้มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถแสดงออกถึงตัวตนหรือสถานะของตนได้

นักท่องเที่ยวมักจะเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและมีความน่าสนใจในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้สินค้านั้นเป็นที่ถูกใจและชวนให้ผู้บริโภคอยากซื้อ สินค้าที่ระลึกน่าสนใจควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (อรณี บุญมีนิมิตร, 2540; สถาพร ดิบุญมี ณ ชุมแพ, 2550)

1. เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น สินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมักเป็นผลผลิตหรือสินค้าที่เกิดขึ้นและผลิตในพื้นที่หรือประเทศเฉพาะ มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากสินค้าในท้องถิ่นอื่น ๆ โดยสินค้าเหล่านี้มักมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน หรือลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเมื่อกล่าวถึงสินค้านี้แล้วทุกคนรู้จักหรือสามารถคาดเดาถึงแหล่งที่มาของสินค้านั้นได้

2. เป็นสินค้าหายาก ราคาแพง มีแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นต้นกำเนิด หรือมีชื่อเสียงในการแปรรูป สินค้าที่ระลึกประเภทนี้ เป็นสินค้าที่ระลึกที่มีความเจาะจงและไม่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป นอกเหนือจากพื้นที่ที่ผลิตสินค้านั้นออกมา เช่น สิ่งของมงคล ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีลายเฉพาะของพื้นที่

3. เป็นสินคาราคาย่อมเยา เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันซึ่งวางขายที่แหล่งเดิมของนักท่องเที่ยวหรือแหล่งอื่น ๆ และเป็นราคาที่เหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ โดยสินค้าที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อประเภทนี้อาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องหนัง เป็นต้น

4. มีความตั้งใจจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เรียบง่ายและทันสมัย ใช้ความประณีตในการประดิษฐ์ มีสีสันทันตึงดูดี มีความแปลกตาด้วยดีไซน์ที่น่าสนใจไม่ซ้ำกับผลิตภัณฑ์อื่นในท้องตลาด และเป็นสินค้าที่มีประโยชน์ใช้สอย

5. เป็นสินค้าที่หาซื้อง่าย สะดวก มีวางขายตามจุดต่าง ๆ อย่างเหมาะสม จะต้องเป็นการขายที่ไม่บังคับหรือรบกวนนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้า

6. มีรูปร่าง ขนาดและน้ำหนักที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง ต้องเป็นสินค้าที่มีการบรรจุภัณฑ์ดีเพื่อป้องกันการเกิดความเสียหายขณะขนส่ง และเป็นสินค้าที่มีขนาดที่สามารถจัดส่งผ่านบริษัทรับจัดส่งได้ หรือมีการออกแบบให้สินค้าสามารถแยกชิ้นส่วนเพื่อนำไปประกอบใหม่ได้สะดวก

7. เป็นสินค้าที่ใช้วัสดุและแรงงานในท้องถิ่น เนื่องจากเป็นการให้คุณค่าของวัสดุที่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่นั้น ๆ โดยเป็นการรวมกลุ่มจากคนในท้องถิ่นเพื่อผลิตสินค้าในเวลาว่างจากงานประจำ ซึ่งช่วยให้คนในท้องถิ่นได้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง

8. มีการแสดงขั้นตอนการผลิต หรือให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการผลิต ซึ่งเป็นสร้างความประทับใจ ประสบการณ์ และเพิ่มคุณค่าของสินค้า ที่นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำด้วยตัวเอง เช่น การทอผ้า การวาดลายร่วม และการเขียนลายด้วยขาม เป็นต้น

9. การมีฉลากบอกส่วนประกอบหรือส่วนผสมของสินค้าที่ทำให้ผู้บริโภคทราบถึงข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น ๆ หรือเป็นฉลากที่บอกเรื่องราวของสินค้านั้น ๆ และก่อให้เกิดการรับรู้ถึงแหล่งที่มาของสินค้า สามารถสร้างส่วนได้เปรียบในการเลือกซื้อสินค้าจากนักท่องเที่ยว

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สินค้าที่ระลึกหมายถึงสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ถูกออกแบบมาเพื่อแสดงหรือบ่งบอกถึงแหล่งที่มาของความทรงจำหรือการระลึกเกี่ยวกับบรรยากาศหรือเหตุการณ์ใด ๆ สินค้าที่ระลึกมักถูกใช้เป็นของฝากให้กับคนพิเศษหรือเพื่อความระลึกถึงสถานที่หรือเหตุการณ์ที่สำคัญ สินค้าที่ระลึกอาจมีลายเซ็นที่ส่วนตัว ข้อความพิเศษ ภาพถ่าย เครื่องหมาย เครื่องประดับ หรือวัสดุเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานที่นั้น ๆ สินค้าที่ระลึกมักมีคุณค่าส่วนตัวและมีความหมายที่สำคัญแก่ผู้รับของฝาก ซึ่งจะมีทั้งราคาแพงหรือราคาถูก โดยอาจเป็นได้ทั้งของกิน ของใช้ ของตกแต่ง โดยสินค้าที่ระลึกที่น่าสนใจ ควรจะเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้วัสดุและแรงงานในท้องถิ่น มีการแสดงที่มาหรือมีการเล่าเรื่องราว และขั้นตอนในการผลิต และมีฉลากชี้แจงรายละเอียดของสินค้า

2.3.1 การออกแบบสินค้าที่ระลึก

การออกแบบสินค้าที่ระลึกเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการ แนวทาง แนวคิด การรวบรวมลำดับ การเลือก และการริเริ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายของรูปแบบที่จะสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงการตกแต่งและลักษณะของสิ่งที่จะนำเสนอเป็นหลัก สร้างสื่อหรือสัญลักษณ์ที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย เหมาะสมกะทัดรัด เป็นระเบียบและสวยงามเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม แนวคิดในการออกแบบสินค้าที่ระลึกมักจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลา อาจเป็นเพราะอิทธิพลบางอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การออกแบบและสินค้าที่ระลึกมากขึ้น เช่น ความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์ การแข่งขันส่วนบุคคล การตลาด สภาวะเศรษฐกิจ เงื่อนไขทางสังคมใหม่ การค้นพบวัสดุใหม่ในการผลิต เงื่อนไขที่จำเป็นของชีวิต เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ฯลฯ ตลอดจนเหตุผลทางการเมือง สิ่งเหล่านี้คือความซับซ้อนของสังคมที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดของผู้ออกแบบทั้งหมด

วิลาลินี ข้าพหุมราช (2557) กล่าวว่า เหตุผลที่ทำให้เกิดการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก คือ ความต้องการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เนื่องจากจุดประสงค์หลักของการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกประเภทต่าง ๆ เกิดจากการอยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมต่างถิ่นที่มีรูปแบบการสืบทอดสิ่งต่าง ๆ และเมื่อเวลาเปลี่ยนผ่าน ส่งผลให้วัฒนธรรมต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมรอบข้าง ทำให้วัฒนธรรมค่อย ๆ ถูกแปรเปลี่ยน และบางวัฒนธรรมอาจเกิดการสูญหายไป และเพื่อที่จะสามารถรักษาวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ได้นั้น ประชาชนในชุมชนจึงต้องมีการออกแบบและพัฒนาสินค้าที่ระลึกเพื่อเป็นการร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่สืบต่อไป

2.3.1.1 หลักในการออกแบบสินค้าที่ระลึก

ผลิตภัณฑ์ที่ดีย่อมเกิดจากการออกแบบที่ดี และมีความเหมาะสมในการออกแบบผลิตภัณฑ์

ธีระชัย สุขสด (2544) ได้เสนอแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1) หน้าที่ใช้สอยและความสะดวกสบายในการใช้ (Function and Ergonomics)

2) ความปลอดภัยและความแข็งแรง (Safety and Contraction)

3) ความสวยงาม (Aesthetics)

วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2539) ได้กล่าวถึง ลักษณะของสินค้าที่ระลึกที่จะทำให้เป็นจุดสนใจควรมีลักษณะดังนี้

1) ใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อให้เกิดเป็นสินค้า

- 2) ผลผลิตที่ได้จะต้องแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นได้
- 3) ขนาด และน้ำหนักของสินค้าสามารถพกพาได้สะดวก และเหมาะแก่การจัดวางในร้าน
- 4) สินค้าควรมีความสวยงาม และแฝงไปด้วยประโยชน์ใช้สอย
- 5) คิดค้นรูปแบบสินค้าใหม่ ๆ โดยยังคงรักษาเค้าโครงเดิมของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือสอดแทรกอยู่บ้าง

วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์ (2538) กล่าวถึงหลังเกณฑ์ในการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้งานและท้องตลาด โดยมุ่งเน้นในผลิตภัณฑ์ด้านหัตถกรรมของพื้นที่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่เป็นการสร้างให้พื้นที่นั้นมีผลิตภัณฑ์เป็นของตนเองและการนำไปสู่สินค้าที่ระลึกของพื้นที่นั้น ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1) ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่รวมถึงเป็นการใช้ผลิตภัณฑ์ช่วยส่งเสริมในการเผยแพร่และแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นผ่านการสื่อสารโดยใช้ผลิตภัณฑ์เป็นตัวกลางในการส่งสารไปยังผู้ใช้งาน อีกทั้งเป็นการเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รู้จักพื้นที่นั้นมากยิ่งขึ้น โดยผลิตภัณฑ์อาจมาจากวัสดุในท้องถิ่น มีการร้อยเรียงเรื่องราวลงไปในพื้นที่ผลิตภัณฑ์เพื่อสะท้อนถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น

- 2) ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม โดยที่รูปร่างและลักษณะของผลิตภัณฑ์จะต้องสอดคล้องกันในด้านขนาดความกว้าง ความยาว รูปทรง การตัดเย็บ สี ที่เมื่อนำทุกส่วนมาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นส่งผลให้เกิดความต้องการของผู้ใช้และเหมาะแก่การใช้งาน

- 3) ผลิตภัณฑ์มีประโยชน์ใช้สอยรวมถึงมีความปลอดภัยต่อการใช้งาน และทราบถึงการใช้งานของผลิตภัณฑ์นั้นผ่านสัญลักษณ์ ความเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของสินค้าชนิดนั้น ๆ ได้ อีกทั้งในการออกแบบหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้งาน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการออกแบบสินค้าที่ระลึกจาก วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์ (2538) มากำหนดเป็นแนวทางในการผลิตสินค้าที่ระลึกของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ อันประกอบไปด้วย ความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์

2.3.2 ของที่ระลึกชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีของที่ระลึกที่หลากหลายสามารถสะท้อนเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างดี เนื่องจากเป็นของที่ระลึกที่ผลิตจากวัสดุที่หาได้จากในชุมชน และจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

1) ผลิตภัณฑ์หรืองานฝีมือท้องถิ่นที่ผลิตขึ้นในชุมชนบ้านเข็กน้อยโดยช่างท้องถิ่น เป็นสิ่งประดิษฐ์จากไม้หรือเฟอร์นิเจอร์ เช่น ฐานหน้าไม้ และลูกข่างม้ง เป็นต้น

2) งานศิลปะ ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีผู้สร้างงานศิลปะ งานจักสาน งานเขียน และงานปักที่สะท้อนวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน หรืองานศิลปะในรูปแบบอื่น ๆ เช่น เป้ม้ง ผ้าปักม้ง และผ้าเขียนเทียน เป็นต้น

3) เครื่องประดับ ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีเครื่องประดับที่ทำจากวัตถุดิบที่พื้นเมือง เช่น เครื่องประดับจากเงิน

4) ผลิตภัณฑ์จากการเกษตร ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีผลิตภัณฑ์จากการเกษตรท้องถิ่น เช่น ขิง ผักกาด เมล็ดกาแฟ ผักแม้ว น้ำเต้า และข้าวเหนียวลิ้มผัว (เป็นข้าวเหนียวที่มีเยื่อหุ้มเมล็ดข้าวกลิ้งสีดำ มีคุณค่าทางโภชนาการสูงช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ สามารถป้องกันการเกิดโรคหัวใจ ช่วยบำรุงตับ ลดการขยายตัวของเซลล์มะเร็ง ป้องกันโรคสมองเสื่อม ลดไขมันในเส้นเลือด รวมไปถึงโรคเบาหวาน) (กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว, 2565) เป็นต้น

5) ชุดและเครื่องแต่งกายท้องถิ่น ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีชุดและเครื่องแต่งกายท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน ซึ่งอาจเป็นการแสดงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างสมบูรณ์

ภาพประกอบ 2 ของที่ระลึกประเภทผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชุมชนบ้านเข็กน้อย

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 3 ของที่ระลึกประเภทงานศิลปะของชุมชนบ้านเข็กน้อย

ที่มา : ผู้วิจัย

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

2.4.1 ความหมายของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเริ่มจากการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบทั่วไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต่อยอดมาเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน จนมาถึงการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ โดยทุกรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้ยั่งยืนไปสู่คนรุ่นหลัง (ธิดา แหลมหลักสกุล, 2556)

การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนากิจกรรมเรียนรู้ศิลปะ มรดกทางวัฒนธรรม หรือคุณลักษณะของพื้นที่ ที่ทำให้ได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น (จุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2561)

นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนิท (2561) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับ วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ อย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าต่อนักท่องเที่ยว

ริชาร์ด และ ดูฟ (Richards & Duif, 2018) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

- 1) การสร้างความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน
- 2) ชุมชนมีการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยว
- 3) นักท่องเที่ยวและชุมชนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 4) นักท่องเที่ยวและชุมชนมีประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม
- 5) การแบ่งปันและส่งต่อประสบการณ์และความรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน
- 6) กิจกรรมการท่องเที่ยวควรออกแบบให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเข้าร่วมและมีประสบการณ์ในกิจกรรมอย่างตรงไปตรงมา
- 7) การเข้าถึงและเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรงจากชุมชน
- 8) การดำเนินกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ ควรเป็นการสร้างประสบการณ์ที่มีความเป็นของแท้เป็นของจริงแท้ทั้งในทุกกระบวนการ
- 9) การออกแบบให้นำจดจำและสร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว
- 10) กิจกรรมการท่องเที่ยวควรออกแบบให้เป็นไปตามความต้องการและความสนใจของนักท่องเที่ยวแต่ละคน โดยให้เส้นทางและกิจกรรมที่เลือกเป็นไปในทิศทางที่ตรงกับความสนใจ

สรุปได้ว่า การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อเพิ่มคุณค่าและความน่าสนใจให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นการสร้างกิจกรรมใหม่ ปรับปรุงกิจกรรมที่มีอยู่ หรือสร้างประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใคร โดยเป็นการพัฒนาที่มาจากการร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การเที่ยวชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ การทำกิจกรรมกลางแจ้ง เกมและกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างและน่าสนใจ เมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งสามารถเสริมสร้างชื่อเสียงและส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2.4.2 หลักเกณฑ์ในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว

จุฑามาศ วิศาลสิงห์ (2561) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ The 3S Principles เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- 1) เรื่องราว (Stories) คือ การนำเรื่องราวจากทรัพยากรท้องถิ่นด้านทุนวัฒนธรรมที่ผ่านการสืบค้น ร้อยเรียง ออกแบบ และนำเสนอได้อย่างน่าสนใจ

2) อรรถรส (Senses) ซึ่งสามารถจับต้องได้ผ่านประสาทสัมผัสที่เป็นกายภาพอันเป็นผลมาจากประสาทสัมผัสทั้งห้า

3) สลีลา (Sophistication) กิจกรรมท่องเที่ยวมีลีลาในการสื่อความหมายและนำเสนอ รวมถึงสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยจากกระบวนการพัฒนาใน 3 หมวดนี้ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 10 ข้อได้แก่

1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่น

2) มีปราชญ์ ศิลปิน หรือคนเล่าเรื่องที่สามารถออกแบบเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจและดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว

3) กิจกรรมการออกแบบเน้นไปที่การฟังและการเรียนรู้ จากปราชญ์ที่มีความรู้และความสามารถ

4) มีการออกแบบกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนร่วมพูดคุย ได้ตอบ และแบ่งปันความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรมเป็นการฝึกฝนร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

5) กิจกรรมออกแบบโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่างครบถ้วน

6) สถานที่จัดกิจกรรมมีการออกแบบไว้อย่างเหมาะสม สำหรับการเรียนรู้ แบ่งปัน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

7) กิจกรรมถูกออกแบบไว้ให้มีความต่อเนื่อง ที่จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และได้สุนทรียภาพ

8) การออกแบบกิจกรรมเปิดโอกาสให้พัฒนาศักยภาพ สามารถสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ทั้งชุมชนกับนักท่องเที่ยว

9) นักออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีศักยภาพในการสร้างความแตกต่างของกิจกรรม สร้างเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใครเพื่อประโยชน์ทางการตลาด

10) นักออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีศักยภาพเพียงพอที่จะสื่อสารและพัฒนางานในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว (จุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2561) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมของชุมชนบ้านเข็กน้อย และนำหลักเกณฑ์มาเป็นต้นแบบการสร้างข้อคำถามกับนักท่องเที่ยวภายหลังจากที่ได้มีการทดลองจัดกิจกรรมการ

ท่องเที่ยววนำร่อง เพื่อประเมินกิจกรรมที่ได้พัฒนาร่วมกับชุมชน ในด้านเรื่องราว (Stories) ด้านอรรถรส (Senses) และด้านลีลา (Sophistication)

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการให้บุคคลหรือกลุ่มคนมีส่วนรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ สร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ดียิ่งขึ้น ในลักษณะที่สมัครใจ เพื่อให้ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถเป็นประโยชน์ต่อบุคคลเองหรือกลุ่มคน (สุนทร กองทรัพย์, 2548)

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในกระบวนการต่าง ๆ

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551) กล่าวว่า การสร้างความคิดริเริ่มโครงการหรือการปฏิบัติการขึ้นมาได้จะต้องอาศัยการความคิดเห็นที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนและมีความเห็นพ้องต้องกันเป็นจำนวนมาก โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับผู้มีส่วนร่วม

ชมพูนุท ภาณุภาส (2559) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผนดำเนินการ การประเมินผลการทำงาน ซึ่งเป็นการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง ความสามารถในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชนในการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม มีการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

นอกจากนี้ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) กล่าวว่า การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการการใช้ทรัพยากร และผลผลิตที่มีอยู่ในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกมาในรูปการตัดสินใจกำหนดทางเดินการพัฒนาของชุมชน

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 4 แบบ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้เข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อความเป็นธรรมและยอมรับได้ทั้งหมดในกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง สร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วม

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของกระบวนการพิจารณาว่าใครสามารถเข้าร่วมได้บ้างและจะดำเนินการโครงการอย่างไร

3) การมีส่วนร่วมในการกระจายผลประโยชน์ (Benefits) พิจารณาควบคู่ไปกับความสำคัญของผลประโยชน์ โดยต้องคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่เกี่ยวข้องกับโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นอันตรายต่อบุคคลในสังคม

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) คือ ความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับผลงาน กระบวนการ หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดการปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป

สุธี วรประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่มคน โดยการจัดกิจกรรมที่มีการมีส่วนร่วมต้องใส่ใจถึงความสอดคล้องกับค่านิยม ประเพณี และทัศนคติของบุคคลในชุมชน ซึ่งจะสร้างความสมัครใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ลักษณะส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ

1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องการวิเคราะห์ โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ หรือการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำมาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นฐานที่ดีในการวิเคราะห์

2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและน่าสนใจ โดยการใช้ความรู้ ประสบการณ์ วิถีชีวิต ค่านิยม และความต้องการของชุมชน

3) การกำหนดกิจกรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมหรือสร้างกลุ่มทำงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม โดยให้ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องมารวมตัวกันเพื่อแสดงความต้องการ

4) การดำเนินกิจกรรม เป็นการประสานงานร่วมกับชุมชน การประชุมหรือ การสร้างกลุ่มทำงานเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับที่ชุมชนตั้งไว้

5) การประเมินผลกิจกรรม เป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม โดยให้ ความสำคัญและการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนเป็นหลัก ซึ่งความสำคัญของการประเมินผล ยังขึ้นอยู่กับ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นรูปแบบที่เหมาะสมและการดำเนินการประเมินที่โปร่งใส

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2543) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนา มีดังนี้

1) ศึกษาและค้นหาข้อมูล ปัญหาหรือความต้องการของชุมชนที่ต้องการแก้ไข หรือพัฒนาขึ้นมาให้ดีขึ้น

2) คิดค้นและกำหนดรูปแบบการแก้ไขปัญหา

3) ร่วมวางแผน ปัญหาที่จะแก้ไขหรือพัฒนาชุมชน

4) ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของชุมชน

5) ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพ

6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามกำลังของแต่ละคน

7) ร่วมปฏิบัติตามแผนงานที่ได้สร้างไว้

8) ร่วมติดตาม และประเมินผล ที่วัดความสำเร็จและประสิทธิภาพของโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ และปรับปรุงตามความต้องการของชุมชน

จากแนวคิด การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้ผู้คนได้ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการ และการประเมินผลภายใน เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม และมีอิสระในการตัดสินใจและส่งเสริมความสามารถที่เป็นเลิศของผู้คนในชุมชนเองและผู้วิจัยได้ นำขั้นตอนของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) มาสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านเข็กน้อยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใน ชุมชน

2.5.2 วิธีการนำมาใช้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2.5.2.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการร่วมกันดำเนินกระบวนการวิจัยโดยผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งที่เป็นชาวบ้านและนักพัฒนากับผู้วิจัยภายนอก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพความจริงของสังคมนั้น (วารสารณ์ บุญเชียง, 2561)

สุภาวงศ์ จันทวานิช (2553) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการนำ 2 แนวคิดมาผสมผสานกัน ได้แก่ การปฏิบัติการ (Action) ซึ่งหมายถึงการวิจัยที่จะต้องมีการดำเนินการ และคำว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมการวิจัย ในการร่วมวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจ และการดำเนินการจนกระทั่งสิ้นสุดการวิจัย โดยเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้วิจัยและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย โดยอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชน เนื่องจากข้อมูลการทำวิจัยในทุกขั้นตอนชุมชนเป็นผู้ร่วมกำหนดปัญหา หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา สะท้อนความคิดและความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปข้อมูลที่ได้เป็นขั้นตอนหรือข้อคิดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และการวางแผนงานวิจัย ซึ่งการวิจัยเช่นนี้จะเป็นตัวนำของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกด้วย

โกนิฐฐ์ ศรีทอง (2563) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่เป็นความร่วมมือระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่ กลุ่มชุมชน และประชาชนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มาจากความต้องการของชุมชนผู้ซึ่งดีขึ้น เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำมาพัฒนาโดยการปฏิบัติจริง เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนโดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผลและสรุปรายงานวิจัย

อุทัยทิพย์ เลี้ยววิวรรณกุล (2553) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นอีกหนึ่งในกระบวนการวิจัยที่ช่วยแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยกระบวนการวิจัยจะเน้นการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงมีการเรียนรู้ และสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เมื่อวิจัยจบลงแล้วแต่กระบวนการวิจัยจะคงเกิดต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ที่จะเข้ามาในชุมชนตามสภาวะเงื่อนไขของสังคมที่เปลี่ยนไป

แจ๊คกี (Jacquez, 2020) ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับนักวิจัยและผู้เข้าร่วม เป็นการทำงานอย่างเข้มข้นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดปัญหา ตั้งคำถาม รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวม และเตรียมคำแนะนำในแง่ที่ง่ายกว่า ซึ่งการศึกษานี้เกี่ยวข้องกับผู้ที่ใกล้ชิดกับปัญหา แล้วมุ่งมั่นที่จะทำ

การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก โดยเป็นการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมตระหนักถึงสถานการณ์ของตนมากขึ้น เพื่อให้พวกเขาสามารถดำเนินปรับปรุงได้

สรุปได้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำลังจะถูกรวบรวมทั้งคนที่มีความสนใจและสัมพันธ์กับปัญหาดังกล่าว เป้าหมายหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ การสร้างความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง

2.5.2.2 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณ์กุล (2553) ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่

1) การวางแผน (Plan)

เป็นการศึกษาชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมาย เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญต่อการวิจัย ผู้วิจัยต้องทำการศึกษาชุมชนให้ครอบคลุมในเป้าหมายต่าง ๆ เช่น การศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน ทั้งด้านทุนมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

การวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน และปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับปัญหา รวมถึงวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับประเด็นปัญหานั้น ๆ และสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การตั้งเจตน์ร่วมกันกับชุมชน เป็นการร่วมกันกำหนดเจตน์ที่เป็นปัญหาของชุมชนร่วมกับผู้วิจัย และชุมชน เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากเป็นเจตน์วิจัยที่ได้มาจากการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชน และมีความเกี่ยวข้องกับชุมชน

การจัดทำแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหา โดยมีการระบุผู้รับผิดชอบแต่ละส่วน รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน

ในขั้นตอนนี้อาจมีการนำเทคนิคต่าง ๆ มาช่วย เช่น การทำแผนที่ทางสังคม การประเมินความจำเป็นหรือเทคนิค AIC (Appreciation-Influence-Control) เพื่อเป็นการระดมสมองของผู้เข้าร่วมการวิจัยให้มีการแสดงออกทางความคิด และมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน

2) การปฏิบัติ (Act)

เป็นขั้นตอนที่ควรสื่อสารแผนงานแก่ชุมชน ต้องทำความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายก่อนที่จะดำเนินการตามแผน โดยทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นไปตามหน้าที่ที่ได้แบ่งไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า และทุกฝ่ายต้องทำอย่างจริงจัง ครบทุกขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังต้องมีการวิเคราะห์ทบทวนการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนดำเนินการไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้บรรลุตามแผนที่ได้กำหนดไว้

3) การสังเกต (Observe)

เป็นการสังเกตสถานการณ์ในสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชน และเก็บข้อมูลเหล่านั้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน โดยในการเก็บข้อมูลอาจใช้วิธีการได้หลากหลาย ทั้งวิธีการในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต โดยต้องครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านกระบวนการการทำงาน ด้านผลการปฏิบัติตามแผน ด้านบริบทพื้นที่ ด้านข้อจำกัดของการปฏิบัติ

4) การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection)

เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุด เนื่องจากต้องให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายผล และประเมินผลการปฏิบัติตามหน้าที่ และแบบแผนที่ได้กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเจอมาสะท้อนระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยกระบวนการสะท้อนผลต้องเป็นการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง อาจใช้การอภิปรายในการทำความเข้าใจระบบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างปรากฏการณ์กับบริบทของปรากฏการณ์นั้น

นอกจากนี้ ค็อกแลน และ แบรินนิค (Coghlan & Brannick, 2001) ได้เสนอ 4 ขั้นตอนในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การวินิจฉัย (Diagnosis) เป็นการศึกษาสภาวะการณ์ของปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไข รวมทั้งการระบุนกรอบแนวคิด และหลักการพื้นฐานสำหรับใช้ในการพัฒนาชุมชน

2) การปฏิบัติการ (Action) เป็นขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการตามจุดมุ่งหมายของการแก้ปัญหาหรือโครงการที่จะทำการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยอาศัยข้อมูลจากการวินิจฉัยในขั้นตอนแรกและความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน โดยในขั้นตอนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิเคราะห์วางแผนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีการใช้เทคนิค AIC มาใช้เพื่อประชุมและประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมชุมชนเป็นวิธีที่เหมาะสมในการวางแผนและการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยกระบวนการจะถูกเรียงลำดับเป็นขั้นตอน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเอง และการประเมินผลลัพธ์ของแต่ละขั้นตอน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จากนั้นจึงนำไปสู่การปฏิบัติจริงของนักท่องเที่ยวในขั้นตอนต่อไป

3) การวัดผล (Measurement) เป็นการวัดผลจากการปฏิบัติงานตาม แผนพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม โดยเป็นการวัดผลจากการท่องเที่ยวว่าร้อง ว่าเป็นไปตามแบบ แผนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมอย่างไร

4) ผลสะท้อนที่เกิดขึ้น (Reflection) เป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจาก การติดตามการปฏิบัติการทั้งหมดที่เกิดขึ้น ที่พบเจอมาสะท้อนระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วน เสียทุกฝ่าย เพื่อตรวจสอบแผนการดำเนินงานและประเมินผลการทำงาน

จากการศึกษาความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า เป็นการวิจัยที่เป็นการดำเนินการร่วมกับคนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการหาปัญหา การคิดแผนการดำเนินการ ร่วมกันปฏิบัติตามแผน และร่วมประเมินผล เนื่องจากประชาชนในชุมชนเป็นผู้ที่ประสบเจอกับปัญหาและแนวทางที่ ออกมาจะต้องเป็นแนวทางที่ชุมชนสามารถยอมรับและปฏิบัติได้ เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาชุมชน และขจัดปัญหาที่ชุมชนประสบ

2.6 บริบทพื้นที่วิจัย

2.6.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเข็กน้อย เป็นส่วนหนึ่งของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันตกของจังหวัดเพชรบูรณ์ ระยะห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 80 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอ หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประมาณ 44 กิโลเมตร มีพื้นที่ปกครองประมาณ 72 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 45,000 ไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 12 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านห้วยน้ำขาว	หมู่ที่ 7 บ้านศักดิ์เจริญ
หมู่ที่ 2 บ้านเข็กน้อย	หมู่ที่ 8 บ้านชัยชนะ
หมู่ที่ 3 บ้านปากกล้วย	หมู่ที่ 9 บ้านประกอบสุข
หมู่ที่ 4 บ้านเข็กน้อย	หมู่ที่ 10 บ้านเจริญพัฒนา
หมู่ที่ 5 บ้านเล่าลือเก่า	หมู่ที่ 11 บ้านศิริรัตน์
หมู่ที่ 6 บ้านปากทาง	หมู่ที่ 12 บ้านสันติสุข

โดยตำบลเข็กน้อยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

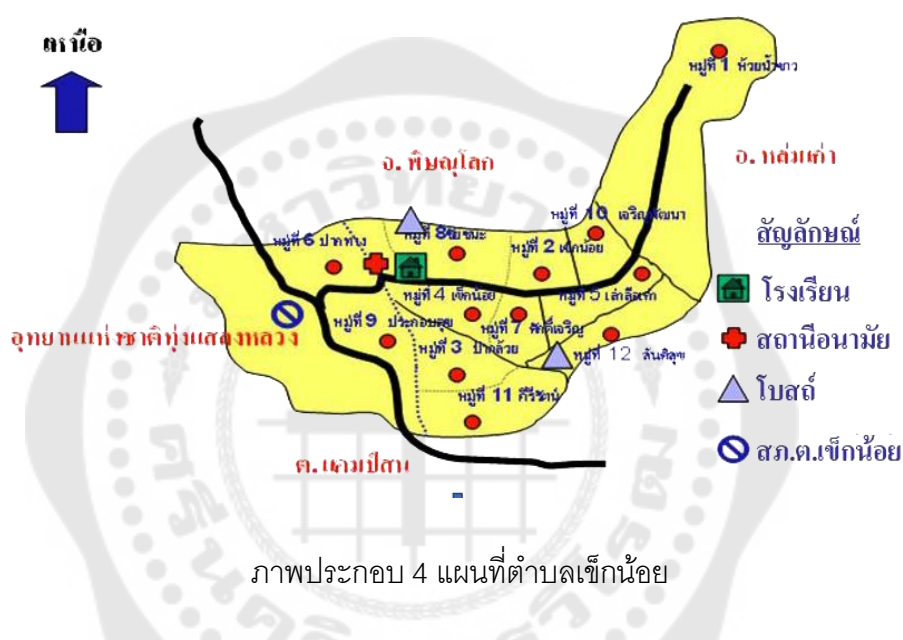
ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านห้วยทราย ตำบลห้วยเฮี้ยะ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ทิศใต้ ติดต่อกับ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

แผนที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

2.6.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาใหญ่น้อยสลับซับซ้อนคล้ายทะเลกับภูเขา บางแห่งสูงชันมาก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 500 - 1,400 เมตร เป็นชื่อเรียกตามลำน้ำเข็ก

สำหรับพื้นที่ป่าแถบนี้จะเป็นป่าไม้เบญจพรรณ และมีต้นตอซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ตระกูลปาล์ม ลักษณะคล้ายต้นตาล แต่มีผลออกมาคล้ายหมาก กระจายตัวอยู่ทั่วไปทั้งตำบล แต่ปัจจุบันสภาพป่าเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากในอดีตพื้นที่บริเวณตำบลเข็กน้อย เป็นยุทธศาสตร์ที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้เป็นจุดโจมตีการล่าเหยื่อทหารของรัฐบาลไทย ทำให้รัฐบาลต้องล้มปทานป่าดังกล่าวให้แก่ประชาชน และเมื่อการปฏิวัติสิ้นสุดลง ป่าดังกล่าวก็มีสภาพเป็นป่า

ที่ถูกทำลายเกือบหมด ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ราชพัสดุและที่นิคมสงเคราะห์ชาวเขา มีการปลูกป่าซ่อมแซมเป็นป่าสนเขา (องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย, 2561)

2.6.3 ประวัติชุมชนชาวม้งในตำบลเข็กน้อย

กลุ่มชาวชาติพันธุ์ม้งได้อพยพมาจากเชียงราย พะเยา และน่าน มาอาศัยอยู่ในเขตรอยต่อของสามจังหวัดคือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย เมื่อ พ.ศ. 2465 และได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 ในหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านเข็กเก่า บ้านป่าหวาย บ้านห้วยทราย บ้านแม่หัวผา บ้านเขาขาด เป็นต้น โดยราษฎรยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เพื่อเป็นการเลี้ยงชีพ โดยมีลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสังเขป ดังนี้

ปี พ.ศ. 2511 เกิดผลกระทบจากการเมืองของประเทศ และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของชาวม้ง เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้เข้าแทรกแซกและปลุกกระดม เป็นเหตุให้ชาวม้งได้ถูกแยกออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มหนึ่งได้หนีเข้าป่า เพื่อร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และอีกกลุ่มหนึ่งเข้าร่วมกับทางรัฐบาล

พ.ศ. 2513 - 2514 ทางกองทัพภาคที่ 3 ได้จัดพื้นที่ให้กับชาวม้งที่ได้เข้าร่วมกลุ่มกับรัฐบาล โดยเนื้อที่ประมาณ 45,000 ไร่ เพื่อให้ราษฎรดังกล่าวได้เข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพมาจนถึงปัจจุบันนี้

จากนโยบาย 66/2523 ทำให้ชาวม้งกลุ่มที่ได้หนีเข้าป่า กลับมามอบตัวต่อทางการ และส่วนใหญ่จะย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านเข็กน้อย (ในขณะนั้น) เนื่องจากมีญาติอยู่ในหมู่บ้านอยู่แล้ว ทำให้ปัจจุบันมีราษฎรอาศัยอยู่ในตำบลเข็กน้อยจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะมีการจัดสรรพื้นที่บางส่วนให้ราษฎรชาวม้งไปอาศัยอยู่แล้วบ้างก็ตาม

บ้านเข็กน้อย ได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทยให้เป็นตำบล เมื่อปี 2532 โดยมีนายประจวบ ฤทธิเนติกุล เป็นกำนันต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นสภาตำบลเมื่อปี 2537 และได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ชั้น 5 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ได้รับการปรับขนาดเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง (องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย, 2561)

2.6.4 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ตำบลเข็กน้อยเป็นพื้นที่ควรค่าแก่การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากมีภูมิประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม เช่น ดอยตัวเพ่ง ผาตัด (ผาซ่อนแก้ว) น้ำตกสันติสุข ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวม้งในชุมชนตำบลเข็กน้อย

1) น้ำตกสันติสุข

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านห้วยน้ำขาว เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำตลอดปี มีชั้นเพียงชั้นเดียว แต่สามารถเดินชมต้นน้ำได้ยาวเพราะมีลักษณะเป็นรูปตัว Y แล้วไหลมารวมกัน โดยใช้เส้นทางเข็กน้อย - ห้วยน้ำขาว ระยะทางห่างจากบ้านเข็กน้อยประมาณ 11 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 5 น้ำตกสันติสุข

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

2) ดอยตัวเพ่ง

เป็นดอยที่อยู่ระหว่างทางไปภูทับเบิก อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านห้วยน้ำขาว เป็นเส้นทางลัดที่สวยงาม ประกอบไปด้วยพืชนานาชนิดและต้นไม้ใหญ่ เช่น ต้นเมเปิ้ล ซึ่งจะมีใบสุกสีแดงในช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม ระยะทางจากบ้านเข็กน้อย ประมาณ 20 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 6 ดอยตัวเพ่ง

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

3) ผาซ่อนแก้ว (ผาตัดหรือดอยเขาขาด)

ผาซ่อนแก้ว (ผาตัดหรือดอยเขาขาด) เป็นเทือกเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเล ประมาณ 1,400 เมตร ด้านทิศตะวันออกเป็นหน้าผาสูงชัน มีเขตแดนติดต่อกับตำบลเข็กน้อย และตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่บนยอดเขาขาดบางส่วนเป็นพื้นที่ราบสูง บางส่วนลาดชัน อากาศเย็นสบายตลอดปี มีธรรมชาติที่สวยงาม มีพันธุ์ไม้ป่าหลายชนิดที่หายาก อีกทั้งยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าสงวนหลายชนิด เช่น เลียงผา ลิง นกชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพประกอบ 7 ผาซ่อนแก้ว

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

4) น้ำตกแก่งสาวน้อย

น้ำตกแก่งสาวน้อย เป็นน้ำตกที่ถูกซ่อนตัวมาช้านาน ไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป ในอดีตคนในหมู่บ้านนิยมมาใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ และปีใหม่ เป็นต้น ตัวน้ำตกมีความสูงประมาณ 30 - 40 เมตร มีน้ำไหลตลอดทั้งปี มีถ้ำค้างคาวขนาดใหญ่อยู่ข้างใน ช่วงฤดูฝนในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี เมื่อน้ำหลากจากที่ต่าง ๆ มาสู่น้ำตก จนบางครั้งท่วมถ้ำ จะเห็นค้างคาวเป็นจำนวนมากบินออกมาเต็มท้องฟ้า อีกทั้งบริเวณรอบน้ำตกยังมีความอุดมสมบูรณ์

ภาพประกอบ 8 น้ำตกแก่งสาวน้อย

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

2.6.5 งานประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวม้ง

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งได้อพยพมาอาศัยอยู่ในเขตรอยต่อของสามจังหวัด คือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย และส่วนหนึ่งได้มาตั้งที่อยู่อาศัยในชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงทำให้ชุมชนบ้านเข็กน้อยเป็นชุมชนที่ทำให้มีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากชุมชนอื่น ๆ โดยเป็นการสืบทอดประเพณีเพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง โดยมีประเพณีที่สำคัญ ดังนี้

1) ประเพณีปีใหม่ม้ง

ประเพณีปีใหม่ (น่อเป็ใจวอ) แปลว่า “กินสามสิบ” เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษที่ทำกันมาเป็นเวลายาวนานตามความเชื่อในการประกอบพิธีปีใหม่เพื่อเตรียมพร้อมรับสิ่งดี ๆ ในปีต่อไป และจะเป็นช่วงเวลาที่ชาวม้งจะหยุดทำงาน ลูกหลานญาติพี่น้อง จะได้โอกาสนี้กลับมาบ้านหาพ่อแม่ ถือเป็นวันที่ครอบครัวจะได้มาพบกันพร้อมหน้าหลังจากทำงานตลอดปี เพื่อพักผ่อน และมาร่วมงานประเพณีปีใหม่ ประเพณีปีใหม่ม้งจะจัดขึ้นในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 12 เป็นวันสิ้นปี ชาวเขาเผ่าม้งจะมีการประกอบพิธีบ๊าดเปา บ๊าดกวาดสิ่งชั่วร้ายภายในบ้าน หรือครอบครัว ให้ไปกับปีเก่าโดยมีการเรียกลูกหลาน ญาติพี่น้องมารวมตัวกันที่บ้านผู้ที่เป็นผู้อาวุโสที่สุดในกลุ่มเครือญาติ โดยผู้อาวุโสจะทำหน้าที่เป็นผู้ทำพิธีสู่ขวัญหรือเรียกขวัญทำพิธีเช่นไหว้เจ้าที่ในบ้าน ซึ่งในงานปีใหม่ม้งจะมีกิจกรรมการแสดง การละเล่น การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เช่น การยิงหน้าไม้ การแข่งขันการชนวัว การละเล่นตีลูกข่าง การแข่งรถม้ง การละเล่น

พื้นบ้าน เช่น การโยนลูกช่วง ระเบิดแป้ง เป็นต้น ประเพณีปีใหม่มังจะจัดขึ้นอย่างน้อย 3 - 9 วัน การแต่งกายของชาวมังที่มาร่วมงานจะได้ชุดมังลายผ้าปักหลากหลายสี

ภาพประกอบ 9 ประเพณีปีใหม่มัง

ที่มา : วิทยา พรมจร (2565)

2) การโยนลูกช่วง

ในวาระขึ้นปีใหม่มังจะมีการละเล่น การเล่นโยนลูกช่วง (Ntsum Pob) หรือที่เรียกกันว่า “จูเปาะ” โดยใช้ลูกช่วง (Pob) มีลักษณะกลมเหมือนลูกบอลทำด้วยเศษผ้า มีขนาดเท่ากำมือ โดยแบ่งกลุ่มผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายหญิงกับฝ่ายชาย โดยเริ่มจาก ฝ่ายหญิงหรือญาติ ๆ ของฝ่ายหญิงเป็นผู้นำลูกช่วงไปให้ฝ่ายชาย เมื่อตกลงกันแล้วก็จะทำการโยนลูกช่วงโดยฝ่ายหญิง โดยลักษณะการเล่นฝ่ายหญิงและชายจะยื่นหันหน้าเข้าหากัน โดยเว้นระยะห่างให้เกิดการโยนลูกช่วงกันไปมาได้ และสามารถสนทนากับคู่โยนได้ ซึ่งการโยนลูกช่วงมีกฎสำคัญคือห้ามฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่มีแซ่เดียวกันเล่นการละเล่นด้วยกัน และห้ามผู้ชายเล่นด้วยกัน

ภาพประกอบ 10 การโยนลูกช่วง

ที่มา : วิทยา พรมจร (2565)

3) ประเพณีบทธวดคำสอนบุตรหลาน Hai Txiv Xaiv (ฮาย จี้ สาย)

ลักษณะบทธวดจะเป็นคำกลอนที่บรรพบุรุษ (พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่) สอนบุตรหลานว่า หลังจากไม่มีตนแล้ว บุตรหลานควรประพฤติตนอย่างไร เป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ที่แสดงถึงประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวม้ง แต่ในปัจจุบันเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สามารถที่จะสวดบทธวดคำสอนบุตรหลาน(ฮาย จี้ สาย) ได้แล้ว เนื่องจากการเข้ามาของเทคโนโลยี และการเข้าไปศึกษาในเมือง จึงทำให้การสวดบทธวดดังกล่าวค่อย ๆ เลือนหายไป

4) ประเพณีการเป่าแคนม้ง Qeej Hmoob (เกร็ง)

เป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง ทำมาจากไม้ไผ่ การเป่าแคน (เกร็ง) สามารถเป่าได้ในหลายโอกาส เช่น งานมงคลสมรส และงานศพ ใช้ในการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ซึ่งบทเพลงที่จะเป่าก็จะแตกต่างกันไป

ภาพประกอบ 11 แคนม้ง (เกร็ง)

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

5) ประเพณีบทธกกล่าวขอบคุณในพิธีต่าง ๆ UaTsau (อัวเจ้า)

บทธกกล่าวขอบคุณจะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปตามพิธีกรรม อาทิ การขอบคุณในพิธีงานแต่งงาน การขอบคุณในพิธีงานศพ และการกกล่าวขอบคุณในโอกาสอื่น ๆ ซึ่งบทธกกล่าวขอบคุณ Ua Tsau (อัวเจ้า) ถือเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ที่แสดงถึงประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวม้ง

6) ประเพณีพิธีกรรมความเชื่อดั้งเดิม (ดงซัง)

เป็นการประกอบพิธีกรรมเช่นไหว้ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ที่ทุกคนหวงแหนไว้ด้วยเครื่องเช่นไหว้ต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์และจัดพิธีดังกล่าวในช่วงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี โดยพิธีกรรมระดับชุมชนที่เป็นศูนย์รวมของคนในหมู่บ้าน แต่ละครอบครัวจะช่วยกันจัดเตรียมเครื่องเช่นไหว้ ประกอบด้วย ฐูปเทียน เหล้า น้ำอ้อดลม หมูดำตัวผู้ หรือไก่ตัวผู้และตัวเมีย 1 คู่ รวมถึงกระดาษเงินกระดาษทองสำหรับเผาให้เจ้าที่ตามจำนวนที่ได้บนบานไว้ในปีที่ผ่านมา จากนั้นผู้นำทางจิตวิญญาณจะกล่าวคำเชิญพร้อมตีฆ้องเป็นเสียงเรียกเทพทุกทิศทางที่เป็นเทพสูงสุดบนฟ้าและเทพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มารับของเช่นไหว้ โดยระหว่างที่มีการประกอบพิธีกรรมอยู่นั้นจะต้องระวังไม่ให้ฐูปเทียนดับ เมื่อเทียนละลายถึงครึ่งเล่มชาวบ้านจะช่วยกันฆ่าหมูและนำเลือดพร้อมหัวหมูมาเช่นไหว้เจ้าที่ เผากระดาษเงินกระดาษทอง และทำพิธีขอบคุณผู้นำทางจิตวิญญาณเป็นอันเสร็จพิธี ส่วนเนื้อหมูนั้นจะนำมาประกอบอาหารและรับประทานร่วมกันในชุมชนเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

7) ประเพณีกินข้าวใหม่

ประวัติความเป็นมาประเพณีการกินข้าวใหม่ ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน พิธีการกินข้าวใหม่ของชาวเขาเผ่าม้งบ้านเข็กน้อยจะจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงเดือนที่มีการเก็บเกี่ยวข้าวหลังจากทำการปลูกตามฤดูกาล พิธีการกินข้าวใหม่จะขึ้นอยู่กับครอบครัวที่มีความพร้อมที่จะทำข้าวใหม่ได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องทำทุกครัวเรือน ซึ่งในการจัดพิธีกินข้าวใหม่เจ้าภาพจะเชิญชวนญาติพี่น้อง และแขกผู้มีเกียรติ บ้านใกล้เคียง มาร่วมรับประทานข้าวใหม่และอาหารที่เตรียมไว้ต้อนรับ ถือว่าบ้านบุคคลนั้นเป็นคนขยันทำมาหากิน และเป็นคนมีจิตใจกว้างขวางในหมู่บ้าน เพราะกระบวนการทำข้าวใหม่มีหลายขั้นตอน และใช้เวลานานกว่าจะได้ข้าวใหม่ที่มีกลิ่นหอม และนุ่ม ขั้นตอนการกินข้าวใหม่เจ้าภาพ จะจัดโต๊ะอาหารทำพิธีการเรียกบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วมาร่วมกินข้าวใหม่ก่อน เพราะมีความเชื่อว่าได้ปกป้องคุ้มครองไม่ให้

เจ็บป่วยมาตลอด 1 ปี แล้วจึงเชิญแขกผู้ใหญ่ และญาติพี่น้องที่มานั่งประจำโต๊ะอาหาร เมื่อแขกผู้ใหญ่นั่งประจำโต๊ะอาหาร ตัวแทนแขกจะลุกขึ้นเพื่อกล่าวคำขอบคุณและอวยพรให้แก่เจ้าภาพก่อนที่จะรับประทานอาหารใหม่และอาหาร โดยบุคคลที่จะเป็นคนทำพิธีจะเรียกบรรพบุรุษตามลำดับของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ที่เป็นลูกหลานของผู้ล่วงลับไปแล้ว

ภาพประกอบ 12 ประเพณีกินข้าวปีใหม่

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

2.6.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) ผ้าปักม้ง

ชาวม้งเป็นกลุ่มที่มีฝีมือในการปักผ้าเนื่องจากมีการสืบสานและถ่ายทอดงานด้านปักผ้ามาช้านานและชาวม้งได้ปักผ้าขึ้นใช้เองตั้งแต่โบราณ ผ้าปักม้งจึงมีหลากหลายลวดลายที่สวยงาม ซึ่งจะปักตามจินตนาการของแต่ละคน โดยส่วนมากม้งไทย ม้งลาว ม้งเวียดนาม และม้งยูนนาน (ม้งจีน ตะวันตกเฉียงใต้) จะปักคล้าย ๆ กันเป็นแบบครอสสติช (Cross Stitch) แต่ม้งจีนแถวไทวจา ไหหล้า จะปักเป็นรูปต่าง ๆ ตามจินตนาการ โดยจะปักตรงรูปที่เขียนขึ้นมาซ้ำกันจนเป็นรูปต่าง ๆ เช่น ลายผ้ากนก ลายดอกไม้ ลายมังกร และลายที่จินตนาการออกมา ผ้าปักม้งมีหลากหลายลวดลาย แต่ที่สำคัญคือบริเวณที่ปัก คือลายที่ปลายกระโปรงซึ่งเรียก เป็นภาษาม้งว่า “ทู่ตีะ” ลายบริเวณตีนขาที่เรียกว่า “ตัวตั้งตีะ” และส่วนที่ยากที่สุดคือผ้าที่ปิดด้านหลัง ภาษาม้งเรียกว่า “บั้งจู้” ในอดีตการปักผ้าม้งบริเวณต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงเผ่าม้งจะต้องทำเป็นทุกคน และต้องทำใส่เอง ถ้าใครทำไม่เป็นก็จะมีเสื้อผ้าใส่ ทุกปีผู้หญิงม้งจะปักเสื้ออย่างน้อย 1 ชุดไว้ใส่ครั้งแรกในงานสำคัญหรือในช่วงปีใหม่ก็จะใส่ชุดใหม่กัน บางปีก็จะปักได้แค่ชุดเดียวและปักให้กับสามีและลูกชายด้วยเพราะผู้ชายจะไม่ปักผ้า แต่ถ้าเป็นชาวม้งภาคกลางหรือบางกลุ่มจะปักทั้งผู้ชาย

และผู้หญิง แต่ตอนนี้ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยปักกันเองแล้ว จะซื้อสำเร็จรูปมาใส่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานเครื่องจักรไม่ใช่งานปักมือ (องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย, 2561)

ภาพประกอบ 13 ผ้าปักม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

2) ผ้าเขียนเทียน

ผ้าเขียนเทียน เป็นศิลปะการสร้างลวดลายบนผืนผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวม้ง เป็นภูมิปัญญาและศิลปะโบราณที่มีต้นกำเนิดมาตั้งแต่อดีต มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ผ้าเขียนเทียนเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นม้ง และเป็นสิ่งที่สืบสานมาตั้งแต่อดีต ผู้หญิงชาวม้งทุกคนสามารถใช้ปากกาเขียนเทียน (หลาเจ็ย) เพื่อวาดลวดลายบนผ้าที่เตรียมไว้ อย่างละเอียดและซับซ้อน โดยผ้าเทียนที่เขียนไว้จะถูกย้อมสีครามจากต้นครามหรือต้นฮ่อมตามธรรมชาติ ซึ่งเทียนที่เขียนไว้จะกันไม่ให้ครามเกาะใยผ้า จากนั้นผ้าที่ย้อมสีเสร็จแล้วจะถูกต้มให้เทียนละลายออก ทำให้ได้ผ้าสีน้ำเงินที่มีลวดลายเขียนเทียนเป็นสีขาวกระจายสวยงามอยู่ทั่วทั้งผืน ผ้าแต่ละผืนจะแตกต่างกันไปตามความชำนาญของผู้วาดเทียนลวดลายมีทั้งลายดั้งเดิมที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา และลวดลายที่เกิดจากจินตนาการ การสร้างสรรค์ใหม่ ๆ แต่กระนั้นก็ยังมียุคสมัยลวดลายที่สะท้อนความเป็นชนเผ่าม้งให้ปรากฏอยู่บนผืนผ้าแต่ละผืน เช่น ลายกากบาท ลายกันหอย เมื่อได้ผ้าที่มีลวดลายแล้วจึงนำไปพับอัดกลีบเป็นกระโปรง หรืออาจนำไปปักลวดลาย

ต่าง ๆ ด้วยด้ายหลากหลายสีส้น แล้วจึงนำมาสวมใส่เป็นชุดประจำชนเผ่าที่งดงามลวดลายบนผืนผ้า ทั้งนี้ในปัจจุบัน ชาวม้งหันมาใช้ผ้าดิบจากโรงงานแทนผ้าใยกล้วย เพราะขั้นตอนการผลิตยุ่งยากและหายากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สำหรับขั้นตอนการเขียนผ้าลายเทียน การย้อมสี จนกระทั่งมาเป็นผ้าสำเร็จ ก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ชาวม้งที่มีภูมิปัญญาในการเขียนเทียนลดน้อยลงแล้ว และไม่ได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาการเขียนเทียนสู่คนรุ่นใหม่เท่าไรนัก กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งบ้านเข็กน้อย และปราชญ์ชุมชนจึงมีความต้องการสานต่อภูมิปัญญาการเขียนเทียนต่อไป (สุมิตรา เสรีเนติกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2565; อนุรัตน์ วัฒนาวงศ์สว่าง, 2545)

ภาพประกอบ 14 การเขียนเทียนลงบนผ้า

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 15 ผ้าเขียนเทียนมั่งที่ผ่านการย้อมสี

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6.7 การเข้าถึงชุมชนบ้านเข็กน้อย

หมู่บ้านเข็กน้อย ตั้งอยู่ที่ ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การเดินทางสามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ และรถโดยสารประจำทาง โดยเดินทางจากพิษณุโลกมาตามเส้นทางหมายเลข 12 เลี้ยวซ้ายระหว่าง กม. ที่ 92 – 93 โดยสังเกตจากป้าย “เข็กน้อย วิถีชุมชนมั่งใหญ่สุดในสยาม” มีระยะทางทั้งสิ้น 106 กิโลเมตร

การเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางสามารถขึ้นรถได้จากสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 2 แห่ง โดยจะมีรถโดยสารประจำทางบริการตามตารางเดินรถ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งมีบริการทุกวัน

ภาพประกอบ 16 แผนภาพเส้นทางจากพิษณุโลกไปยังชุมชนบ้านเข็กน้อย

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (2561)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประทับใจ สุวรรณธาดา (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ในเขตพื้นที่ภาคอีสานตอนบนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำมาสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และออกแบบ พัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา จากการวิจัยพบว่า ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำมาสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย ทุนวัฒนธรรมบ้านเชียง ทุนวัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง และทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น และค้นพบอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถนำสู่การประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และนำมาจัดอยู่ในหมวดหมู่รูปแบบของลายประยุกต์ เช่น ลายบ้านเชียง ลายศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง ลายผู้ไทย ลายไทดำ และนำอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมความเชื่อมาสร้างสรรค์ใหม่ให้เกิดความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ เช่น ลายพญานาคในความเชื่อของคนลุ่มแม่น้ำโขง ลายหอนางอุสา-ท้าวบารส และอื่น ๆ โดยจำแนกตามทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการที่พัฒนาโดยใช้ทุนวัฒนธรรมบ้านเชียง จำนวน 7 กิจการ กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการที่พัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้ทุนวัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง จำนวน 5 กิจการ และกลุ่มที่ 3 ผู้ประกอบการที่พัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้ทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 10 กิจการ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินผลิตภัณฑ์ พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก จำนวน 21 กิจการ อยู่ในเกณฑ์ระดับดี จำนวน 1 กิจการ โดยแต่ละกิจการมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงที่แตกต่างกัน และประเมินความพึงพอใจหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับกลุ่มผู้ประกอบการทั้ง 22 กิจการ พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก

กิตติภรณ์ บำรุงบุญ และ ปิยะลักษณ์ โพธิ์วรรณ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามเพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก และเพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า สามารถถอดอัตลักษณ์ได้คือ พระธาตุนาคูนที่เป็นสัญลักษณ์ของพุทธมณฑลอีสาน ผ้าไหม ที่เป็นตัวแทนของจังหวัดคือลายสร้อยดอกหมาก และตักสิลานคร อันหมายถึงดินแดนแห่งการศึกษาซึ่งนำมาสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกต้นแบบสามผลิตภัณฑ์ประกอบไปด้วย 1) ผลิตภัณฑ์พวงกุญแจ 2) ผลิตภัณฑ์กระเป๋า และ 3) ผลิตภัณฑ์เสื้อ

โดยมีแนวทางส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมหาสารคามเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ คือ การสนับสนุนเงินทุนและงบประมาณในการลงทุน การส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสของการกู้เงิน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตและผลักดันให้สินค้ามีรูปแบบที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการของลูกค้าได้รับมาตรฐานการผลิตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลจากการเสนอแนะแนวทางส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมหาสารคามเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ผลิตสินค้าต้องยกระดับตลาดและทิศทางการจำหน่ายให้มีความหลากหลายมากขึ้นเนื่องจากผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมือนกับผลิตภัณฑ์อีกหลายกลุ่ม ก่อให้เกิดการแข่งขันที่สูง ดังนั้นควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ต่างจากกลุ่มอื่น เช่น การใช้วัตถุดิบที่หาได้จากในท้องถิ่น เฉพาะกลุ่มแตกต่างจากกลุ่มอื่น

สุรเชษฐ์ มีฤทธิ์ (2563) ได้ศึกษาการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล้วยตาก จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงต่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร และนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์กล้วยตากชาละวันแล้วประเมินคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์กล้วยตากชาละวัน โดยการศึกษาตำนาน เรื่องเล่า งานประติมากรรม งานจิตรกรรม และสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านภาพประกอบ โทนสี และลวดลาย แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเครื่องหมายการค้าและบรรจุภัณฑ์บนผลิตภัณฑ์กล้วยตากชาละวัน แล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเลขศิลป์ 3 ท่านประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครื่องหมายการค้า พบว่ารูปแบบที่ 1 เหมาะสมที่จะเป็นเครื่องหมายการค้า กล้วยตากชาละวัน จังหวัดพิจิตร และสามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตรได้อย่างชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยได้ออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กล้วยตากชาละวัน และเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากผู้บริโภคจำนวน 45 คน พบว่าคุณลักษณะทางด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์มีความสะท้อนถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตรเหมาะสมมากที่สุด

สุชาติ อิมสำราญ พรเทพ เลิศเทวศิริ และ อิริทรา พรหมพันธุ์ (2564) ศึกษาเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านสำหรับนักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่กระตุ้นให้ระลึกถึงและเกิดความทรงจำกับอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านของสถานที่นั้น ๆ ผ่านการออกแบบ โดยนำเอาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมาเป็น

แรงบันดาลใจเพื่อดึงดูดความต้องการซื้อของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ผลผลิตภัณฑสินค้าน้ำที่ระลึกที่นำเอาอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 แบบอนุรักษ์ มีลักษณะอนุรักษ์นิยมและความซับซ้อน กลุ่มที่ 2 แบบประยุกต์ มีรูปแบบสมัยใหม่แต่ยังคงลักษณะซับซ้อนของศิลปะพื้นบ้านบางประการไว้ และกลุ่มที่ 3 แบบสมัยนิยม มีลักษณะสมัยใหม่และเรียบง่าย แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มหรรษา และกลุ่มน่ารักสดใส และองค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าน้ำที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้าน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ประเภทศิลปะพื้นบ้าน ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน งานแกะสลัก งานฉลุหนัง งานผ้า งานกระดาษ งานโลหะ งานปูนปั้น งานจิตรกรรม สถาปัตยกรรม งานประพันธ์ 2) สิ่งที่ศิลปะพื้นบ้านสะท้อนถึง ได้แก่ เรื่องราวคติความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีประจำท้องถิ่น 3) คุณสมบัติผลิตภัณฑ์สินค้าน้ำที่ระลึกและความต้องการของผู้บริโภค ได้แก่ การสื่อความหมาย วัสดุ ขนาดและการใช้งาน การออกแบบสร้างสรรค์ 4) ประเภทของการออกแบบ แบ่งตามประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ ของใช้ เครื่องประดับ ของเล่น ของตกแต่ง ของบริโภค 5) ตำแหน่งของผลิตภัณฑ์สินค้าน้ำที่ระลึก ระหว่างอนุรักษ์นิยมหรือสมัยใหม่ และซับซ้อนหรือเรียบง่าย และ 6) การออกแบบ เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ไม่ซ้ำ จะใช้กระบวนการเปลี่ยน การพลิก การเพิ่ม การลด และการผสมผสาน

ธนาวดี ปิ่นประชาพันธ์ (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ยฯ ในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทรัพยากร ศักยภาพการท่องเที่ยวและความต้องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ยฯ และเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ยฯ ในพื้นที่เกาะลันตา ผลการวิจัย พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ป่าชายเลน ทะเลอันดามัน ซึ่งต้องมีการปรับปรุงบางสถานที่ อีกทั้งควรมีการจัดตั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรบุคคล และควรมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวอุรักลาโว้ยฯ ส่วนในด้านรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำร่วมกับคนในชุมชน และต้องการกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ผ่านการพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ยฯ ในพื้นที่เกาะลันตา ได้แก่ กิจกรรมร้อง รำ ทำเพลง ซึ่งเป็นกิจกรรมการแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมแต่ง แต้มี เต็ม เรือ และจักสานงานศิลป์

ที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้งานศิลปหัตถกรรม และกิจกรรมจับปลา ลาดตะวัน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้วิถีประมงพื้นบ้าน

ลุย หวัง และ เหวง (Liu, Wang & Weng, 2020) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยและการออกแบบสินค้าที่ระลึกเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ มรดกที่จับต้องไม่ได้ ของหน้ากากเดเจียง นูโอ (Dejiang Nuo) จากผลการวิจัยพบว่า หน้ากากก๊วยโจวเดเจียง นูโอ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อันล้ำค่าของจีน จากการตรวจสอบและวิเคราะห์ตลาดสินค้าที่ระลึกเชิงวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของหน้ากากลูโอ บทความนี้ได้รวมแนวคิดการออกแบบที่ทันสมัยและวิธีการจัดการกับรูปแบบของหน้ากากลูโออย่างมีศิลปะ และผสมผสานความหมายแฝงทางวัฒนธรรมเข้ากับการออกแบบนวัตกรรมของสินค้าที่ระลึกเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักท่องเที่ยว ด้วยวิธีนี้ ผลลัพธ์ที่จับต้องไม่ได้ของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของภูมิภาค และมีทั้งความสวยงามและการใช้งานได้จริง จึงส่งเสริมการพัฒนาและการสืบทอดวัฒนธรรม หน้ากากหน้ากากลูโอเดเจียง นูโอ

โพนิมิน อีสา และ สารี (Ponimin, Isa & Sari, 2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง งานฝีมือเซรามิกสินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยว: แรงบันดาลใจในการออกแบบสิ่งประดิษฐ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองมาด้าง ประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า งานฝีมือควรได้รับการพัฒนาให้เป็นส่วนหนึ่งของภาคการท่องเที่ยว เพราะเมื่อโรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นี้สิ้นสุดลง ภาคการท่องเที่ยวจะต้องลุกขึ้นพร้อมรับมือกับความท้าทาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรได้รับการสนับสนุนจากงานฝีมือสินค้าที่ระลึก แต่ผลิตภัณฑ์ขาดการออกแบบที่แตกต่างซึ่งสะท้อนถึงลักษณะวัฒนธรรมท้องถิ่น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการออกแบบตามวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้วิธีการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น การกำหนดแนวคิดวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแนวคิดการสร้างเซรามิกที่ระลึกของเมืองมาด้าง การสำรวจรูปร่างและการสำรวจเทคนิคอย่างสร้างสรรค์ การสร้างงานศิลปะและผลิตภัณฑ์ต้นแบบ การทดสอบและการตรวจสอบความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในแง่ของแนวคิดและต้นแบบ และสุดท้าย การปรับปรุง ผลิตภัณฑ์และวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

เค (Ke, 2020) ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยที่รัฐบาลได้ออกนโยบายเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างครอบคลุม และก่อให้เกิด “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการมรดกและการพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยอดเยี่ยมของจีน” วัฒนธรรมดั้งเดิมในท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยอดเยี่ยมของจีน นวัตกรรม และการพัฒนา

วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนวัตกรรมและความก้าวหน้าของวัฒนธรรม บทความนี้กล่าวถึงแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ในท้องถิ่นเป็นหลัก วัฒนธรรมดั้งเดิมและมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลอ้างอิงสำหรับนวัตกรรม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม จากการสำรวจพบว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างสรรค์ การออกแบบตามวัฒนธรรมดั้งเดิมควรทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณของวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อน เพื่อทำความเข้าใจความชอบทางวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ประการที่สอง ควรสำรวจความหมายแฝงของวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งและแยกองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้คิดค้นการขยายองค์ประกอบทางวัฒนธรรมโดยผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นกับลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น และสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ในแง่ของการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม เพียงแค่ผสมผสานความชอบของผู้บริโภคกับวัฒนธรรมเฉพาะตัวของท้องถิ่นก็สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้บริโภคในตลาดได้ ในขณะเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์สามารถเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น เผยแพร่วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยอดเยี่ยมของท้องถิ่น และกำหนดภาพลักษณ์ทางการเมืองในท้องถิ่นผ่านผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์

เน และ ชู (Nie & Zhu, 2019) ได้ทำการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมตามวัฒนธรรมภูมิภาคเจียงซู เพื่อวิเคราะห์ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในวัฒนธรรมระดับภูมิภาคของเจียงซู อธิบายสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเจียงซู และสามารถสรุปออกมาได้ 4 วิธีในการใช้องค์ประกอบวัฒนธรรมระดับภูมิภาคในการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ การรับลักษณะเฉพาะในวัฒนธรรมเจียงซูที่ผสมเข้ากับการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ผลิตภัณฑ์ให้ความสนใจกับฟังก์ชันการทำงานของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ปรับปรุงพื้นผิวบรรจุภัณฑ์ เพิ่มองค์ประกอบระดับภูมิภาค และให้ความสนใจกับการสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าของผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์วัฒนธรรมเจียงซู การออกแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมตามวัฒนธรรมประจำภูมิภาคขึ้นอยู่กับการยอมรับวัฒนธรรมระดับภูมิภาค ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงคุณค่าเชิงนัยของวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นการสืบทอดและการปกป้องวัฒนธรรมในภูมิภาคเจียงซู

วู (Wu, 2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในภูมิภาคพื้นที่ถ้าโมเกา พบว่า ถ้าโมเกามีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน การเผยแพร่สามารถส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองต่อไป และการพัฒนาการท่องเที่ยว การออกแบบเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ สามารถกระตุ้นคุณค่าของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในภูมิภาคในสังคมสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ จากการท่องเที่ยวที่มีอยู่ตามข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่และทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ขององค์ประกอบทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในภูมิภาค และตามหลักการของวัฒนธรรม ภูมิภาค และหลักการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้มีการคิดค้น การผสมผสานองค์ประกอบทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเข้ากับการออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ผ่านการสร้างแบบจำลองสัญลักษณ์เชิงวัฒนธรรมการปรับโครงสร้าง รูปแบบกราฟิก และการออกแบบกราฟิกของการสร้างแบบจำลองทางสถาปัตยกรรม และวิธีการออกแบบเชิงวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ แทรกความหมายยุคใหม่เข้าไปในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองโบราณ จากองค์ประกอบทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในภูมิภาค

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ ค็อกแลน และ เบรนนิก (Coghlan & Brannick, 2001) ซึ่งมีวิธีการดำเนินวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis) บริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผล (Measurement) เป็นการวัดผลจากการปฏิบัติงานตามการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม โดยเป็นการวัดผลจากการท่องเที่ยวรองรับต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 ผลสะท้อนที่เกิดขึ้น (Reflection) เป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการติดตามการปฏิบัติการทั้งหมดที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis) บริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ชุมชนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 11 ท่าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนโดยคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวของตำบลเข็กน้อยไม่ต่ำกว่า 1 ปี ซึ่งมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 11 ท่าน ดังนี้

- 1) ประธานและรองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จำนวน 2 ท่าน
- 2) ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 ท่าน
- 3) ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรม จำนวน 1 ท่าน
- 4) ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเขียนเทียน จำนวน 1 ท่าน
- 5) ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านเข็กน้อย จำนวน 1 ท่าน
- 6) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จำนวน 5 ท่าน

เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 11 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่ใช้ในการศึกษาริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบไปด้วยประเด็นคำถามต่อไปนี้ 1) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้านเข็กน้อย 2) ความเชื่อและศาสนาของประชาชนในหมู่บ้านเข็กน้อย 3) วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน 4) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ ของบ้านเข็กน้อย 5) เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของประชาชนในชุมชนเข็กน้อย 6) การทำอาหารและขนบธรรมเนียมการทานอาหาร (อาหารประจำถิ่น วิธีการทำและส่วนประกอบ) และ 7) วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

- 1) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทพื้นที่ชุมชนเข็กน้อย เพื่อนำข้อมูลมาสร้างข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม
- 2) สร้างแบบสนทนากลุ่มตามบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ชุมชนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเข็กน้อย
- 3) นำแบบสนทนากลุ่มให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเป็นผู้ตรวจสอบ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแบบสนทนากลุ่มที่ถูกต้องสมบูรณ์
- 4) หลังจากได้ประเด็นการสนทนากลุ่มที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการจัดทำ

หนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

5) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ สนทนากลุ่ม และบันทึกรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนเริ่มกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์กับคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มเปราะบาง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับหมายเลขหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่ SWUEC/E/G-370/2565 วันที่ให้การรับรอง 14/09/2565ให้นำเครื่องมือการวิจัยไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และกำหนดการให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อแจ้งรายละเอียด นัดวัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2565 เวลา 13.00 น. – 16.00 น. ณ เขตพัฒนาราชฎารพื้นที่ราบสูงเชิงน้อย โดยมีองค์ประกอบในการดำเนินการสนทนากลุ่มดังนี้

2.1) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย (Moderator) จำนวน 1 ท่าน และมีผู้จดบันทึก (Notetaker) จำนวน 1 ท่าน

2.1.1) อุปกรณ์ (Instruments) และการเตรียมให้บริการ (Service) ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่

2.1.1.1) อุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ โน้ตบุ๊ก ไมโครโฟน กระดาษ ปากกา และนาฬิกาจับเวลา

2.1.1.2) การเตรียมให้บริการ (Service) ได้แก่ อาหารว่างและเครื่องดื่มอาหารกลางวัน

โดยก่อนเริ่มการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะขอความยินยอมในการบันทึกภาพ และเสียง รวมถึงการสังเกตลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มในแต่ละข้อคำถาม และมีการตรวจสอบข้อมูลโดยการยืนยันความถูกต้องจากผู้ให้ข้อมูล โดยหลังจากจบการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้สรุปข้อมูลและส่งไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หากข้อมูลไม่ตรงกับเจตนาของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการปรับแก้ไข และใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรืออาจซักถามผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษาเพื่อความแน่นอนว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยเป็น 2 ชั้นได้แก่ เป็นการระดมความคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นการร่วมทดลองการผลิตผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน นักพัฒนาราชภูวนบนพื้นที่สูง และประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 21 ท่าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลโดยคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบ้านเข็กน้อย เกณฑ์คัดเลือกจากผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลเข็กน้อย อย่างน้อย 2 ปี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่เข็กน้อย ซึ่งมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 21 ท่าน ดังนี้

- 1) ประธานและรองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่ง
เข็กน้อย จำนวน 2 ท่าน
- 2) ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยที่
ดูแลด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 ท่าน
- 3) ประธาน และรองประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรม จำนวน 2 ท่าน
- 4) นักพัฒนาราชภูวนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 ท่าน
- 5) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อย
จำนวน 6 ท่าน
- 6) ประชาชนเข็กน้อยที่สนใจการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 5 ท่าน
- 7) ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเขียนเทียน จำนวน 1 ท่าน
- 8) ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการทำพิธีกรรมทางความเชื่อ
จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยการนำเทคนิค วงจร 4 D (The 4-D cycle) (พิทักษ์ ใสตถยาคม, 2561) ได้แก่

- 1) การค้นพบ (Discover) เป็นการค้นหาสิ่งที่น่าสนใจและชุมชนภาคภูมิใจที่มีอยู่
แล้วภายในชุมชนทั้งด้านผลิตภัณฑ์และกิจกรรม
- 2) การสร้างฝัน (Dream) เป็นการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาพัฒนาหรือ
สร้างสรรค์เป็นสิ่งใหม่เพื่อให้เกิดการรับรู้ของของนักท่องเที่ยว
- 3) การออกแบบ (Design) เป็นการร่วมออกแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ
โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย 1 วัน
- 4) การสานฝัน (Destiny) เป็นการมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรม
ท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

- 1) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทพื้นที่ชุมชนเข็กน้อย
รวมถึงข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมกับเนื้อหาและตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) นำแบบประเด็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะหลังจากนั้นผู้วิจัยนำกลับมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาจนได้แบบประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์

3) หลังจากได้ประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการจัดทำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

4) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและบันทึกรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือรับรองจริยธรรมที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/E/G-370/2565 และหนังสือขอความอนุเคราะห์และกำหนดการให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อแจ้งรายละเอียด นัดวัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 น.-16.00 น. ณ เขตพัฒนาราชฎารพื้นที่ราบสูงเข็กน้อย โดยมีองค์ประกอบในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

2.1) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย (Moderator) จำนวน 1 ท่าน และมีผู้จดบันทึก (Notetaker) จำนวน 2 ท่าน

2.1.1) อุปกรณ์ (Instruments) และการเตรียมให้บริการ (Service) ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่

2.1.1.1) อุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ แบบบันทึกประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ โน้ตบุ๊ก ไมโครโฟน กระดาษ ปากกา แผ่นฟลิปชาร์ต สี่เมจิก กระดานไวท์บอร์ดและปากกาไวท์บอร์ด และนาฬิกาจับเวลา

2.1.1.2) การเตรียมให้บริการ (Service) ได้แก่ อาหารว่างและเครื่องดื่ม อาหารกลางวัน

โดยก่อนเริ่มการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะขอความยินยอมในการบันทึกภาพ และเสียง รวมถึงการสังเกตลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนากิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยการตรวจสอบข้อมูล โดยการยืนยันความถูกต้องจากผู้ให้ข้อมูล โดยหลังจากจบการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเป็นผู้สรุปข้อมูลและส่งไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หากข้อมูลไม่ตรงกับเจตนาของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการปรับแก้ไข และใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรืออาจซักถามผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษาเพื่อความแน่นอนว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนนี้เป็นการร่วมทดลองการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในขั้นตอนที่ 2.1

ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 24 ท่าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้ที่ได้รับบทบาทในการดูแลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ผลิตภัณฑ์ และ 7 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลิตภัณฑ์กาแฟ จำนวน 4 ท่าน

ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเชียนเทียน จำนวน 3 ท่าน

กิจกรรมสู่วัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จำนวน 1 ท่าน

กิจกรรมทำพืชมัง จำนวน 5 ท่าน

กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น จำนวน 4 ท่าน

กิจกรรมผ้าเชียนเทียน จำนวน 2 ท่าน

กิจกรรมผ้าปักมัดย้อม จำนวน 2 ท่าน

กิจกรรมการละเล่นแบบชาวมัง จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดมีจำนวน 24 ท่าน โดยเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จำนวน 23 ท่าน และเป็นประชาชนชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการทำพิธีกรรมทางความเชื่อ จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยการนำแนวคิดผลิตภัณฑ์และกิจกรรมที่ได้จากผลการวิจัยในระยะที่ 2.1 มาดำเนินการเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์และการพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยทำการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าเชียนเทียน และการพัฒนา กิจกรรมผ้าเชียนเทียน

2) นำแบบประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะหลังจากนั้นผู้วิจัยนำกลับมาแก้ไขตามคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษาจนได้แบบประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์

3) หลังจากได้ประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่จะนำไปใช้กับ กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อดำเนินการจัดทำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

4) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและบันทึกรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือรับรองจริยธรรมที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/E/G-370/2565 และหนังสือขอความอนุเคราะห์และกำหนดการให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อแจ้งรายละเอียด วัตถุประสงค์ และสถานที่ในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2) ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่วันที่ 11 - 29 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 น. - 16.00 น. ณ เขตพัฒนาราษฎรพื้นที่ราบสูงเข็กน้อย โดยมีองค์ประกอบในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

2.1) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย (Moderator) จำนวน 1 ท่าน และมีผู้จดบันทึก (Notetaker) จำนวน 1 ท่าน

2.1.1) อุปกรณ์ (Instruments) และการเตรียมให้บริการ (Service) ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

2.1.1.1) อุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ แบบบันทึกประเด็นการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ ไม้ตบคู ไมโครโฟน กระดาษ ปากกา แผ่นฟลิปชาร์ต สีเมจิก กระดานไวท์บอร์ดและปากกาไวท์บอร์ด และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนเทียน

2.1.1.2) การเตรียมให้บริการ (Service) ได้แก่ อาหารว่างและเครื่องดื่ม

โดยก่อนเริ่มการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยขอความยินยอมในการบันทึกภาพ และเสียง รวมถึงการสังเกตลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนากิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยการตรวจสอบข้อมูล โดยการยืนยันความถูกต้องจากผู้ให้ข้อมูล โดยหลังจากจบการการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเป็นผู้สรุปข้อมูลและส่งไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หากข้อมูลไม่ตรงกับเจตนาของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการปรับแก้ไข และใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรืออาจซักถามผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษาเพื่อความแน่นอนว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผล (Measurement) เป็นการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
นาร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อเป็นการตรวจสอบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการจัดท่องเที่ยว นาร่องตามแผนปฏิบัติการที่ได้วางไว้ในขั้นตอนที่ 2.1

ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยว นาร่องชาวไทย และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 30 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยว นาร่องที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านการประชาสัมพันธ์บนสื่อโซเชียลมีเดีย และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวชุมชน ดังนี้

1) กลุ่มนักท่องเที่ยว นาร่องชาวไทย จำนวน 28 ท่าน โดยคัดเลือกจากลำดับการสมัครเข้าร่วมโครงการที่ผู้วิจัยได้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล โดยให้สิทธิ์ผู้สมัครก่อนมีสิทธิ์ยืนยันการเข้าร่วมโครงการก่อน

2) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเป็นแบบสอบถามประเภทปลายปิด (Close-Ended Question) จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ตอน ได้แก่

1) ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541) ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด

2) แบบสอบถามเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในประเด็นด้านความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ (วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์, 2538)

3) แบบสอบถามเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมในประเด็นด้านหลักเกณฑ์ในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวจำนวน 11 ข้อ (จุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2561)

ในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยประยุกต์ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งใช้มาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ด้วยการให้คะแนนประเมิน 5 ระดับ จัดเป็นข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยมีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3 คะแนน	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามในแบบสอบถาม และแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ในการดำเนินการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ

จุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งหากค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 หมายความว่า คำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย และหากค่า IOC น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.50 หมายความว่า คำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547)

ผู้วิจัยตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา เท่ากับ 0.94 ถือว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำมาแล้ว มาทำการทดสอบเบื้องต้นกับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ท่าน โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้ต้องมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ซึ่งหากค่าที่ได้ใกล้เคียงกับ 1 มาก หมายความว่ามีความเชื่อมั่นสูง โดยผู้วิจัยกำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามนี้ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 เนื่องจากเป็นค่าที่เพียงพอในการยอมรับทางสถิติ (Nunnally & Bernstein, 1994) โดยจากการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.98 กล่าวได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงเป็นที่ยอมรับในการวิจัย

4) นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คนตามที่ได้กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนาร่อง ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566 โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายหลังจากดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยจะทำการขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และดำเนินการบันทึกข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่รวบรวมได้ได้นำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

3) แบบสอบถามเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมในประเด็นด้านหลักเกณฑ์ในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวจำนวน 10 ข้อ โดย จุฑามาศ วิศาลสิงห์ (2561)

ข้อมูลในส่วนที่ 2 และ 3 ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าพิสัยอยู่ที่ 0.8 และเกณฑ์ความหมายของค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ผล ดังนี้ (ชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์, 2558)

คะแนนเฉลี่ย	4.20 – 5.00	หมายความว่า	มีความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.40 – 4.19	หมายความว่า	มีความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.60 – 3.39	หมายความว่า	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.80 – 2.59	หมายความว่า	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.79	หมายความว่า	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ผลสะท้อนที่เกิดขึ้น (Reflection) เป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการติดตามการปฏิบัติการทั้งหมดที่เกิดขึ้น

เป็นขั้นตอนการสะท้อนผลของกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 3

ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดดำเนินการทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย นักพัฒนารัฐบาลบนพื้นที่สูง นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 40 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเข็กน้อย มีทั้งหมด 40 ท่าน ดังนี้

- 1) ประธาน และรองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จำนวน 2 ท่าน
- 2) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จำนวน 8 ท่าน
- 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยเฉลี่ยเพศและช่วงอายุและอาชีพ จำนวน 28 ท่าน
- 4) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือในการวิจัย

การอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงผลของการจัดการท่องเที่ยวนำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยให้ผู้นำชุมชนและนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้ง 7 กิจกรรมว่ามีความคิดเห็นอย่างไร พร้อมให้นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมดังกล่าว

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงผลของการจัดการท่องเที่ยวนำร่องโดยให้ผู้นำชุมชนและนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการแสดงความคิดเห็น โดยทำการกำหนดหัวข้อคำถามในรูปแบบคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยคำถามทั้งหมดผ่านการตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงผลของการจัดการท่องเที่ยว นำร่องโดยให้ผู้นำชุมชนและนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นภายหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองกิจกรรม โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการผู้ดำเนินการชักจูงให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความยินยอมในการบันทึกภาพ และเสียง รวมถึงการสังเกตลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการจัดกิจกรรมชุมชน ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566 เวลา 15.30 น. – 16.00 น. ณ เขตพัฒนาราชฎาพื้นที่ราบสูงเข็กน้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปจากการถอดความ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการและนำเสนอในเป็นข้อความบรรยายในประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนากิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการตามที่กล่าวมานั้น เพื่อให้เห็นภาพการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพิ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” สามารถสรุปขั้นตอนการวิจัยดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การสรุปขั้นตอนการดำเนินวิธีวิจัย

ขั้นตอน	เครื่องมือ	ผลที่ได้รับ
1. ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis) บริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	การสนทนากลุ่ม ในประเด็น การศึกษาบริบทพื้นที่และ อัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชน บ้านเข็กน้อย จังหวัด เพชรบูรณ์	ได้ทราบถึงบริบทพื้นที่ชุมชนและ อัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
2.1 เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ การออกแบบผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม	ได้ทราบถึงรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัด เพชรบูรณ์	ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม	เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมที่ส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
3. การวัดผล (Measurement) เป็นการประเมินความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ ของนักท่องเที่ยวนำร่องต่อ ผลิตภัณฑ์และกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้าน เข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	แบบสอบถาม ความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นำร่องต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
4. ผลสะท้อนที่เกิดขึ้น (Reflection) เป็นการสะท้อน ผลที่เกิดขึ้นจากการติดตามการ ปฏิบัติการทั้งหมดที่เกิดขึ้น	การอภิปรายแสดงความ คิดเห็นถึงผลของการจัดการ ท่องเที่ยวนำร่องต่อ ผลิตภัณฑ์และกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมบ้าน เข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ได้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว นำร่องที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 4 ระยะ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐและชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 29 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอโดยการบรรยายในรูปแบบความเรียง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

4.2 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

4.3 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

4.1 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการดำเนินการระยะที่ 1 มาจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2565 จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 11 ท่าน ได้แก่ ประธานและรองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จำนวน 2 ท่าน ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรม จำนวน 1 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเขียนเทียน จำนวน 1 ท่าน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จำนวน 6 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องประวัติของหมู่บ้านเข็กน้อย จำนวน 1 ท่าน

ผลการดำเนินการในระยะเวลาที่ 1 สามารถแบ่งออกเป็น 7 ส่วนได้แก่

4.1.1 ความเป็นมาของชุมชนบ้านเข็กน้อย

4.1.2 ความเชื่อและศาสนาของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อย

4.1.3 วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน และภาษาที่ใช้ในชุมชนบ้าน
เข็กน้อย

4.1.4 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน การละเล่น และเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน
บ้านเข็กน้อย

4.1.5 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อยในปัจจุบัน

4.1.6 อาหารประจำถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย

4.1.7 วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย

4.1.1 ความเป็นมาของชุมชนบ้านเข็กน้อย

ชุมชนบ้านเข็กน้อยเมื่อย้อนกลับไปเมื่อนานมาแล้ว ชาวเมืองได้อพยพมาจากประเทศ
จีน อาศัยอยู่ตามแนวเขาแถบพื้นที่ภูมิลโ ภูหินร่องกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมทั้งป่าห้วยทาง
ภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีเส้นทางอพยพจากแม่ฮ่องสอน และบางส่วนเดินมาทางข้าม
ภูเขาฝั่งประเทศลาวมาอยู่ทางเหนือของประเทศไทย มาตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย ที่ทำมาหากินตามวิถี
ดั้งเดิมของชาวม้ง ซึ่งประวัติความเป็นมาของตำบลเข็กน้อยเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2500 พื้นที่ทั้งหมด
ของชุมชนเดิมที่เป็นพื้นที่ป่าไม้ จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2511 มีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
เข้ามาปลุกระดมชาวม้งเพื่อให้เป็นแนวร่วม เกิดการโฆษณาชวนเชื่อ ใ้สำร่ายให้กับพรรครัฐบาลว่ามี
เจ้าหน้าที่จากทางรัฐบาลไทยทำร้ายร่างกายประชาชน กดขี่ข่มเหงประชาชน ทำให้เกิดสงคราม
ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลไทย ทำให้ชาวม้งส่วนใหญ่ ไปอยู่กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
ประเทศไทย (ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์) และอีกส่วนได้เลือกข้างมาอยู่กับพรรครัฐบาลไทย

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2512 - 2513 ทางกองทัพภาคที่ 3 มาตั้งกองร้อยอยู่ที่ตำบลเข็ก
น้อย เพื่อให้ชาวม้งที่อยู่บนเขา ที่กระจัดกระจายกันอยู่ตามที่ต่าง ๆ เช่น อำเภอนครไทย อำเภอ
ด่านซ้าย หล่มสัก และจังหวัดเลยเลย ให้มาอยู่รวมกันที่ตำบลเข็กน้อย แล้วมอบหมายให้ทาง
กองทัพเป็นผู้ดูแล หลังจากนั้นทางกองทัพได้จัดพื้นที่ให้ชาวม้งเพื่อเป็นพื้นที่ทำมาหากิน และได้
มีการตั้งชื่อชุมชนอย่างเป็นทางการว่า ชุมชนเข็กน้อย เนื่องจากการตั้งพื้นที่ชุมชนติดกับลำน้ำเข็ก
และตั้งติดกับถนนใหญ่ สายหล่มสัก - พิษณุโลก ซึ่งสะดวกแก่การสัญจรของประชาชน ชาวม้งได้
ทำมาหากินตามวิถีเดิม คือการปลูกขิง ปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ทำการเกษตร และปลูกกล้วยง อีกทั้ง
รัฐบาลไทยได้เริ่มให้สัญชาติไทยแก่ชาวม้งนับแต่บัดนั้นมา

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2515 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตั้งให้พื้นที่เข็กน้อยเป็นตำบล
เข็กน้อย และได้ทำการเข้าปราบปรามและขับไล่พรรคคอมมิวนิสต์ที่ตั้งตนเป็นหัวหน้าชุมชน
ทำให้หมู่บ้านเข็กน้อยกลายเป็นหมู่บ้านร้าง จนกระทั่งเมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2518 ได้มี

การเลือกตั้งกำนันครั้งใหม่ของหมู่บ้านเข็กน้อย โดยนายประจวบ ฤทธิเนติกุล เป็นผู้ได้รับให้ดำรงตำแหน่งในขณะนั้น

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2525 ชาวमंत्रीเลือกอยู่กับพรรคคอมมิวนิสต์ได้เริ่มทยอยเดินทางออกจากป่าเขามามอบตัวกับทางราชการไทย โดยมามอบตัวตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 เรื่อง นโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ ที่กล่าวให้พวกที่หลงผิดอยู่บนป่าเขากลับมามอบตัว กลับมาอยู่กับทางรัฐบาล โดยที่ทางราชการได้จัดสรรที่ทำมาหากินให้ รวมถึงให้สัญชาติไทย และมอบโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้ชาวमंत्रीที่เคยอยู่กับพรรคคอมมิวนิสต์ลงมามอบตัวกับทางรัฐบาลเป็นจำนวนมาก

หมู่บ้านเข็กน้อยได้รับการยกระดับเป็นสภาตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2537 ได้รับการยกระดับเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อยเมื่อปี พ.ศ. 2540 ปัจจุบันได้รับการปรับเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง หมู่บ้านเข็กน้อยประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านน้ำขาว หมู่ที่ 2 บ้านเข็กน้อย หมู่ที่ 3 บ้านปากกล้วย หมู่ที่ 4 บ้านเข็กน้อย หมู่ที่ 5 บ้านเล่าลือเก่า หมู่ที่ 6 บ้านปากทาง หมู่ที่ 7 บ้านศักดิ์เจริญ หมู่ที่ 8 หมู่บ้านชัยชน หมู่ที่ 9 บ้านประกอบสุข หมู่ที่ 10 บ้านเจริญพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านคีรีรัตน์ และหมู่ที่ 12 บ้านสันติสุข

ภาพประกอบ 17 บริเวณทางเข้าสู่ชุมชนบ้านเข็กน้อย

ที่มา : ผู้วิจัย

4.1.2 ความเชื่อและศาสนาของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อย

ชาวม้งมีความเชื่อและความเคารพในเรื่องของบรรพบุรุษ โดยมีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ได้เสียชีวิตไปแล้วจะไปเป็นผู้ปกป้องรักษาครอบครัว โดยจะมีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษทุกปี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2499 ได้มีการเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกของกลุ่มมิชชันนารี แต่มีผู้มีความเชื่อในศาสนาคริสต์น้อยมาก ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2515 เกิดเหตุการณ์หมู่บ้านแตกเนื่องจากการปราบปรามของกระทรวงมหาดไทย กลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นกลุ่มแรกที่ลงมาอพยพตัวกับทางรัฐบาล และหลังจากนั้นไม่นานได้มีการเผยแพร่ของศาสนาพุทธเข้ามา ส่งผลให้ม้งในชุมชนเข็กน้อยมีทั้งการนับถือศาสนาคริสต์ และพุทธ แต่ก็ยังถือปฏิบัติตามความเชื่อเดิมของชาวชาติพันธุ์ม้ง โดยความเชื่อเดิมของชาวม้งจะมีการจัดการเซ่นไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยภายในหนึ่งปีจะไหว้ 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงปีใหม่ และช่วงการเก็บเกี่ยวข้าวใหม่

พิธีเรียกขวัญ (อ้วน่งฮูปรี)

ชาวม้งมีความเชื่อในการทำพิธีเรียกขวัญเมื่อมีการเจ็บป่วยของชาวม้งจะมีผู้นำจิตวิญญาณ (หมอผี) มาวิเคราะห์อาการเบื้องต้น และทำการเริ่มพิธีเรียกขวัญ โดยในพิธีจะใช้ไข่ 1 ใบ ไก่ 1 คู่ ข้าวสาร และถั่ว โดยจะทำการเรียกขวัญ 2 ครั้ง ในครั้งแรกในการเรียกขวัญจะยังไม่ฆ่าไก่ ครั้งที่สองจะทำการฆ่าไก่ นำไปต้มสุก แล้วกลับมาทำการเรียกขวัญต่อครั้งที่สอง โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ผ่านการเรียกขวัญจะมีสุขภาพที่แข็งแรง กลับมาใช้ชีวิตได้ปกติ แต่หากผู้ใดผ่านพิธีการเรียกขวัญแล้วยังไม่หาย ก็จะนำไปสู่การลงสีดำ (อ้วน่ง) ซึ่งจะเป็นพิธีที่ใหญ่ขึ้น ใช้หมูแทนไก่ อีกทั้งการเรียกขวัญยังทำในช่วงเทศกาลปีใหม่ของแต่ละครอบครัว ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการขอพรจากบรรพบุรุษให้ปกป้องรักษา มีชีวิตที่ดีตลอดปี โดยผู้ประกอบพิธีสามารถเป็นทั้งผู้นำจิตวิญญาณ หรือหัวหน้าครอบครัวของแต่ละครอบครัว

พิธีการสู่ขวัญ

การสู่ขวัญจะทำในช่วงหลังการเกิดของทารก 3 วัน โดยผู้ที่เป็นบิดาจะทำการตั้งชื่อให้ลูกและทำการเสี่ยงทาย โดยใช้ไข่ 1 ใบ ไก่ 1 คู่ ข้าวสาร และถั่ว โดยจะทำการสู่ขวัญ 2 ครั้ง ในครั้งแรกในการเรียกขวัญจะยังไม่ฆ่าไก่ ครั้งที่สองจะทำการฆ่าไก่ จากนั้นจึงนำไปต้มให้สุก แล้วกลับมาทำการสู่ขวัญต่อครั้งที่สอง ผู้ทำพิธีจะทำการดูที่กระดูกไก่ ดูที่ตีนไก่ว่ามีลักษณะการงอแบบใด ดูตาไก่ ตามแบบความเชื่อของชาวม้ง เพื่อเป็นการทำนายทายทักว่าขวัญมาดีหรือไม่ เด็กจะเติบโตอย่างแข็งแรงหรือไม่ ชื่อนี้เด็กชอบหรือไม่ ซึ่งถ้าผลออกมาไม่ดี ก็จะมีการเปลี่ยนชื่อของเด็กและทำการสู่ขวัญใหม่อีกครั้ง

พิธีตัดบวบ (ตู่ซู่)

พิธีตัดบวบชาวตระกูลแซ่เถา มีความเชื่อว่าตนเป็นมังกรตระกูลที่มีบาปกรรม ผู้เฒ่า ผู้แก่สังเสียดว่าเมื่อถึงเวลาจะต้องทำพิธีการเลี้ยงผีโดยให้ผู้นำจิตวิญญาณเป็นผู้ดำเนินพิธีตัดบวบ ยกเลิกบาปกรรม เพื่อให้พี่น้องในตระกูลอยู่ดีมีสุข อีกทั้งยังมีข้อปฏิบัติหลังจากเสร็จพิธีจะต้องอยู่แต่ในบ้านเป็นเวลา 1 วัน หากไม่ปฏิบัติตามจะมีอันเป็นไป

พิธีตัดบวบ (หลือเจี้ยะ)

เป็นพิธีกรรมในคืนก่อนวันขึ้นปีใหม่ ในช่วงตอนพระอาทิตย์กำลังจะตกจะทำพิธีการตัดบวบในรอบ 1 ปี ซึ่งแต่ละตระกูลแซ่ของทุกแซ่จะมารวมตัวกันเพื่อทำพิธีกรรมที่บ้านของตระกูลนั้น ๆ หลังจากเสร็จพิธีให้อยู่ในพื้นที่ 3 วัน ไม่ให้ใช้ของมีคม ไม่ให้เข้าป่า ห้ามเย็บปักถักร้อย ซึ่งในแต่ละตระกูลก็จะมี ความเชื่อในการถือปฏิบัติที่ต่างกันออกไป เช่น ตระกูลแซ่หยาง จะห้ามกินหัวใจสัตว์ในวันพิธีตัดบวบ เป็นต้น

จากการเข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์ของกลุ่มมิชชันนารีและการเผยแผ่ศาสนาพุทธ ส่งผลให้ปัจจุบันชาวม้งในชุมชนบ้านเข็กน้อยมีการนับถือทั้งศาสนาพุทธ และคริสต์ แต่ถึงอย่างไรก็ตามชาวม้งชุมชนบ้านเข็กน้อยก็ยังถือประเพณี ปฏิบัติตามความเชื่อที่ได้ส่งต่อผ่านรุ่นสู่รุ่นอย่างเคร่งครัด และมีการอนุรักษ์ไว้จนถึงปัจจุบัน ทำให้ชุมชนบ้านเข็กน้อยเป็นชุมชนม้งที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านความเชื่อและพิธีกรรมจากสายตาประชาชนภายนอก

4.1.3 วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน และภาษาที่ใช้ในชุมชนบ้านเข็กน้อย

ในปัจจุบันการดำเนินชีวิตของชาวม้งมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเมื่อเทียบกับสมัยก่อน ในสมัยก่อนชาวม้งนิยมไม่อาบน้ำเนื่องจากการตั้งถิ่นฐานบริเวณแถบภูเขาอากาศหนาวเย็นตลอดปี โดยมีประโยคไว้ใช้พูดกันว่า ม้งหนึ่งปีอาบน้ำหนึ่งครั้ง ชาวม้งดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ประกอบไปด้วย ปู่ย่า พ่อแม่ พี่น้อง ลูกหลาน คอยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ใช้ชีวิตตามช่วงอายุของตน

ปัจจุบันแต่ละช่วงอายุก็จะมีกิจวัตรประจำวันที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ผู้นับถือบรรพบุรุษ ก็จะตั้งสำรับไหว้บรรพบุรุษในตอนเช้า และช่วงกลางวันฝ่ายชายก็จะไปหาฟืนเพื่อประกอบอาหาร แล้วกลับมาพักผ่อนที่บ้าน เพื่อรอรับประทานอาหารเย็นพร้อมกัน ส่วนฝ่ายหญิงในช่วงกลางวันก็จะทำการเย็บปักถักร้อย เลี้ยงดูลูกหลาน รวมถึงการทำอาหารเพื่อมารับประทานร่วมกันในตอนเย็น และก่อนนอนก็จะมี การนั่งสมาธิเพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว กลุ่มวัยรุ่นจะมีกิจวัตรที่คล้าย ๆ กัน โดยเมื่อตื่นนอนก็จะรับประทานอาหารเช้า หลังจากนั้น

จะเป็นเวลาที่แยกย้ายกันไปทำงาน บางครอบครัวที่รักษาวัฒนธรรมไว้ ฝ่ายชายก็จะไปซ่อมและ
 เรียงการเป่าแคนในงานมงคลต่าง ๆ (แต่ฝั่งที่นับถือศาสนาคริสต์จะไม่เป่าแคน) การประดิษฐ์ธนู
 หน้าไม้ หรือการเหลาไม้ให้เป็นลูกข่างเพื่อให้ลูกหลานได้ใช้เล่น ทำเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และบ้าง
 ก็ไปหาฟืนมาใช้ในครอบครัว ฝ่ายหญิงก็จะเรียนเย็บปักถักร้อยจากผู้สูงอายุ หรือเรียนการเขียน
 เทียน บางครอบครัวฝ่ายหญิงก็เป็นฝ่ายเลี้ยงดูลูกหลาน รวมถึงเลี้ยงสัตว์เลี้ยง หากถึงฤดูเก็บเกี่ยว
 ก็จะออกไปช่วยสามีในการเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร และในตอนเย็นก็กลับมารับประทานอาหาร
 หาร่วมกันทั้งครอบครัว ปัจจุบันกลุ่มวัยรุ่นนิยมออกไปทำงานนอกหมู่บ้านหรือต่างจังหวัด
 เนื่องจากสามารถสร้างรายได้มากกว่าที่ทำงานในหมู่บ้าน ส่งผลให้การพบเจอวัยรุ่นหนุ่มสาวใน
 หมู่บ้านได้น้อย และผู้สืบสานวัฒนธรรมม้งลดน้อยลง ส่วนเด็กก็จะใช้ชีวิตเหมือนเด็กทั่วไป บ้างก็
 ไปโรงเรียน หรือเด็กเล็กที่ยังไม่เข้าโรงเรียนก็จะอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง หรือบางครั้งก็ไปเล่น
 กับเพื่อนบ้าน และกลับมารับประทานอาหารเย็นร่วมกับผู้ปกครองที่บ้าน

ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้านใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ และจะมีภาษาม้งไว้ใช้สำหรับ
 พูดกันระหว่างชาวม้ง โดยมีภาษาม้งมีการแบ่งตามกลุ่มชาติพันธุ์คือ ม้งขาว และม้งดำ ซึ่งใน
 รูปแบบของภาษาจะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย แต่สามารถสื่อสารกันรู้เรื่อง และใช้อักษรละติน
 ในการเขียน ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนภาษาม้งในวันเสาร์-อาทิตย์ ที่คริสตจักรภายในหมู่บ้าน
 และปัจจุบันมีการเทียบอักษรภาษาเขียนแบบม้ง สู่อักษรภาษาไทย ชาวม้งชุมชนเข็กน้อยส่วน
 ใหญ่พูดภาษาไทยได้ แต่มีสำเนียงการพูดที่ไม่ชัด จึงทำให้ชาวม้งรู้สึกเขินอายที่จะใช้ภาษาไทยใน
 การสื่อสาร และเมื่อมีการจัดการท่องเที่ยวต้องใช้เวลาคอยช่วยการอำนวยความสะดวกในการแปล
 และสื่อสารแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว
 รวมถึงการดำเนินกิจกรรมที่ราบรื่น

4.1.4 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน การละเล่น และเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน บ้านเข็กน้อย

ประเพณีกินข้าวใหม่

เป็นงานประเพณีที่จัดในช่วงเดือนตุลาคม หรือเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากเป็น
 ช่วงเดือนที่มีการเก็บเกี่ยวข้าวหลังจากทำการปลูกตามฤดูกาล โดยหลังการเก็บเกี่ยวจะนำ
 ข้าวเปลือกมาคั่ว เพื่อให้ได้ข้าวตอก โดยแต่ละบ้านจะทำการเชิญญาติพี่น้องมาร่วมรับประทานอาหาร
 ข้าวใหม่ โดยก่อนที่จะมีการกินข้าวใหม่ ผู้ชายที่อาวุโสที่สุดในบ้านจะทำการเซ่นไหว้บรรพบุรุษที่
 ล่วงลับไปแล้วเชิญมาร่วมกินข้าวใหม่ก่อน เพราะชาวม้งมีความเชื่อว่าบรรพบุรุษทั้งหลายได้
 มีการปกป้องคุ้มครองไม่ให้คนในครอบครัวมีความเจ็บป่วย อีกทั้งยังเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับมี

ส่วนช่วยในการออกผลผลิตของข้าวที่ปลูกหลานได้ทำการปลูกมาตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งภายในงานจะประกอบด้วย การรำแคน การแข่งขันตำข้าวใหม่ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ประจำหมู่บ้าน และร่วมรับประทานอาหารเย็นพร้อมกัน

ภาพประกอบ 18 การคั่วข้าวใหม่

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 19 การร่วมรับประทานอาหารในประเพณีกินข้าวใหม่

ที่มา : ผู้วิจัย

เทศกาลปีใหม่ม้ง

เนื่องจากหมู่บ้านเข็กน้อยเป็นหมู่บ้านที่มีชาวม้งอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย ส่งผลให้เทศกาลงานปีใหม่ม้งเป็นเทศกาลที่เอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ม้ง เดิมที่ผู้นำม้งในประเทศไทยได้ตกลงกันให้จัดงานขึ้นปีใหม่กันในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 2 ซึ่งอยู่ระหว่างปลายเดือนธันวาคมหรือต้นมกราคมของทุกปี แต่ชาวม้งที่หมู่บ้านเข็กน้อยได้มีการประชุม และมีมติให้เปลี่ยนมาจัดงานให้ตรงกับเทศกาลปีใหม่ตามสากล เนื่องจากเป็นวันหยุดยาวและเป็นโอกาสให้ลูกหลานชาวม้งที่ได้ย้ายไปอยู่ต่างถิ่นฐาน ไปเรียนหนังสือ หรือไปทำงานต่างถิ่น กลับมาเที่ยวหาครอบครัว และใช้เวลาอยู่ร่วมกับครอบครัว โดยหลังจากที่แต่ละครอบครัวทำการไหว้ขอบคุณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ทำให้อยู่ดี กินดี ในช่วงตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมา มีการจัดเซ่นไหว้บรรพบุรุษของแต่ละครอบครัว หลังจากนั้นจะออกไปร่วมสนุกสนานรื่นเริงกับงานเทศกาลปีใหม่ม้ง ซึ่งภายในงานจะมีการละเล่นทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การตีลูกข่าง การโยนลูกช่วง การยิงธนูหน้าไม้ การเล่นรถเลื่อนล้อไม้ (รถฟอร์มูล่าม้ง) การตีลูกข่าง การจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP จำหน่ายผ้าเขียนเทียน ผ้าทอมือใยกัญชง ผ้าปักม้ง เป็นต้น ทั้งนี้เทศกาลปีใหม่ม้งในอดีตจัดขึ้นเพื่อให้หนุ่มสาวชาวม้งได้ออกมาทำความรู้จักกันผ่านการละเล่นโยนลูกช่วง ได้พูดคุยซึ่งกันและกัน หรือบางทีอาจได้คู่ชีวิตผ่านการเล่นลูกช่วง เนื่องจากชาวม้งไม่ค่อยออกนอกพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ และเป็นการยากที่จะไปนัดพบเจอกันเหมือนปัจจุบัน การโยนลูกช่วงมีกฎข้อห้ามสำคัญ คือ ไม่ให้ชายหญิงที่มีแซ่เดียวกันเล่นด้วยกัน ห้ามไม่ให้เป็นการเล่นระหว่างเพศชาย แต่เพศหญิงสามารถเล่นด้วยกันได้ อีกทั้งภายในงานจะมีเวทีที่ศิลปินชาวม้งเวียนกันมาขึ้นแสดง สร้างความสุขให้ชาวม้งเข็กน้อยเพื่อเป็นการต้อนรับปีใหม่ที่即将来临 ซึ่งเทศกาลปีใหม่ม้งประจำปี พ.ศ. 2565 จัดขึ้นเป็นเวลา 9 วัน ระหว่างวันที่ 23 - 31 ธันวาคม ณ ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรณรงค์ขอความร่วมมือให้ผู้เข้าร่วมงานแต่งกายด้วยประจำชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งมีความสวยงามและเป็นสีต้นของเทศกาลปีใหม่ม้งหมู่บ้านเข็กน้อย

ภาพประกอบ 20 เทศกาลปีใหม่เมือง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 21 การโยนลูกช่วง

ที่มา : ผู้วิจัย

ประเพณีแต่งงาน

ตามขนบธรรมเนียมเดิมของชาวม้งถ้าบ้านไหนมีลูกสาวที่ดี ฝ่ายชายจะทำการ
 ชูดมาให้อยู่กับลูกชาย ถ้าอยู่กินกันได้เกิน 3 วันจะถือว่าชาย-หญิงคู่นั้นสามารถเป็นคู่ครองกันได้
 จนกระทั่งปีพ.ศ. 2532 นายประจวบ ฤทธิเนติกุล ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลเข็กน้อยใน
 ขณะนั้น ได้มีการสั่งให้ยกเลิกการชูดหญิงสาว และเปลี่ยนเป็นการเปิดโอกาสให้ชายหญิงได้ทำ

ความรู้จักกันเอง แล้วค่อยทำการสูขอ ซึ่งประเพณีการสูขอจะคล้ายคลึงกับคนไทยพื้นราบ โดยจะให้ผู้ใหญ่ฝ่ายชายเป็นผู้เดินทางไปคุยกับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ผู้ใหญ่ที่กล่าวถึงอาจเป็นพ่อแม่ของฝ่ายชาย หรือผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำจิตวิญญาณ ซึ่งจะมีการกล่าวบทกลอนในการสูขอ ทำตัวเป็นตัวกลางในการสูขอระหว่างฝ่ายเจ้าบ่าว และเจ้าสาว และจะนำข้าวดีมาขังบ้านเจ้าบ่าว เพื่อทำการเตรียมการต่อไป ทั้งนี้จะไม่ทำการแต่งงานในวันข้างขึ้น ข้างแรมเลขคี่ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นฤกษ์ยามที่ไม่ดี ส่วนในเรื่องของสินสอดจะมีการเรียกหน่วยเงินเป็น “ลึง” (เงินแท่ง) ซึ่ง 1 แท่ง เท่ากับ 12,000 บาท โดยปกติจะเรียกจากฝ่ายชายประมาณ 5 แท่ง ส่วนแท่งที่ 6 จะนำไปจัดงานเลี้ยงโดยให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้จัดงานเลี้ยงฉลองสมรส ภายในพิธี จะมีผู้นำจิตวิญญาณฝ่ายหญิงเป็นผู้ดำเนินการมีการกล่าวบทคำสอนบ่าวสาวเป็นภาษาม้งในการใช้ชีวิตหลังแต่งงาน สอนลูกสาวให้ใช้ชีวิตแบบไหนเมื่อไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ตนเองแล้ว และจะกล่าวให้พ่อแม่ฝ่ายชายเป็นผู้ส่งสอนลูกสะใภ้สอนเมื่อลูกสะใภ้ทำในสิ่งที่ผิด ในการแต่งงานมีข้อห้ามที่สำคัญคือ ห้ามผู้ใดที่อยู่ตระกูลเดียวกันแต่งงานกันเพราะชาวม้งเชื่อว่าหากเป็นคนในตระกูลเดียวกันแต่งงานกันจะเกิดเคราะห์ร้ายแก่ตระกูลนั้น ๆ และเมื่อครองชีวิตคู่ได้สักระยะหนึ่ง หรือมีลูกได้ 2 คน และจะต้องไม่ค้างค่าสินสอดแต่งงาน จะมีพิธีการเปลี่ยนชื่อของฝ่ายชาย ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติมาอย่างยาวนาน โดยจะให้พ่อแม่ของฝ่ายหญิงเป็นผู้ตั้งชื่อใหม่ โดยเป็นชื่อที่มี 2 พยางค์ จากเดิมม้งจะมีชื่อแค่หนึ่งพยางค์ ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนชื่อจากวัยรุ่น สู่วัยผู้ใหญ่เต็มตัวจากการเป็นผู้นำครอบครัวของแต่ละครอบครัวนั้น ๆ

4.1.5 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันชาวม้งเข็กน้อยยอมรับวัฒนธรรมภายนอก และปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย คนรุ่นใหม่เนื่องจากมีการเดินทางระหว่างหมู่บ้านกับในเมืองมากขึ้น จึงสามารถหาซื้อเสื้อผ้าได้จากตลาดในพื้นที่ราบง่ายขึ้นด้วย จึงเปลี่ยนมาสวมใส่ชุดชาติพันธุ์ม้งก็ต่อเมื่อมีงานสำคัญ หรือเทศกาลสำคัญเท่านั้น ต่างจากในสมัยก่อนโดยชุดชาติพันธุ์ม้งจะเป็นชุดที่มีการทอ ตัด เย็บ ปัก ด้วยมือโดยเป็นงานฝีมือของผู้หญิงในแต่ละครอบครัว ซึ่งภายในหนึ่งปีผู้หญิงจะทำชุดเพื่อสวมใส่เอง และทำให้คนในครอบครัวด้วย เพื่อใส่ต้อนรับเทศกาลปีใหม่ อย่างน้อยคนละหนึ่งชุด แต่ปัจจุบันชาวม้งได้เดินทางออกไปทำงานนอกพื้นที่ ทำให้เกิดการตัดเย็บชุดใส่เองน้อยมาก แต่นิยมซื้อชุดที่มีการผลิตเสื้อผ้าชุดม้งที่มีนักธุรกิจลงทุนใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ออกแบบแล้วปักเย็บด้วยเครื่องจักรไฟฟ้าแทนการเย็บด้วยตนเอง ยกเว้นแต่ผู้สูงอายุบางคนในหมู่บ้านเท่านั้นที่จะแต่งชุดม้งในชีวิตประจำวัน แต่ไม่ใช่เป็นการแต่งแบบเต็มรูปแบบชุดชาติพันธุ์ม้ง จะใส่เป็นเสื้อผ้าปัก และกางเกงขายาวแบบเรียบง่าย เพียงเห็นก็สามารถรู้ได้ว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

ภาพประกอบ 22 การจำหน่ายชุดประจำชาติม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

4.1.6 อาหารประจำถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย

ชาวม้งตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่บนพื้นที่ราบสูง ตามแนวเขาทางภาคเหนือทำให้มีอากาศหนาวเย็น อาหารของชาวม้งจึงเป็นอาหารเรียบง่าย ใช้วัตถุดิบที่สามารถหาได้ในชุมชน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบจากพืชทางธรรมชาติที่ปลูกเองตามครัวเรือน ส่วนเนื้อสัตว์มาจากสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เพื่อประกอบพิธีทางความเชื่อต่าง ๆ ในรอบปี นิยมปรุงอาหารด้วยวิธีการต้ม ปรุงรสด้วยเกลือ และซิง ชาวม้งจะรับประทานอาหารรสชาติจืด ไม่เน้นทานรสจัด ไม่ทานรสหวาน แต่การได้รับอิทธิพลจากภายนอกในปัจจุบัน และการติดต่อสัมพันธ์กับชาวพื้นราบมากยิ่งขึ้น จึงเริ่มนิยมขับรถเข้าไปซื้ออาหาร รวมถึงมีพ่อค้าแม่ค้านำอาหารสดและอาหารแห้งจากในเมืองเข้ามาค้าขายภายในชุมชนมากขึ้น จึงนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวัตถุดิบในการประกอบอาหาร วิธีการปรุงอาหาร และค่านิยมในการรับประทานอาหารก็เปลี่ยนไปตามกระแสการบริโภคหลักของสังคมไทย โดยอาหารที่มีความเป็นเอกลักษณ์และหาทานได้ยากในชีวิตประจำวันของประชาชนพื้นราบ ได้แก่ ไก่ต้มสมุนไพร ใส่อ้ม้ง น้ำพริกม้ง ข้าวปลูกหรือหยั่ว และ หยั่วเจ้าปั่ว

ไกต้มสมุนไพร

เป็นเมนูที่ดัดแปลงมาจากการต้มยาสมุนไพรในสมัยโบราณ ชาวเมืองเชื่อว่าหากรับประทานไกต้มสมุนไพรจะช่วยในเรื่องการเพิ่มสมรรถของธาตุต่าง ๆ ในร่างกาย โดยการนำสมุนไพรที่มีแต่ในชุมชนเป็นวัตถุดิบหลักในการปรุงรส ประกอบด้วย 1. ว่านทองใบม่วง พญาบัวแดง (tsog nyuj liab) 2. ว่านใบเขียว พญาบัวเขียว (tsog nyuj ntsuab) 3. โสมจีนโบราณ (tshab xyoob) 4. จิงจู๋ช่าย (ko taw os) 5. สันพร้าวหอม (ntsej nrhua ntuag) 6. ผักเบ็ดแดง (nkaj qaib cheeb) 7. ผักแพวแดง (ib qaib liab) 8. ผักแพวลาย (ib qaib txaij) 9. พริกไทยดำบด (hwj txob) และ 10. ไก่ดำบ้าน นำมาต้มรวมกันแล้วจัดเสิร์ฟใส่ในภาชนะต่าง ๆ ให้สวยงาม

ภาพประกอบ 23 ไก่ดำบ้าน

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 24 ไก่ต้มสมุนไพร

ที่มา : ผู้วิจัย

ใส่อ้วม้ง

ในสมัยก่อนการล้มหมูเพื่อนำไปประกอบพิธีทางความเชื่อของชาวม้งนั้นจะต้องหาวิธีการถนอมอาหารเพื่อเก็บรักษาไว้ให้นาน แล้วนำกลับมาปรุงอาหารได้ ใส่อ้วม้งเป็นการถนอมอาหารชนิดหนึ่งที่ยังส่งมาถึงรุ่นปัจจุบัน โดยมีวัตถุดิบ คือ พริก ขิง ตะไคร้ หมู ใส้หมู เครื่องปรุงรส โดยนำเนื้อหมูไปคลุกเคล้ากับเครื่องปรุงต่าง ๆ สามารถปรุงได้ตามใจชอบ แล้วหลังจากนั้นนำไปยัดใส่ใส้หมูที่ได้ทำความสะอาดไว้เรียบร้อยแล้ว พันด้วยเชือกให้เป็นข้อ แล้วนำไปตากแดด หากต้องการจะทานเพียงนำใส้อ้วมั้งบนไฟรอจนสุกก็สามารถรับประทานได้ โดยสามารถรับประทานคู่กับข้าวเหนียว หรือข้าวสวยได้ หรือรับประทานเป็นอาหารทานเล่นก็ได้

น้ำพริกม้ง

น้ำพริกม้งถือเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ชนิดหนึ่งเนื่องจากไม่สามารถหาทานได้ในสังคมพื้นราบ มีแค่ชาวม้งเท่านั้นที่รับประทานน้ำพริกชนิดนี้ โดยในน้ำพริกจะประกอบด้วย ผักชี ต้นหอม พริกชี้หนู เกลือ และมะเขือเทศสีดา โดยเริ่มจากใส่เกลือลงในครก จากนั้นใส่พริกชี้หนู ต้นหอม และผักชี แล้วตำให้เข้ากัน หลังจากนั้นนำมะเขือเทศที่สุกที่ผ่านการปอกเปลือกออกแล้วใส่ลงไปตำให้เข้ากัน เป็นอันเสร็จขั้นตอนการทำน้ำพริกม้ง โดยน้ำพริกม้งจะมีรสชาติที่เผ็ด ชาวม้งจึงทานคู่กับผักชนิดต่าง ๆ หรือไข่เจียว

ภาพประกอบ 25 น้ำพริกผักซีม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 26 น้ำพริกมะเขือเทศม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

ข้าวปลุก หรือหยั่ว

ข้าวปลุกเป็นขนมของชาวม้งทำมาจากข้าวเหนียวขาวหรือดำก็ได้ แต่หากเป็นข้าวเหนียวดำจะอร่อยกว่า โดยการทำให้สุกแล้วนำไปเทใส่ภาชนะที่จะใช้ตำข้าว

โดยส่วนใหญ่จะใส่รางไม้ขนาดใหญ่ และใช้ไม้ตำโดยต้องใช้แรงคนอย่างน้อยสองคนช่วยกันตำข้าวเหนียวในครกรางไม้ให้ละเอียด แล้วนำวางบนใบตองสด ห่อและรัดให้แบน เพื่อพร้อมที่จะนำไปปิ้งรับประทาน ขนมชนิดนี้จะเป็นขนมที่มีส่วนผสมจากข้าวอย่างเดียว ดังนั้นเพื่อให้เกิดรสชาติในการรับประทาน ชาวม้งจึงนำไปจุ่มกับนมข้น น้ำผึ้ง หรือน้ำอ้อย โดยชาวม้งบ้านเข็กน้อยมักเรียกขนมชนิดนี้ว่า “พิชซ่าม้ง”

ภาพประกอบ 27 การตำพิชซ่าม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 28 ข้าวปุกหรือห้วย

ที่มา : ผู้วิจัย

ห้วยเจาบัว

ห้วยเจาบัว เป็นอาหารที่ทำขึ้นสำหรับพกไว้เมื่อมีการเข้าไปเดินหาของในป่า หรือ การไปทำการเกษตรที่ต้องออกเดินทางห่างจากบ้านที่ชาวมังอาศัยอยู่เนื่องจากพกพาง่ายและเน่าเสียยาก โดยห้วยเจาบัวเป็นการนำข้าวเหนียวที่แช่น้ำไว้ผสมกับเนื้อหมู บางครอบครัวอาจเป็นข้าวเหนียวอย่างเดียว แล้วนำไปห่อให้แน่นด้วยใบหญ้าไม้กวาดที่ไม่แก่และไม่อ่อนจนเกินไป ห่อให้มีขนาดเท่ากับด้ามมีดหวด เพื่อความสะดวกสำหรับพกพา ห้วยเจาบัวมีความยาวประมาณ 15 – 20 เซนติเมตร จากนั้นใช้ตอกมัดให้แน่น แล้วจึงนำไปต้มจนสุก ปัจจุบันมีการทำห้วยเจาบัวเกือบทุกครัวเรือน โดยจะทำให้ลูกหลานได้รับประทาน หรือให้ญาติพี่น้องรับประทานระหว่างเดินทางกลับหลังจากเยี่ยมครอบครัว

ภาพประกอบ 29 ห้วยเจาบัว

ที่มา : ผู้วิจัย

4.1.7 วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย

วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อยสามารถพบได้ทั่วไปในชุมชนบ้านเข็กน้อยตามชุดพื้นเมืองที่ประชาชนใส่ในชีวิตประจำวัน โดยเป็นศิลปะจากการปักลวดลายผ้า รวมถึงลายผ้าเขียนเทียนของชาวมัง ซึ่งลายต่าง ๆ มาจากการเลียนแบบธรรมชาติ การเผยแพร่ลายปักต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของแต่ละบุคคล หากมีความชอบในลวดลายของผู้อื่นก็จะทำการขอยืมตัวอย่าง แล้วนำมาทำตามหรือดัดแปลงให้มีคล้ายกับลายที่ตนชอบ ในสมัยโบราณไม่มีการตั้งชื่อ

ลวดลายต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นการเรียกตามสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งมั้งแต่ละที่ก็จะมีวิธีการเรียกชื่อลายที่แตกต่างกันออกไป แต่มีชื่อที่คล้ายกันหรือเหมือนกัน เช่น ลายดวงดาว (บ้านุ้) ลายพันเลื้อย (เหนียวเกอ) ลายดอกพวง (ป่าเจ้า) ลายหอยเบี้ย (เล่าแย้) ลายก้นหอย (ก้าก้อ) ลายตีนหนู (แหงนา) เป็นต้น โดยลายดังกล่าวจะปรากฏอยู่บนผ้าที่เป็นครอสสติช (cross-stitch) และบนผ้าเขียนเทียน เนื่องจากการมั่งชาวจะถนัดการปักผ้าครอสสติช และมั่งดำจะถนัดการทำเขียนเทียน ซึ่งบางครั้งมั่งชาวก็จะนำผ้าเขียนเทียนของมั่งดำมาทำการปักผ้าลงบนลวดลายที่มั่งมั่งได้เขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว เปรียบเสมือนการนำเศษผ้า มาเย็บติดให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้นบางลวดลายแฝงไปด้วยความเชื่อของชาวมั่ง ดังตัวอย่างลายที่ได้รับความนิยมดังต่อไปนี้

ลายดอกพักทอง มีความเชื่อว่า ลายพักทองเป็นสัญลักษณ์แห่งความกินดีอยู่ดี ความมั่งมี ศรีสุข ผู้ที่สวมใส่จะมีเงิน มีทองและมีชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพประกอบ 30 ลายดอกพักทอง

ที่มา : ผู้วิจัย

ลายกันหอย (ก้ำก้อ) มีความเชื่อว่า เป็นลายที่แสดงถึงที่อยู่ของชาวม้งบนเขา แสดงถึงความเข้มแข็ง ความมั่นคง มีการกินดีอยู่ดี เป็นลายที่แสดงออกไปถึงจิตใจของม้งที่เข้มแข็งอดทนไม่ย่อท้อความยากลำบาก

ภาพประกอบ 31 ลานกันหอย

ที่มา : ผู้วิจัย

4.2 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

4.2.1 ผลการดำเนินวิจัยขั้นตอนที่ 2.1 เพื่อระดมความคิดเห็นในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรม

ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยนำเทคนิค วงจร 4-D หรือวงจรสุนทรียปัญญาสี่มิติ (The 4-D Cycle) เข้ามาช่วยในการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 จากกลุ่มตัวอย่าง 19 ท่าน ประกอบด้วย ประธานและรองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย 2 ท่าน ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรม 1 ท่าน ประชาชนชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเขียนเทียน 1 ท่าน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย 6 ท่าน นักพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 ท่าน ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย จำนวน 1 ท่าน และประชาชนทั่วไป จำนวน 5 ท่าน

ผลการดำเนินการในระยะที่ 2.1 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ 1) การค้นพบ (Discovery) 2) การสร้างฝัน (Dream) 3) การออกแบบ (Design) และ 4) การสานฝัน (Destiny)

1. การค้นพบ (Discovery)

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านเข็กน้อย ผู้วิจัยได้ค้นพบถึงสิ่งที่มีอยู่ภายในชุมชนที่คนในชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจจนมีความต้องการให้ออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่

1) ภาษาม้ง เป็นภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวม้ง เนื่องจากไม่มีการเรียนการสอนสำหรับคนทั่วไป แม้กระทั่งโรงเรียนภายในชุมชนก็ไม่มีการจัดการเรียนการสอน แต่จะเป็นการสอนจากคนในครอบครัวที่ใช้ภาษาม้งเป็นภาษาหลักในการสนทนากันในครอบครัว ส่งผลให้ชาวม้งในชุมชนสามารถพูดภาษาได้เกือบทั้งหมด และเป็นภาษาที่ใช้เฉพาะในกลุ่มคนม้งเท่านั้น โดยส่วนใหญ่จะใช้เป็นภาษาพูด และน้อยคนที่จะสามารถเขียนภาษาม้งได้ โดยการเขียนภาษาม้งจะใช้อักษรละตินในการเทียบเสียงและสะกดคำ โดยคนในชุมชนสามารถเขียนภาษาม้งได้เพียง 10% และในปัจจุบันมีปราชญ์ชาวบ้านสามารถเทียบอักษรละติน สู่พยัญชนะไทย ทำให้ง่ายต่อการเขียนสะกด โดยจะมีการสอนสำหรับผู้คนที่สนใจในทุกวันอาทิตย์ที่โบสถ์คริสต์จักรประจำชุมชน อีกทั้งในชุมชนยังประกอบไปด้วย ม้งขาว และม้งดำ ส่งผลให้รูปแบบการพูดต่างกันออกไป โดยจะแตกต่างกันที่คำศัพท์บางคำ แต่ยังคงสามารถสื่อสารกันได้ระหว่างม้ง 2 กลุ่ม ทั้งม้งขาว และม้งดำ

2) อาหารพื้นถิ่น อาหารของชาวบ้านชุมชนเข็กน้อยมีความโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากการใช้วัตถุดิบที่หาได้จากภายในชุมชนมาประกอบอาหาร อีกทั้งพืชผักต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนก็เป็นพืชพันธุ์ที่แตกต่างจากที่อื่น เนื่องจากพื้นที่ตั้งของหมู่บ้าน และภูมิอากาศ ทำให้พื้นที่ชุมชนเข็กน้อยมีพืชพันธุ์ที่ต่างจากที่อื่น โดยเมล็ดพืชพันธุ์ต่าง ๆ ได้มาจากการส่งต่อของบรรพบุรุษ และจากการเข้าป่าเพื่อหาอาหาร จึงได้มีการนำพืชพันธุ์ต่าง ๆ มาปลูกและขยายพันธุ์ในชุมชนเป็นพืชผักสวนครัว ของแต่ละครอบครัว รวมถึงการปรุงอาหารตามแบบฉบับของชาวม้ง ทำให้อาหารพื้นถิ่นของชาวเข็กน้อยเป็นอาหารที่หากินได้เฉพาะในชุมชนที่มีชาวม้งอาศัยอยู่เท่านั้น โดยอาหารพื้นถิ่นขึ้นชื่อของหมู่บ้านเข็กน้อย ได้แก่ น้ำพริกผักชีไก่ต้มสมุนไพร พืชชาวม้ง ใส่อั่วม้ง หมอนเจเต้ น้ำพริกน้กรบ และหยั่วเจ้าปั่ว เป็นต้น

3) เครื่องแต่งกาย เนื่องจากชาวบ้านชุมชนเข็กน้อยเป็นชาวม้งที่อพยพมาจากเมืองจีนทางตอนใต้ที่ติดกับประเทศไทย ทำให้เครื่องแต่งกายมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

อีกทั้งยังเป็นเครื่องแต่งกายที่มาจากการเย็บ ปัก ของชาวม้ง ทำให้มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รวมถึงชิ้นส่วนเสื้อผ้าในการสวมใส่ที่มีความแตกต่างจากชุดของคนไทย สามารถนำมาเป็นจุดดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวในการเรียนรู้เรื่องการแต่งกาย และกรรมวิธีในการผลิตชุดของชาวม้ง ซึ่งชาวม้งเข็มน้อยเป็นการอาศัยอยู่ร่วมกันระหว่างม้งขาวและม้งดำโดยที่เครื่องแต่งกายของชาวม้งเข็มน้อยจะมีข้อแตกต่างกันระหว่างม้งขาวและม้งดำ โดยที่ชายม้งขาวสวมเสื้อกำมะหยี่แขนยาว สวมกางเกงขาก๊วยเป้าตื้น มีลวดลายที่กางเกงไม่มากนัก หญิงชาวม้งขาวนิยมสวมเสื้อกำมะหยี่สีดำแขนยาว มีลายปักที่สวยงามและความละเอียดอยู่ได้ปกเสื้อด้านหลัง ในอดีตจะสวมใส่กระโปรงผ้าใยกล้วยงสีชาวล้วน แต่เนื่องจากกระโปรงสีชาวมีความเปื้อนง่ายจึงหันมาใช้กางเกงขาก๊วยเหมือนผู้ชายแทน ในส่วนของผู้ชายม้งดำสวมใส่เสื้อแขนยาวสีเข้ม ความยาวชายเสื้อระดับเอว เป้ากางเกงหย่อนต่ำ มีผ้าสีแดงปักลายที่ชายผ้าพันทับกางเกงแล้วคาดเข็มขัดทับ ผู้หญิงสวมใส่กระโปรงใยกล้วยงจีบรอบตัวสีดำหรือสีอื่น ๆ มีลวดลายปักและลายเขียนเทียน พร้อมกับมีผ้าปักสีเหลืองมปิดทับรอยผ่าของกระโปรง

4) การละเล่นพื้นบ้าน การละเล่นของชาวม้งชุมชนบ้านเข็มน้อยจะแตกต่างจากที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นการละเล่นที่ได้รับการสอนมาจากบรรพบุรุษส่งต่อมายังรุ่นสู่รุ่น และยังมีกิจกรรมอนุรักษ์การละเล่นต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด โดยการละเล่นส่วนใหญ่จะเป็นการใช้วัสดุที่หาได้จากธรรมชาติ และบริเวณรอบที่อยู่อาศัย เป็นการละเล่นในที่เล่นในช่วงเวลาที่ว่างจากงานประจำ หรือจากการทำไร่ทำสวนของชาวม้ง อีกทั้งยังใช้การละเล่นเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และคนในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันแม้ว่าหมู่บ้านเข็มน้อยจะได้รับอิทธิพลการละเล่นจากที่อื่นมาทำให้ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ผู้ปกครองหรือชาวบ้านในชุมชนก็สนับสนุนดูแลให้รักษาการละเล่นของชาวม้งแบบเดิมไว้ โดยการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนเข็มน้อยประกอบด้วย การตีลูกข่าง การเดินขาหยั่ง การยิงธนูหน้าไม้ รถเคลื่อนล้อไม้ และการเป่าแคน

การตีลูกข่าง เป็นการละเล่นสำหรับผู้ชาย โดยส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นผู้ประดิษฐ์ลูกข่างของตัวเอง และทำให้ลูกหลาน โดยใช้ท่อนไม้ประดู่ ไม้แดง ที่หาได้ใกล้เคียงกับที่พักอาศัย หรือจากการที่เข้าป่าเพื่อหาฟืน และอาหาร โดยใช้มีดเหลาท่อนไม้ให้มีลักษณะเหมือนลูกข่าง ปลายแหลมมนเพื่อให้ลูกข่างสามารถหมุนได้ โดยมีวิธีการเล่นคือใช้เชือกฝางหนึ่งผูกกับหัวไม้ที่ยาวประมาณ 60 เซนติเมตร และปลายเชือกนำไปพันลูกข่างแล้วออกแรงตีลูกข่างพร้อมสะบัดมือเพื่อให้ลูกข่างเกิดการหมุน โดยการละเล่นตีลูกข่างเป็นการละเล่นที่เป็นที่นิยมสำหรับคนในชุมชน ในปัจจุบันมีการบรรจุการแข่งขันตีลูกข่างลงในเทศกาลปีใหม่ของชาวม้งชุมชนบ้านเข็มน้อย โดยผู้ที่ตีลูกข่างหมุนได้นานที่สุดจะเป็นผู้ชนะในการแข่งขัน

ภาพประกอบ 32 การเล่นเกมตีลูกข่างม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

การเดินข่าหยั่ง การเดินข่าหยั่งเป็นการเล่นเกมที่ได้ทุกเพศ ในอดีตการเดินข่าหยั่งใช้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการโดนทากในป่ากัด เนื่องจากชาวม้งใช้ชีวิตอาศัยอยู่ในป่าเป็นหลัก จึงหาวิธีในการหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสัตว์ป่าในพื้นที่ชุ่มชื้น แต่ในปัจจุบันชาวม้งได้อพยพมาอาศัยบนพื้นที่ที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้ จึงอนุรักษ์การเดินข่าหยั่งโดยปรับให้เป็นการเล่นเกม มีวิธีการประดิษฐ์คือการนำไม้ไผ่มาต่อขาเพื่อให้เป็นที่พักเท้า ข่าหยั่งมีความสูงที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้ประดิษฐ์ว่าอยากได้ความสูงเท่าไร การเล่นเกมชนิดนี้เปรียบเสมือนการทดสอบการทรงตัวของผู้ที่ได้ยืนอยู่บนข่าหยั่ง ในปัจจุบันมีการนำการเล่นเกมชนิดนี้มาแสดงให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาวัฒนธรรมของชาวม้งชุมชนเข็กน้อย และมีการแข่งขันในช่วงเทศกาลปีใหม่ม้ง

ภาพประกอบ 33 การเดินขาหยัง

ที่มา : ผู้วิจัย

การยิงธนูหน้าไม้ การยิงหน้าไม้เป็นการละเล่นสำหรับผู้ชาย โดยผู้ชายชาวม้งจะเป็นผู้ประดิษฐ์ธนูเป็นของตัวเอง เนื่องจากในอดีตไม่มีอาวุธปืนไว้ใช้ จึงประดิษฐ์ธนูไว้สำหรับล่าสัตว์ป่า ยิงหนู ยิงนก เพื่อนำมาเป็นอาหาร ปัจจุบันได้นำการยิงธนูหน้าไม้มาเป็นการละเล่นเพื่อทดสอบความแม่นยำของผู้ที่ยิงธนูหน้าไม้ อีกทั้งยังมีการจัดการแข่งขันการยิงธนูหน้าไม้ในงานเทศกาลปีใหม่ ผู้ที่ชนะคือผู้ที่ยิงตรงเป้ามากที่สุด และได้คะแนนมากที่สุดในการแข่งขันรอบนั้น ๆ

รถเคลื่อนล้อไม้ (ฟอร์มูลามั่ง) เป็นรถที่ประดิษฐ์จากภูมิปัญญาของชาวมั่ง โดยประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อเป็นการละเล่น เนื่องจากชาวมั่งเข็มน้อยอาศัยอยู่บนภูเขาสูง ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความสูงชันสามารถส่งผลให้รถเคลื่อนตัวลงจากเขาได้ง่าย โดยแต่ก่อนรถเคลื่อนล้อไม้ประดิษฐ์ให้สามารถนั่งได้แค่คนเดียว ไม่มีสามารถบังคับทิศทางของรถ และไม่มีเบรคหยุด แต่ในปัจจุบันชาวมั่งประดิษฐ์ให้รถเคลื่อนล้อไม้ที่สามารถโดยสารได้สูงสุด 2 คน ควบคุมทิศทางได้ และมีเบรคหยุด ทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เล่นมากขึ้น โดยชาวมั่งจะเล่นรถเคลื่อนล้อไม้ภายในหมู่บ้านเข็มน้อยเท่านั้น โดยการลากรถขึ้นไปยังเนินสูงที่อยู่ในหมู่บ้าน แล้วปล่อยให้รถเคลื่อนตัวลงเองตามเนินชัน สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ที่ได้เล่น

ภาพประกอบ 34 รถเคลื่อนล้อไม้

ที่มา : ผู้วิจัย

การเป่าแคน การเป่าแคนเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมั่ง เนื่องจากการเป่าแคนเป็นกิจกรรมที่อยู่กับชาวมั่งมานาน และลักษณะของแคนมั่งที่มีความแตกต่างกับแคนของที่อื่น โดยแคนมั่งทำจากไม้ไผ่ หรือท่อพีวีซี จำนวน 6 ลำที่มีความยาวไม่เท่ากัน และมีเต้าสำหรับเป่าและยึดไม้ไผ่ไว้รวมกัน ชาวมั่งให้ความสำคัญกับการเป่าแคนในพิธีกรรมต่าง ๆ ทุกพิธีกรรม โดยเป่าแคนเป็นบทกลอนสอนในเรื่องต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานรื่นเริง ทั้งนี้บทกลอนของแต่ละเพลงก็มีความหมายที่แตกต่างกัน การที่จะเป่าแคนเพื่อเป็นบทกลอน ผู้เป่าจะต้องไปเรียนการเป่ากับผู้รู้ เพื่อให้ออกมาเป็นบทกลอนที่ไพเราะ ในปัจจุบันมีเพียงมั่งสูงอายุเท่านั้นที่สามารถเป่าแคนเป็นบทกลอนบทสอน เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความนิยมในวัยอื่น ๆ ทางหมู่บ้านเข็มน้อยจึงมีการรณรงค์ ให้เด็กรุ่นใหม่สนใจกับการเป่าแคนมากขึ้น โดยการมีการสอนเป่าแคนให้กับ

เด็กนักเรียนภายในชุมชนที่มีความสนใจในเรื่องของการเป่าแคน และมีการเป่าแคนโชว์ นักท่องเที่ยวในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวม้ง

ภาพประกอบ 35 แคนม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

5) ผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุมชนเข็กน้อยเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลายทั้งของกิน ของใช้ เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีฐานการผลิตตั้งอยู่ในชุมชนเข็กน้อย และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญา การใช้ชีวิตตามวิถีของชาวม้ง โดยผลิตภัณฑ์จะมาจากงานฝีมือ และมาจากผลผลิตทางการเกษตรของชาวม้งบ้านเข็กน้อย ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนเข็กน้อยเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และสร้างความแปลกใหม่กับแก่ผู้พบเห็น ได้แก่ เบ้ม้ง ผ้าอ้อมเด็ก และผ้าเขียนเทียน

เป้ม้ง (ก๋วย) เป็นเป้ที่มาจากภูมิปัญญาของชาวม้ง ในอดีตยังไม่มีถุงใส่ของ หรือภาชนะที่ใช้บรรจุของ ชาวม้งจึงได้ประดิษฐ์เป้โดยการสาน ซึ่งในอดีตใช้หวายในการสานแต่ ปัจจุบันชาวม้งหันมาใช้ไม้ไผ่เนื่องจากเป็นไม้ที่หาได้ง่ายภายในชุมชน และมีความคงทน แข็งแรง จะไม่มีขนาดที่เจาะจงอยู่ที่ผู้สานว่าอยากได้เป้ที่มีขนาดเท่าไร และตกแต่งเป้ให้สวยงามเป็น ขั้นตอนสุดท้าย โดยชาวม้งจะใช้เป้ในชีวิตประจำวัน ใช้ใส่สิ่งของต่าง ๆ เช่น ของที่ได้จากการ จับจ่ายตลาด ใส่อาหาร ใส่สัมภาระ เปรียบเสมือนกระเป๋าใบหนึ่งของชาวม้ง โดยจะมีแค่ผู้หญิงที่ สะพายเป้เท่านั้น

ภาพประกอบ 36 เป้ม้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

ผ้าอุ้มเด็ก (ได้เจีย) ผ้าอุ้มเด็กเป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาของชาวม้ง เป็นผ้าที่ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้เย็บและปักลวดลายด้วยตนเอง ใช้สำหรับอุ้มเด็กแรกเกิดถึงอายุประมาณ 2 ขวบ เนื่องจากชาวม้งมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรรม เวลาที่ต้องทำงานต้องขึ้นไปยังบนเขาสูง และผู้หญิงที่เลี้ยงลูกเองต้องนำลูกขึ้นไปดูแลระหว่างทำงานด้วย จึงได้ประดิษฐ์ผ้าอุ้มเด็กเพื่อเป็นการช่วยพยุงลูกน้อยไม่ให้ตก และเพื่อจะได้ใช้มือในการทำงานได้อย่างสะดวก โดยเด็กจะถูกห่ออยู่ในผ้า แล้วจะนำเด็กแบกไว้ข้างหลังโดยการผูกผ้ากับตัวเอง และนอกจากจะใช้ผ้าอุ้มเด็กในระหว่างการทำงาน ยังสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยไม่ต้องใช้มืออุ้มเด็กตลอดเวลา สามารถผูกผ้าเพื่ออุ้มเด็กได้ทั้งข้างหน้าและข้างหลัง ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ที่อุ้มเด็ก

ภาพประกอบ 37 ผ้าอุ้มเด็ก

ที่มา : ผู้วิจัย

ผ้าเขียนเทียน ผ้าเขียนเทียนของชาวม้งเข็กน้อยมีความโดดเด่นในเรื่องการนำลวดลายต่าง ๆ ที่ถูกสั่งสอนและถ่ายทอดส่งต่อกันมาอย่างยาวนาน นำมาเขียนให้เกิดเป็นลวดลายที่สวยงาม โดยผ้าเขียนเทียนจะไม่มีลายที่เฉพาะเจาะจงขึ้นอยู่กับผู้เขียนอยากนำเสนอให้ลายออกมาในรูปแบบใด เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนเทียน จึงส่งผลให้ผ้าเขียนเทียนเป็นผ้าที่เป็นเอกลักษณ์และมีเพียงชิ้นเดียวบนโลกเท่านั้น

ภาพประกอบ 38 ผ้าเขียนเทียน

ที่มา : ผู้วิจัย

6) ผลผลิตทางการเกษตร ชาวม้งเข็กน้อยมีอาชีพหลักคือการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยในหนึ่งปีสามารถผลิตผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างมาก สามารถส่งออกให้กับโรงงานภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ และโรงงานในต่างจังหวัด บางครอบครัวส่งผลผลิตที่ได้ไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง และบางครอบครัวก็ออกไปจำหน่ายเอง จึงเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับชาวม้งเข็กน้อย โดยชาวม้งเข็กน้อยจะออกไปทำการเกษตรบนภูเขาสูงตามแนวเขาที่ได้มีการกำหนดแบ่งเขตกันของคนในชุมชนและพื้นที่ภูเขาใกล้เคียงตำบลเข็กน้อย ผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นที่ขึ้นชื่อของชาวม้งเข็กเข็กน้อยได้แก่ ขิง ข้าว พักม้ง บัวหิมะ สมุนไพรม้ง และข้าวปลุกงา

2. การสร้างฝัน (Dream)

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านเข็กน้อยผู้วิจัยได้สอบถามสิ่งที่ชุมชนต้องการแสดงออกให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ในรูปแบบลักษณะใดเพื่อให้เกิดภาพจำแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งชาวบ้านได้แสดงความมติดเห็นถึงสิ่งที่อยากแสดงออกให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ได้แก่

1) การแต่งกาย เนื่องจากการแต่งกายของชาววังทั้งชายและหญิงมีความเป็นเอกลักษณ์โดยเป็นการนำเสนอภูมิปัญญาของหญิงชาววังผ่านการปัก เย็บ การเขียนเทียน รวมถึงการนำชิ้นส่วนต่าง ๆ มาเย็บประกอบเป็นเครื่องแต่งกายชุดประจำชาติพันธุ์ ส่งผลให้เป็นชุดที่มีความสวยงาม ประณีต และโดดเด่นต่างจากชุดชาติพันธุ์อื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่ชุมชนต้องการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการรับรู้และจดจำ

2) การแสดง การแสดงของชาววังเป็นการแสดงที่แตกต่างจากที่อื่น สามารถสร้างความแปลกตาให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชม เนื่องจากการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเป็นการร้อง เล่น เต้น รำ ในบทเพลงที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเพลงทั้งหมดถูกนำเสนอในภาษามัง โดยเป็นการเล่าเรื่องการใช้ชีวิตผ่านบทเพลง

3) การละเล่น การละเล่นของชาววังเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ชาววังเข็กน้อยต้องการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงวัฒนธรรม ในส่วนของการละเล่นของชาววัง ผ่านการร่วมเล่น การละเล่นที่เป็นที่นิยมของชาววังได้แก่ การยิงธนูหน้าไม้ การโยนลูกช่วง การเล่นลูกข่าง การเดินขาหยั่ง การรำไม้ไผ่ เป็นต้น ซึ่งเป็นการละเล่นที่ถูกส่งต่อผ่านรุ่นสู่รุ่น และยังเป็นการละเล่นที่ได้รับการอนุรักษ์จากชาววังมาจนถึงปัจจุบัน

4) งานประเพณีปีใหม่วัง เนื่องจากเป็นเทศกาลสำคัญที่สุดของชาววัง และมีการจัดเป็นงานประจำปี โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้าน และงานประเพณีปีใหม่ของชาววัง ซึ่งภายในงานจะประกอบไปด้วยการแสดง การเล่นลูกช่วง การจำหน่ายอาหารพื้นถิ่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

5) สถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน ชุมชนบ้านเข็กน้อยตั้งอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง มีสภาพอากาศที่เย็นในช่วงเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่หลายแห่งตั้งอยู่ในชุมชนบ้านเข็กน้อย เช่น น้ำตกสันติสุข ดอยตัวพ่อง ผาซ่อนแก้ว ผาตัด และหมู่บ้านวังบ้านเข็กน้อย เป็นต้น

2.1 กิจกรรมที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดกิจกรรมใหม่ที่สามารถทำร่วมกับนักท่องเที่ยวได้

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านเข็กน้อยผู้วิจัยได้ทำการสอบถามไปยังชุมชนในด้านกิจกรรมที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดเป็นกิจกรรมใหม่ที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมลงมือทำได้ ได้ผลสรุปออกมาเป็น 8 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมเย็บกระเป๋า

การเย็บปักเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของชาวม้ง ชาวข่า ชาวญ้อ ซึ่งการเย็บปักมาตั้งแต่สมัยอดีต มีการส่งต่อวิธีการเย็บปักจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อเป็นการเผยแพร่การเย็บปักและเป็นการอนุรักษ์การเย็บปักไว้ โดยกิจกรรมมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการลงมือเย็บกระเป๋าด้วยตนเอง กิจกรรมสามารถส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเย็บปักให้ออกมามีลวดลายเฉพาะของตัวเอง โดยที่ชุมชนจะจัดเตรียมกระเป๋าสำเร็จรูปสีขาว และเศษผ้าที่เหลือจากการเย็บของชาวบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกเศษผ้ามาเย็บประดับตกแต่งให้มิลวดลายเฉพาะของตนเอง โดยจะมีการนำกระเป๋าที่มีการเย็บตกแต่งแบบสำเร็จให้นักท่องเที่ยวได้ดูเป็นตัวอย่าง และสามารถเก็บเป็นของฝากที่ระลึกจากชุมชนและสามารถนำไปใช้งานได้ด้วย

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญอยู่หลายชนิด โดยเฉพาะขิง ที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรขนาดใหญ่ที่สุดของบ้านเข็กน้อย เป็นพืชเศรษฐกิจของชาวม้ง โดยขิงของชาวม้งจะมีกรรมวิธีในการปลูกที่ไม่แตกต่างจากขิงทั่วไป จะทำให้ขิงมีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์แต่ช่วงที่ผ่านมายิ่งขิงของบ้านเข็กน้อยมีราคาที่ตกต่ำ จึงทำให้ชาวม้งไม่สามารถขายให้กับพ่อค้าคนกลางได้ จึงเก็บขิงไว้ที่บ้านของตนเอง แต่ด้วยมีปริมาณที่เป็นจำนวนมากทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยได้เสนอให้มีการจัดกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ขิง โดยการนำขิงมาคั้นให้น้ำขิงแล้วจึงไปผสมร่วมกับกาแฟ โดยขอความอนุเคราะห์จากกาแฟจงสร้าง (ผลิตภัณฑ์กาแฟชุมชนบ้านเข็กน้อย) มาเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย เพื่อส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมฝึกทำผ้าเขียนเทียน

การทำผ้าเขียนเทียนเป็นวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาในการเขียนเทียนที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวม้งดำ เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยอดีตและชาวม้งดำก็อนุรักษ์ไว้จนถึงปัจจุบัน โดยเป็นการเตรียมผ้าดิบที่มีขนาดพอเหมาะ จากนั้นตีตาราง แล้วใช้ดินสอร่างลาย

เพื่อเตรียมจะทำการเขียนเทียน ในขั้นตอนการเตรียมน้ำเทียน คือนำเทียนก้อนมาต้มเพื่อให้ละลาย แล้วจึงปากกาเขียนเทียนไปจุ่มลงบนน้ำเทียน จากนั้นนำไปเขียนบนผ้าดิบที่ได้วางลายเตรียมไว้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการลงมือทำเพื่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะร่วมลงมือในกระบวนการตีตาราง และวางลายสำหรับเขียนเทียน แล้วนักท่องเที่ยวจะต้องทำการเขียนเทียนด้วยตนเอง โดยจะมีการสาธิตและควบคุมการดำเนินกิจกรรมจากผู้นำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว

การสู่ขวัญเป็นพิธีทางวัฒนธรรมในด้านความเชื่อ โดยชาวม้งจะทำพิธีสู่ขวัญเมื่อมีการเกิดของเด็กแรกเกิด หรือเมื่อคนในชุมชนมีอาการเจ็บป่วย หรือเมื่อมีแขกมาเยือนที่หมู่บ้าน ทั้งนี้ชาวม้งมีความเชื่อว่าการที่มีเด็กเกิดใหม่ จะต้องทำพิธีการเรียกขวัญให้เข้ามาอยู่กับตัวเด็ก และการที่มีคนป่วย หมายถึง ขวัญได้หายออกไปจึงจะต้องพิธีเรียกขวัญ และสำหรับแขกผู้มาเยือนพิธีการสู่ขวัญเปรียบเสมือนเป็นการต้อนรับและเป็นการอวยพรให้แขกผู้มาเยือน โดยในการสู่ขวัญแต่ละครั้งจะต้องเตรียมไก่ 1 คู่ ไช้ 1 ใบ และวงล้อเสี่ยงทาย หากผู้ทำพิธีได้ทำการสวดมนต์และเสี่ยงทายจะมีวิธีการดูว่าขวัญได้มาแล้วหรือยัง หากขวัญยังไม่มาผู้ทำพิธีจะต้องทำการสวดมนต์และทำการเสี่ยงทายอีกครั้ง จนกว่าผลเสี่ยงทายจะบอกว่าขวัญมาแล้ว โดยกิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในด้านความเชื่อที่แตกต่าง และเกิดการยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นทางด้านความเชื่อให้สืบต่อไป

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น

กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่นเป็นการแสดงวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาหาร ซึ่งอาหารของชุมชนบ้านเข็กน้อยเป็นอาหารที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น การประกอบอาหารส่วนใหญ่ใช้พืชสมุนไพรที่สามารถหาได้จากในชุมชนมาเป็นวัตถุดิบหลักของการประกอบอาหาร และจะรับประทานไก่บ้านเป็นส่วนมาก โดยอาหารที่ชุมชนอยากเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมปฏิบัติและร่วมรับประทาน ได้แก่ น้ำพริกม้ง ต้มสมุนไพรไก่ดำ ต้มผักกาดใส่ซีโครงหมู ผัดแตงกวาม้งใส่หมู โดยก่อนการเริ่มกิจกรรม ชุมชนจะให้นักท่องเที่ยวได้ทำการเก็บสมุนไพรจากบริเวณโดยรอบ และร่วมลงมือทำน้ำพริกม้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนอยากสร้างภาพจำให้นักท่องเที่ยวในด้านการประกอบอาหาร อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถนำความรู้และประสบการณ์กลับไปประกอบอาหารด้วยตนเองได้

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมทำลูกช่ວง DIY

ลูกช่ວงเป็นสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวม่้ง โดยชาวม่้งใช้ลูกช่ວงเป็นส่วนประกอบในการละเล่นการโยนลูกช่ວง โดยทำการละเล่นลูกช่ວงในช่วงเทศกาลปีใหม่ม่้ง เป็นการละเล่นที่เป็ดโอกาสให้ชาย – หญิงชาวม่้งได้ทำการรู้จักกันผ่านการการละเล่นลูกช่ວง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวม่้งภาคภูมิใจและอยากเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการร่วมเล่นการละเล่น โดยจะให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการประดิษฐ์ลูกช่ວงของตัวเอง ซึ่งทำมาจากเศษผ้าที่เหลือจากการตัดชุด โดยเป็ดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกปลายของลูกช่ວงของตัวเอง เมื่อเสร็จกิจกรรมนักท่องเที่ยวจะได้รับลูกช่ວงกลับไปเป็นสินค้าที่ระลึก และสร้างภาพจดจำของชุมชนบ้านเข็กน้อย

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมการทำพิชซ่าม่้ง หรือข้าวปุก

พิชซ่าม่้งเป็นของทานเล่นเฉพาะถิ่นของชาวม่้ง โดยในอดีตพิชซ่าม่้งจะใช้ในการประกอบพิธีทางความเชื่อ สามารถกินได้ปีละหนึ่งครั้ง แต่ในปัจจุบันชาวม่้งได้มีการทำพิชซ่าม่้งเพื่อเป็นอาหารกินเล่นของชาวม่้ง อีกทั้งยังเป็นของกินเล่นสำหรับชาวม่้งที่ออกไปหาอาหารในป่า เนื่องจากเป็นอาหารที่สามารถเก็บรักษาได้นานกว่าอาหารชนิดอื่น โดยขั้นตอนการทำจะเป็นการนำข้าวเหนียวมาตำในครกก่อนซุงให้เข้าจนเป็นเนื้อเดียวกัน หลังจากนั้นจะตักแบ่งใส่ใบตองเพื่อนำไปปิ้ง แล้วรับประทานคู่กับน้ำม่้ง หรือน้ำอ้อย เพื่อเพิ่มรสชาติ การจัดกิจกรรมชุมชนจะให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมปฏิบัติในขั้นตอนการตำ โดยเป็นการสลับสับเปลี่ยนผู้ตำกันไปเรื่อย ๆ จนกว่าข้าวเหนียวจะรวมเป็นเนื้อเดียวกัน หลังจากนั้นผู้นำกิจกรรมจะนำพิชซ่าไปปิ้งแล้วจัดเสิร์ฟให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองชิมของกินเล่นพื้นถิ่น

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม่้ง

ชาวม่้งมีการละเล่นที่อัตลักษณ์ของตนเอง เป็นการละเล่นที่ใช้วัสดุที่หาได้จากบริเวณรอบถิ่นที่อยู่อาศัย โดยเป็นการละเล่นที่ให้ความเพลิดเพลิน โดยส่วนใหญ่เป็นการละเล่นของฝ่ายชาย เนื่องจากหากฝ่ายหญิงมีเวลารว่างก็จะไปทำกิจกรรมเย็บปัก โดยการละเล่นของชาวประกอบไปด้วย การตีลูกช่ວง การยิงธนูหน้าไม้ การเดินขาหยั่ง การละเล่นโยนลูกช่ວง โดยชุมชนจะเป็ดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมเล่นการละเล่นไปพร้อมกับผู้นำกิจกรรม เป็นการสร้างความเพลิดเพลินและสร้างภาพจำให้กับนักท่องเที่ยว

2.2 ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดผลิตภัณฑ์ อะไรที่ทำให้นักท่องเที่ยวจตุรัสชุมชนเข็กน้อยได้

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านเข็กน้อย ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามไปยังชุมชนในด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้ผลสรุปออกมาเป็น 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ที่ 1 ที่คั่นหนังสือ DIY

ผลิตภัณฑ์ที่คั่นหนังสือได้รับการพัฒนามาจากการปักผ้าของชาวม้ง ซึ่งเมื่อเวลาปักผ้า ชาวม้งจะปักเป็นแบบเส้นยาว แล้วนำไปตัดเพื่อใช้ตกแต่งชุดเพื่อสวมใส่ ทำให้มีเศษผ้าเหลือทิ้ง บางชิ้นเหลือยาวประมาณ 15 เซนติเมตร ทำให้ชาวบ้านสังเกตเห็นถึงการนำเศษผ้ามาพัฒนาให้เป็นที่คั่นหนังสือ โดยนำเศษผ้าปักที่เหลือมาติดบนกระดาษแข็งแล้วตกแต่งด้วยด้ายหลากสีสัน ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม

ผลิตภัณฑ์ที่ 2 โคมไฟม้ง DIY

โคมไฟม้ง DIY ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากการเห็นเศษผ้าเขียนเทียนที่เหลือจากการตัดเย็บชุด ซึ่งโดยปกติชาวม้งจะนำไปทิ้งทำให้เป็นการสร้างขยะภายในชุมชน ทางกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จึงสังเกตเห็นว่าเศษผ้าเขียนเทียนสามารถนำกลับมาสร้างมูลค่าได้ ประกอบกับภายในชุมชนมีบุคคลที่สามารถสานไม้ไผ่ให้เป็นหลอดม้งได้ ทางกลุ่มวิสาหกิจจึงระดมความคิดแล้วเลือกที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์โคมไฟ โดยนำเศษผ้าเขียนเทียนมาเย็บติดกับหลอด ตกแต่งเพิ่มความสวยงามแล้วนำหลอดไฟมาต่อเข้ากับหลอด สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ของบ้านเข็กน้อย และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่ 3 หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

เนื่องจากผ้าเขียนเทียนผลงานวิจิตรศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวม้ง และในปัจจุบันยังมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 อยู่อย่างต่อเนื่องทางกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวม้งเข็กน้อยจึงได้เห็นความสำคัญของการสวมใส่หน้ากากอนามัย จึงอยากพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำผ้าเขียนเทียน และผ้ากรองฝุ่นละอองมาเย็บประกบกันเพื่อได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่ ทั้งนี้หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนแต่ละชิ้นจะเป็นลวดลายเฉพาะ และงานฝีมือที่มีเพียงชิ้นเดียวบนโลก

3. การออกแบบ (Design)

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านเข็กน้อยผู้วิจัยได้สอบถามขั้นตอนการออกแบบการสร้างสรรค์อนาคตเพื่อสานต่อกิจกรรมจากขั้นตอนการสร้างฝัน (Dream) โดยจะเป็นการกำหนดสิ่งที่ยากทำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กำหนดแนวทางที่จะให้การสร้างฝันให้เป็นจริง โดยได้ข้อสรุปดังนี้

3.1 จากกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ข้างต้น ชุมชนสามารถนำกิจกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์อะไรมาแสดงและร่วมทำกับนักท่องเที่ยวภายในโปรแกรมการท่องเที่ยว 1 วัน

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ และ 7 กิจกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ที่ 1 โคมไฟม้ง

ชุมชนเป็นผู้ประสานงานกับชาวบ้านที่สามารถจักสานได้ ให้ประดิษฐ์ฉลอม หลังจากนั้นจึงช่วยกันตกแต่งโคมไฟด้วยเศษผ้าเขียนเทียน เสริมด้วยการประดับด้วยลายผ้าปักให้มีความสวยงามและโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

ผลิตภัณฑ์ที่ 2 หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

ชุมชนนำเศษผ้าเขียนเทียนที่เหลือจากการตัดชุด มาตัดให้เป็นรูปทรงของหน้ากากอนามัย แล้วทำการตกแต่งด้วยผ้าปัก หลังจากนั้นสอดแทรกด้วยผ้าที่สามารถกรองฝุ่นละออง และทำการเย็บประกบกันจนได้ออกมาเป็นหน้ากากอนามัย โดยที่หน้ากากอนามัยแต่ละชิ้นจะมีลวดลายที่ไม่เหมือนกัน

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมสู่วัฒนต้อนรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมสู่วัฒนต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ชุมชนเลือกไว้เป็นกิจกรรมอันดับแรก เพราะถือเป็นการเปิดชุมชนเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยใช้พื้นที่บ้านม้งตัวอย่างในการจัดดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการทำพิซซาม้ง

ชุมชนเสนอว่าภายหลังจากทำพิธีสู่วัฒนต้อนรับนักท่องเที่ยวเสร็จแล้วให้เคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวมายังหน้าบ้านม้งตัวอย่าง เพื่อประกอบกิจกรรมการทำพิซซาม้ง โดยชาวบ้านได้จัดเตรียมหุงข้าวเหนียวไว้ก่อนหน้า พอถึงเวลาในการดำเนินกิจกรรมจึงให้

นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยนำข้าวเหนียวที่หุงเสร็จเรียบร้อยแล้วมาทำ พิซซามัง

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมผ้าเขียนเทียน

ชุมชนเสนอให้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 15 คน เนื่องจากมีอุปกรณ์ในการเขียนเทียนและผู้นำกิจกรรมไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว จึงแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มให้ไปทำกิจกรรมที่ 4 กิจกรรม ผ้าปักม้ง ก่อนและเมื่อครบกำหนดเวลาให้ทำการสลับสับเปลี่ยนกลุ่ม โดยชุมชนเป็นผู้จัดเตรียม อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนเทียน ประกอบด้วย น้ำเทียน ปากกาเขียนเทียน ผ้าดิบ ไม้บรรทัด ดินสอ เมื่อถึงเวลาดำเนินกิจกรรมจะให้ผู้นำกิจกรรมเป็นผู้สาธิตและนำการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมผ้าปักม้ง

ชุมชนเป็นผู้เตรียมผ้าครอสติตซ์ เข็ม และด้าย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ในการดำเนินกิจกรรม โดยได้มีตัวอย่างผ้าปักเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ดูเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการปักผ้าให้ออกมามีความเอกลักษณ์ เฉพาะตนได้

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมการทำอาหารพื้นถิ่น

ชุมชนเสนอให้ใช้เมนูน้ำพริกม้งในการดำเนินกิจกรรม โดยทำการ จัดเตรียมวัตถุดิบทุกอย่างไว้ให้พร้อม โดยให้นักท่องเที่ยวนั่งตามกลุ่มที่ตนเองเลือก หลังจากนั้น ชุมชนจึงยกสำรับวัตถุดิบมาให้ แล้วทำการสาธิตขั้นตอนในการประกอบอาหารและปรุงรสชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือปฏิบัติไปพร้อมกัน และเมื่อเสร็จจึงรับประทานอาหารกลางวัน ร่วมกัน โดยจะมีเมนูไก่ดำต้มสมุนไพร ผักกาดต้มซี่โครงหมู ไข่อ้วม้ง ข้าวเจ้า และข้าวเหนียว เสิร์ฟเป็นอาหารกลางวันให้แก่นักท่องเที่ยว

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมการทำลูกช่ວ DIY

ในการดำเนินกิจกรรมการทำลูกช่ວ DIY ชุมชนเป็นผู้จัดเตรียมเศษผ้าที่เหลือทิ้งจากการตัดชุดของชาวเมือง มาใช้ในการดำเนินกิจกรรม โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว สามารถเลือกใช้ผ้าที่ชุมชนได้จัดเตรียมไว้ให้มาสร้างลูกช่ວเป็นของตัวเอง โดยในขั้นตอนสุดท้าย เป็นการเย็บลูกช่ວให้เข้ากัน จะมีผู้นำกิจกรรมเป็นผู้ควบคุม

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง

ชุมชนเสนอให้ภายในกิจกรรมจะนำเสนอการละเล่น 3 อย่าง ได้แก่ การยิงธนูหน้าไม้ การตีลูกข่าง และการโยนลูกข่าง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่สนใจร่วมทดลองเล่น โดยจะมีผู้นำกิจกรรมคอยสอนนักท่องเที่ยวในแต่ละการละเล่น และเป็นกิจกรรมสุดท้ายของการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสุข ความสนุก และเกิดความประทับใจและภาพจำ เพื่อระลึกถึงชุมชนบ้านเข็กน้อยในภายหลังเมื่อกลับไปยังถิ่นอาศัยของตัวเอง

3.2 การสร้างแผนโปรแกรมการท่องเที่ยว 1 วัน ของหมู่บ้านเข็กน้อย โดยนำกิจกรรมที่ได้เลือกไว้มาสร้างโปรแกรมท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำผลจากการคัดเลือกการพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จำนวน 7 กิจกรรม โดยทำการออกแบบร่วมกับชุมชนในการจัดสรรเวลาในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้สะดวกต่อการจัดเตรียมความพร้อมในการจัดดำเนินการท่องเที่ยวนำร่องเพื่อทดลองและประเมินผลกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะถูกจัดขึ้น ณ เขตพัฒนาราษฎรพื้นที่ราบสูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรูปแบบโปรแกรมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้ โปรแกรมวันที่ 2 เมษายน 2566

09.00 น. – 10.00 น.	ชมการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวจากชาวม้ง พร้อมรับประทานเครื่องดื่มต้อนรับ (เครื่องดื่มสมุนไพร) และรับฟังประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านเข็กน้อยและข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
10.00 น. – 10.30 น.	กิจกรรมสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยวแบบชาวม้ง
10.30 น. – 11.00 น.	กิจกรรม “ตัวหยั่ว” (ทำพิซซาม้งพร้อมรับประทานเบรค)
11.00 น. – 12.30 น.	กิจกรรม “เขาเกี๊ยะ” (ผ้าเขียนเทียน)/กิจกรรม “เซอปานเต้า” (ผ้าปักม้ง) (แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ทำกิจกรรมกลุ่มละ 45 นาที)
12.30 น. – 13.30 น.	กิจกรรม “อ้าวเจ้า อ้าวหมอ” (ทำอาหารพื้นถิ่น พร้อมรับประทานอาหารกลางวัน)
13.30 น. – 14.15 น.	กิจกรรม “เซอเค้านะ” (ทำลูกข่าง DIY)

14.15 น. – 14.45 น.	กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง
14.45 น. – 15.30 น.	การอภิปรายแสดงความคิดเห็นระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนในการจัดดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

4. การสานฝัน (Destiny)

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านเข็กน้อยผู้วิจัยได้สอบถามขั้นตอนการสานฝันเพื่อเป็นการกำหนดและจัดสรรคนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่ได้ออกแบบไว้ ผลที่ได้คือ ชุมชนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบประจำฐานกิจกรรมอย่างเป็นทางการ จำนวน 9 ฝ่าย โดยแบ่งเป็น 2 ผลิตภัณฑ์ และ 7 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผลิตภัณฑ์โคมไฟ จำนวน 4 ท่าน ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน จำนวน 3 ท่าน กิจกรรมสู่วัฒนธรมต้อนรับนักท่องเที่ยว จำนวน 1 ท่าน กิจกรรมต่าพิชซ่าม้ง จำนวน 5 ท่าน กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น จำนวน 4 ท่าน กิจกรรมผ้าเขียนเทียน จำนวน 2 ท่าน กิจกรรมผ้าปักม้ง จำนวน 2 ท่าน กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการสาธิต และถ่ายทอดเรื่องราวประวัติความเป็นมาของกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำร่องในครั้งนี้

4.2.2 ผลการดำเนินวิจัยขั้นตอนที่ 2.2 เพื่อร่วมการทดลองการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนการดำเนินการระยะที่ 2.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่กระบวนการร่วมทดลองการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม โดยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการจัดกิจกรรมให้ชุมชนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ด้วยตัวเอง โดยผู้วิจัยทำการนัดหมายกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย เพื่อร่วมการทดลองการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 ครั้ง รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 กำหนดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 1 วันที่ 11 ถึง 14 มีนาคม พ.ศ. 2566

ผลิตภัณฑ์และ กิจกรรม	กำหนดการ	อุปสรรค/ปัญหา	แนวทางการแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
ผลิตภัณฑ์ คอมไฟมิ่ง	11 มีนาคม 2566 13.00 - 14.30 น.	ชุมชนไม่มีความรู้ใน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่สามารถทำสิ่งของ ตกแต่งได้	เชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านการจักสาน มาช่วยออกแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเตรียมอุปกรณ์ในการนัดครั้งต่อไป
ผลิตภัณฑ์หน้ากาก อนามัยผ้าเขียน เทียน	11 มีนาคม 2566 14.30 - 16.00 น.	อุปกรณ์ในการ ประดิษฐ์หน้ากาก อนามัยไม่เพียงพอ	ตรวจสอบจำนวนที่ต้องการใช้และ เตรียมมาในการนัดครั้งต่อไป
กิจกรรมทำอาหาร พื้นถิ่น	11 มีนาคม 2566 16.00 - 17.00 น.	ไม่มีปัญหา เนื่องจาก เป็นการคุยเพื่อทำ ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมท่องเที่ยว นาร่อง	จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อร่วมการพัฒนา ในการนัดครั้งต่อไป
กิจกรรมสู่ขวัญ ต้อนรับ นักท่องเที่ยว	12 มีนาคม 2566 13.00 - 15.00 น.	เนื่องจากผู้นำกิจกรรม ประกอบพิธีเป็น ภาษาแม่ ส่งผลให้ นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจ	จัดให้มีล่ามในการอธิบายระหว่างการ ประกอบพิธี
กิจกรรมการทำ พิซซ่ามั่ง	12 มีนาคม 2566 15.00 - 17.00 น.	พบว่าอุปกรณ์ในการ ดำเนินกิจกรรมไม่ สะอาด	ดำเนินทำความสะอาดอุปกรณ์เพื่อใช้ ในวันดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวนาร่อง สะอาด
กิจกรรมผ้าเขียน เทียน	13 มีนาคม 2566 13.00 - 15.00 น.	อุปกรณ์ใช้เขียนเทียน มีจำนวนจำกัด จึงไม่เพียงพอต่อ นักท่องเที่ยว	แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม และ เวียนฐานกิจกรรม
กิจกรรมผ้าปักมั่ง	13 มีนาคม 2566 15.00 - 17.00 น.	ไม่มีปัญหา เนื่องจาก เป็นการคุยเพื่อทำ ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมท่องเที่ยว นาร่อง	จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อร่วมการพัฒนา ในการนัดครั้งต่อไป

ตาราง 2 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์และ กิจกรรม	กำหนดการ	อุปสรรค/ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
กิจกรรมทำลูกช่วง DIY	14 มีนาคม 2566 13.00 - 15.00 น.	ไม่มีปัญหา เนื่องจาก เป็นการคุยเพื่อทำ ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมท่องเที่ยว นาร่อง	จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อร่วมการ พัฒนาการนัดครั้งต่อไป
กิจกรรมการละเล่น แบบชาวม้ง	14 มีนาคม 2566 15.00 - 17.00 น.	ไม่มีปัญหา เนื่องจาก เป็นการคุยเพื่อทำ ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมท่องเที่ยว นาร่อง	ดำเนินทำความเข้าใจอุปสรรคเพื่อให้ ในวันดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว นาร่อง

ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยทำการนัดหมายกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย ในวันที่ 11 ถึง 14 มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างความเข้าใจรายละเอียดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมร่วมออกแบบแนวทางในการจัดกิจกรรม รวมถึงช่วยจัดบันทึกสิ่งของและวัสดุที่ต้องจัดเตรียมเพื่อให้ทราบถึงความพร้อมปัจจุบันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมในครั้งถัดไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1) ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยยังไม่มีประสบการณ์ในการสร้างโคมไฟม้ง เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ จึงได้เชิญบุคคลที่สามารถจักสานเข้าร่วมการปฏิบัติการในครั้งนี้ด้วย ประชาชนชาวบ้านจึงเสนอรูปแบบของฉลอม แล้วให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยเป็นผู้ดำเนินการต่อในเรื่องการประดับตกแต่ง โดยอาจใช้เศษผ้าเขียนเทียน หรือเศษผ้าปักหรือเศษกระป๋องจากชุดชาวม้ง เพื่อให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบ โดยในครั้งนี้ได้สามารถสรุปรูปทรงออกมาได้ 2 รูปทรง คือรูปแบบทรงกระบอก โดยใช้กระดาษแข็งเป็นส่วนบนแล้วเจาะรูเพื่อให้หลอดไฟผ่านได้ และรูปแบบฉลอมสานจากไม้ไผ่ และจัดสิ่งของที่ต้องซื้อ หลังจากนั้นทำการนัดหมายในครั้งต่อไปเพื่อทำการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง

2) ผลิตรายณ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า สมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเซ็กน้อยเคยมีประสบการณ์ในการทำหน้ากากอนามัยมาก่อน จึงไม่เป็นการยากต่อการเย็บหน้ากากอนามัย เพียงต้องหาผ้าเขียนเทียนและผ้ากรองฝุ่นละอองเพิ่มเติมเพื่อนำมาตัดเป็นรูปทรงหน้ากากอนามัย รวมถึงยางยืดเส้นกลมเพื่อนำมาทำเป็นสายคล้องหู หนึ่งในสมาชิกภายในวิสาหกิจจึงอาสาไปเสาะหาผ้าเขียนเทียนภายในชุมชน ผ้ากรองฝุ่นละออง และยางยืดเส้นกลม เพื่อเตรียมมาในการนัดหมายครั้งต่อไป และในการพัฒนาผลิตรายณ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนต้องการเศษผ้าปัก รวมถึงด้ายหลากสีเส้นเพื่อนำมาตกแต่งหน้ากากอนามัย หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเซ็กน้อยจึงมอบหมายให้สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเซ็กน้อยเตรียมวัสดุและอุปกรณ์มาในการนัดหมายครั้งหน้า

3) กิจกรรมทำอาหารถิ่น การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า สมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเซ็กน้อยมีความสามารถในการประกอบอาหาร เป็นกลุ่มแม่ครัวที่รับจัดทำอาหารตามพิธีต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านเซ็กน้อย หลังจากการพูดคุยสามารถสรุปได้ว่าภายในวันจัดการท่องเที่ยวนาร่อง จะมีการจัดสำหรับอาหารเสิร์ฟตามกลุ่มนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย ใก่ดำต้มสมุนไพร ต้มผักกาดซี่โครงหมู ใส่อั่วมัง ข้าวเหนียว และข้าวจ้าว และเมนูที่จะให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรได้แก่ น้ำพริกมัง โดยจะมีการแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ซึ่งทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเซ็กน้อยจะเตรียมสำหรับอาหารและชุดวัตถุดิบในการประกอบอาหารน้ำพริกมัง เริ่มจากการประกอบอาหารน้ำพริกมังโดยมีชาวบ้านคอยดูแลนักท่องเที่ยวกลุ่มละ 1 คน มีผู้นำกิจกรรม 1 คน เริ่มจากการอธิบายวัตถุดิบและสรรพคุณของวัตถุดิบที่นำมาใช้ประกอบอาหาร ต่อด้วยแสดงการประกอบอาหารและปรุงรสชาติ เมื่อนักท่องเที่ยวประกอบอาหารน้ำพริกมังเสร็จ จะนำสำหรับอาหารจัดเสิร์ฟให้แก่ละกลุ่มเพื่อทานร่วมกับน้ำพริกมังถือเป็นอาหารกลางวันของการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวนาร่อง

4) กิจกรรมสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า ภายในชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีประสบการณ์และความสามารถในการทำพิธีสู่ขวัญ (หมอสีดา) ผู้วิจัยจึงทำออกแบบแนวทางในการดำเนินกิจกรรมสู่ขวัญร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน โดยภายในวันจัดโปรแกรมท่องเที่ยวนาร่อง จะต้องเตรียมใก่ดำ ตัวผู้ 1 ตัว ตัวเมีย 1 ตัว ไข่ใก่ตามจำนวนนักท่องเที่ยว รูปและอุปกรณ์ในการทำพิธี โดยจะดำเนินการทำพิธีในบ้านมังตัวอย่าง ต้องให้นักท่องเที่ยวเดินทาง

มาที่บ้านม่วงตัวอย่าง เพื่อร่วมการประกอบพิธีสู่ขวัญ ผู้วิจัยได้เชิญหมอสีตามาเป็นผู้ทำพิธีสู่ขวัญ ต้อนรับนักท่องเที่ยวในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566

5) กิจกรรมการทำพิชช้าม้ง การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า ภายในที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยได้เตรียมอุปกรณ์สำหรับการทำพิชช้าม้ง ประกอบไปด้วย ครกไม้ซุง ค้อนไม้สำหรับตีข้าวเหนียว และเตาสำหรับปิ้งพิชช้าม้ง โดยระหว่างดำเนินกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือตำข้าวเหนียวร่วมกับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยจะเป็นผู้เตรียมข้าวเหนียวสำหรับการทำพิชชา และเมื่อเสร็จกิจกรรมจะนำพิชชาที่ได้ไปปิ้ง แล้วแจกพิชช้าม้ง พร้อมกับน้ำอ้อยและน้ำผึ้ง ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวทานเป็นอาหารว่างก่อนที่จะไปร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

6) กิจกรรมผ้าเขียนเทียน จากการพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยมีปราชญ์ชาวบ้านในเรื่องของการเขียนเทียนอยู่แล้วจึงมอบหมายปราชญ์ชาวบ้านให้เป็นผู้นำกิจกรรม ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายเพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมและร่วมออกแบบแนวทางในการจัดกิจกรรมผ้าเขียนเทียน โดยมีการจัดบันทึกอุปกรณ์ที่ต้องใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรม รวมถึงจำนวนผ้าที่ต้องเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากอุปกรณ์เขียนเทียนมีข้อจำกัดด้านจำนวนปากกาเขียนเทียนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงต้องแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดย 15 คนกลุ่มแรกจะดำเนินกิจกรรมผ้าเขียนเทียน และอีก 15 คนที่เหลือจะทำกิจกรรมผ้าปักม้ง โดยจะมีผู้นำกิจกรรมผ้าเขียนเทียนและผู้ช่วยควบคุมกิจกรรมอีก 1 คน ผู้นำกิจกรรม และผู้ช่วยจะเตรียมอุปกรณ์สำหรับเขียนเทียนไว้ให้นักท่องเที่ยว รวมถึงเตรียมผลงานการเขียนเทียนที่สำเร็จแล้วไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ชมเป็นตัวอย่างเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลายของตัวเอง ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายผู้นำกิจกรรมในครั้งต่อไปให้เตรียมอุปกรณ์เพื่อร่วมทดลองการเขียนเทียน

7) กิจกรรมผ้าปักม้ง การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า มีสมาชิกหลายคนภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยมีประสบการณ์ในการทำผ้าปักม้ง หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยจึงได้มอบหมายให้สมาชิกเป็นผู้นำกิจกรรมผ้าปักม้ง โดยรูปแบบกิจกรรมจะแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยกลุ่มแรกที่จะร่วมกิจกรรมผ้าเขียนเทียน และกลุ่ม 2 ร่วมกิจกรรมผ้าปักม้ง เมื่อครบเวลาที่กำหนดให้ทั้งกลุ่มสลับ

ฐานกิจกรรม โดยภายในกิจกรรมผ้าปักม้ง จะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปักผ้า โดยผู้นำกิจกรรมจะจัดเตรียมผ้าครอสติตซ์ขนาดกว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 15 เซนติเมตร รวมถึงเข็มและด้ายหลากสีให้นักท่องเที่ยวได้เลือกใจตามใจตนเอง โดยก่อนเริ่มกิจกรรมผู้นำกิจกรรมจะแสดงผลงานที่เสร็จแล้ว หลังจากนั้นจะสาธิตการเริ่มต้นปักผ้า แล้วให้นักท่องเที่ยวในการร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้นำกิจกรรมเตรียมอุปกรณ์ในการปักผ้ามาในการพัฒนาครั้งต่อไปด้วยเพื่อร่วมการทดลองปฏิบัติ

8) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย สามารถทำลูกช่วงได้ หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยจึงได้มอบหมายให้หนึ่งในสมาชิกเป็นผู้นำกิจกรรม โดยมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรม คือ ผู้นำกิจกรรมจะทำการเล่าประวัติความเป็นมาของลูกช่วง รวมถึงวิธีการใช้งาน หลังจากนั้นจะทำการสาธิตการประดิษฐ์ลูกช่วง โดยการนำเศษผ้าเหลือทิ้งจากการตัดชุด มาม้วนให้ได้เป็นลูกทรงกลม ม้วนจนมีขนาดพอดีที่ฝ่ามือกำได้ หลังจากนั้นจะให้นักท่องเที่ยวเลือกผ้าที่หุ้มชั้นนอกสุดของลูกช่วงด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกผ้าชั้นนอก และลงมือเย็บให้ติดกันจนกลายเป็นลูกช่วง ผู้นำกิจกรรมเสนอแนะว่าหากมีเวลาเหลืออาจจะให้นักท่องเที่ยวทำการตกแต่งลูกช่วงโดยใช้ลูกปัดเพื่อสร้างความสวยงามแก่ลูกช่วง ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบเตรียมอุปกรณ์ในการทำลูกช่วงมาด้วยในการพัฒนาครั้งต่อไปด้วยเพื่อร่วมการทดลองปฏิบัติ

9) กิจกรรมการละเล่นแบบชาวเมือง การพัฒนาครั้งที่ 1 พบว่า จากการพูดคุยสอบถามสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย ชาวเมืองบ้านเข็กน้อยมีการละเล่นที่น่าสนใจอยู่ 4 ชนิด ได้แก่ การยิงธนูหน้าไม้ การตีลูกช่วง การละเล่นโยนลูกช่วง และการเดินขาหยั่ง โดยการละเล่นทั้งหมดจะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมการละเล่นดังกล่าวตามความสมัครใจ โดยมีสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย เป็นผู้ควบคุมการละเล่นต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงให้ผู้รับผิดชอบกิจกรรมการละเล่นแบบชาวเมือง นำอุปกรณ์มาในวันจัดโปรแกรมท่องเที่ยวในวันรุ่งขึ้นในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566

ตาราง 3 กำหนดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 ถึง 21 มีนาคม พ.ศ. 2566

ผลิตภัณฑ์และ กิจกรรม	กำหนดการ	อุปสรรค/ปัญหา	แนวทางแก้ไข/ ข้อเสนอแนะ
ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง	18 มีนาคม 2566 13.00-17.00 น.	กระดาษแข็งที่นำมาขึ้นรูป ทรงระบอบไม่สามารถตอบ โจทย์ด้านความสวยงาม	เปลี่ยนจากกระดาษแข็ง เป็นฟิวเจอร์บอร์ด และ เตรียมสิ่งของที่ต้องการ เพื่อเตรียมในการทดลอง ครั้งต่อไป
ผลิตภัณฑ์หน้ากาก อนามัยผ้าเขียนเทียน	19 มีนาคม 2566 13.00-17.00 น.	หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน ที่ได้ตัดเสร็จแล้วนั้น ยังมี ลวดลายที่สวยงามไม่มากนัก	ผู้วิจัยเสนอให้มีการปัก ลายเพิ่มเข้าไป โดยให้ใช้ อักษร K และ N ซึ่งแทน คำว่า Kheknoi (เข็กน้อย) ปักลงที่มุมฝั่ง ซ้ายและขวาของหน้ากาก อนามัย
กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น	20 มีนาคม 2566 10.00 – 12.00 น.	น้ำพริกม้งมีรสชาติเผ็ดจาก พริก หวานจากมะเขือเทศ และ กลิ่นหอมจากต้นหอมผักชี ซึ่งนักท่องเที่ยวบางท่านอาจ ทานไม่ได้	เสนอให้จัดเตรียม เครื่องปรุงเพิ่มเติมให้ นักท่องเที่ยวได้สามารถ ปรุงรสชาติตามที่ตนเอง ชอบ
กิจกรรมการทำพิซซาม้ง	20 มีนาคม 2566 12.00 – 14.00 น.	กิจกรรมที่ทำพิซซาม้งใช้เวลา ค่อนข้างนานและใช้พลังกำลัง อย่างมากในการทำให้ข้าว เหนียวกลายเป็นเนื้อเดียวกัน	วันดำเนินกิจกรรมต้องให้ มีชาวบ้านอยู่ประจำครก จำนวน 1 คนเพื่อคอย ตำพิซซ่า และอีกฝั่งเปิด โอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ ร่วมทดลองตำพิซซาม้ง ร่วมกับชุมชน
กิจกรรมผ้าเขียนเทียน	20 มีนาคม 2566 14.30-17.00 น.	กิจกรรมผ้าเขียนเทียนใช้เวลา ค่อนข้างนาน เพราะ นักท่องเที่ยวต้องติดตามลงบน ผ้าก่อนที่จะร่างลายลงบนผ้า	ผู้นำกิจกรรมเตรียมผ้าที่ดี ตารางเรียบร้อยให้ นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการ ประหยัดเวลา

ตาราง 3 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์และ กิจกรรม	กำหนดการ	อุปสรรค/ปัญหา	แนวทางแก้ไข/ ข้อเสนอแนะ
กิจกรรมทำลูกช่วง DIY	21 มีนาคม 2566 13.00-15.00 น.	เศษผ้าที่ชุมชนได้เตรียมไว้มี ลักษณะสีเข้ม ไม่ค่อยมีสีที่ สดใส	ผู้วิจัยเสนอให้ชุมชน เตรียมผ้าที่มีสีสดใสใ เพื่อเป็นตัวเลือกให้ นักท่องเที่ยว
กิจกรรมผ้าปักม้ง	21 มีนาคม 2566 15.00-17.00 น.	นักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าจะต้อง เริ่มต้นปักผ้าจากส่วนใดก่อน และจะทำลวดลายอะไรออกมา	ผู้วิจัยเสนอให้ชุมชน เตรียมผ้าปักม้งที่สำเร็จ แล้วเพื่อเป็นตัวอย่าง ให้นักท่องเที่ยว

ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยทำการนัดหมายกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในวันที่ 18 ถึง 21 มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการร่วมการทดลองในการฝึกดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงจุดบันทึกปัญหาที่พบในการฝึกดำเนินการ เพื่อให้ทราบถึงความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมในครั้งถัดไป ทั้งนี้ สำหรับกิจกรรมสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง ไม่จำเป็นต้องจัดกระบวนการพัฒนา เนื่องจากเป็นรูปแบบของพิธีกรรมที่ต้องเชิญหมอสีตามมาทำพิธี จึงไม่เหมาะสมในกระบวนการพัฒนาครั้งที่ 2 และ 3 แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยและชุมชนได้มีการพูดคุยที่เข้าใจสำหรับกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

1) ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า โคมไฟรูปทรงกระบอกที่ใช้กระดาษแข็งเป็นส่วนปิดที่หัวโคมไฟนั้น ทำให้โคมไฟมีลักษณะที่ไม่สวยงามเท่าที่ควร และมีลักษณะที่ไม่แข็งแรง แสงสว่างออกไม่เพียงพอ ประกอบกับกระดาษแข็งสามารถติดเชื้อเพลิงได้ง่าย หากเกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์จะเป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน ผู้วิจัยจึงแนะนำให้ลองปรับจากกระดาษแข็งเป็นแผ่นฟิวเจอร์บอร์ด พบว่าวัสดุมีความแข็งแรงมากขึ้นอีกทั้งยังสามารถสะท้อนแสงไฟได้มากกว่ากระดาษแข็ง ในส่วนโคมไฟทรงกลม พบว่า โคมไฟมีลักษณะที่สวยงามด้วย

การตกแต่งจากผ้าเขียนเทียน และการตกแต่งเสริมด้วยลูกบิด แสงไฟสามารถสะท้อนลายเขียนเทียนออกมาได้อย่างดี และสวยงาม

2) ผลิตรถยนต์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า ในครั้งนี้ผู้วิจัย และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อย ทำได้เพียงการตัดผ้าเขียนเทียนให้ได้รูปทรงของหน้ากากอนามัย เป็นจำนวน 30 อัน เนื่องจากมีสมาชิกมาเข้าร่วมเป็นจำนวนน้อย ประกอบกับต้องใช้ความประณีตในการตัดให้ตรงตามรูปแบบของหน้ากากอนามัย ภายหลังจากเสร็จสิ้น ผู้วิจัยเสนอให้มีการปักลายเพิ่มเข้าไป โดยให้ใช้อักษร K และ N ซึ่งแทนคำว่า Kheknoi (เข็กน้อย) ปักลงที่มุมฝั่งซ้ายและขวาของหน้ากากอนามัย เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์และภาพจำให้กับผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อยได้พัฒนาขึ้น

3) กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า น้ำพริกมั่งเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านเข็กน้อย และเป็นอัตลักษณ์ของชาวมั่ง การประกอบอาหารและปรุงรสนั้นทำได้ง่าย เพียงใส่วัตถุดิบตามลำดับตามที่ผู้นำกิจกรรมแนะนำ ก็จะได้น้ำพริกมั่งที่มีรสชาติเผ็ดหวานจากมะเขือเทศ และกลิ่นหอมจากต้นหอมผักชี สามารถทานคู่กับไส้อ้วมมั่ง เพื่อเพิ่มรสชาติให้อาหารได้ และผู้วิจัยได้ลองชิมไก่ดำต้มสมุนไพร พบว่ารสชาติมีความเปรี้ยว หวาน กลมกล่อมกำลังดี หากทานคู่กับข้าวจะดีมากยิ่งขึ้น รวมถึงไส้อ้วมมั่ง เป็นไส้อ้วมที่พบเห็นได้ยากตามท้องตลาด มีรสชาติที่อร่อย สามารถทานเล่น หรือทานพร้อมข้าวสวยหรือข้าวเหนียวได้

4) กิจกรรมการทำพิซซามั่ง การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาและพลังกำลังอย่างมากในการทำให้ข้าวเหนียวกลายเป็นเนื้อเดียวกัน และต้องใช้ความสามัคคีในการตำ หากตำผิดจังหวะจะทำให้ก้อนของทั้ง 2 ฝั่งมากกระแทกกันได้ และในการตำไม่ควรให้นักท่องเที่ยวเข้าใกล้บริเวณที่ตำมากเกินไป เนื่องจากมีการกวาดวงตำที่กว้าง ซึ่งหากนักท่องเที่ยวเข้าใกล้เกินไป อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ และเมื่อนำพิซซามั่งที่ได้ไปปิ้งแล้วนั้น พบว่า ตัวพิซซ่ามีความกรอบด้านนอก ด้านในมีความนุ่ม มีกลิ่นข้าวเหนียวอ่อนๆ เมื่อจิ้มกับนมข้น หรือน้ำอ้อย ทำให้มีรสชาติหวานกลมกล่อม ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอในการดำเนินกิจกรรม ควรจะต้องให้ผู้ดูแลกิจกรรมคอยกันคนไม่ให้เข้าใกล้ในขณะที่มีการตำพิซซามั่ง และต้องให้มีชาวบ้านอยู่ประจำครกจำนวน 1 คนเพื่อคอยตำพิซซ่า และอีกฝั่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทดลองตำพิซซามั่งร่วมกับชุมชน เพื่อจะให้เกิดประสบการณ์ในการตำพิซซ่าร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

5) กิจกรรมผ้าเขียนเทียน การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาค่อนข้างนาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะต้องตีตาราง และร่างลวดลายก่อนที่จะมีการเขียนเทียนจริง ซึ่งขั้นตอนการเขียนเทียนมีความยากสำหรับผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ต้องเรียนรู้จากผู้นำกิจกรรมตั้งแต่การจับปากกา การจุ่มเทียน การดูว่าเทียนมีความร้อนมากไปหรือน้อยไปสำหรับการเขียนเทียน และเมื่อมีการเขียนลงไปแล้วจะไม่สามารถลบได้ ผู้วิจัยจึงเสนอให้ในวันจัดการท่องเที่ยว นำร่องให้ผู้รับผิดชอบเตรียมผ้าดิบให้นักท่องเที่ยวเพื่อใช้สำหรับทดลองปากกาเขียนเทียนก่อนที่จะเขียนจริงบนชิ้นงานของตัวเอง และเตรียมผ้าที่ตีตารางแล้วให้นักท่องเที่ยวเพื่อลดเวลาในการตีตาราง

6) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า เป็นกิจกรรมที่มีความเพลิดเพลิน เนื่องจากเป็นการม้วนเศษผ้าเหลือทิ้งให้กลายเป็นทรงกลมต่อกันไปเรื่อย ๆ จนมีขนาดที่พอใจ และได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบในการเลือกผ้าชิ้นสุดท้ายเพื่อใช้ในการห่อหุ้มเศษผ้า และปิดผนึกด้วยการเย็บให้แน่น จะได้ลูกช่วงที่มีความสวยงาม แต่ปัญหาที่พบคือเศษผ้าที่มีลักษณะสีเข้ม ไม่ค่อยมีสีที่สดใส ผู้วิจัยจึงแนะนำให้ครั้งต่อไปให้ผู้นำกิจกรรมเตรียมผ้าที่มีสีสันสดใสมาเป็นตัวเลือกให้นักท่องเที่ยว

7) กิจกรรมผ้าปักมั่ง การพัฒนาครั้งที่ 2 พบว่า เป็นกิจกรรมที่สร้างเพลิดเพลิน และเป็นกิจกรรมที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ อาจจะใช้เวลามากในขั้นตอนการเริ่มต้นปักผ้า เนื่องจากผู้ทดลองปักผ้าไม่ทราบว่าต้องเริ่มจากส่วนไหน หรือจะปักลายอะไร จึงได้เสนอให้มีการเตรียมผ้าปักที่สำเร็จแล้วมาเป็นตัวอย่างให้นักท่องเที่ยวดู ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสามารถลอกเลียนลายหรือต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้ ทั้งนี้ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในอธิบายกิจกรรมได้อย่างลื่นไหล

ตาราง 4 กำหนดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 วันที่ 27 ถึง 29 มีนาคม พ.ศ. 2566

ผลิตภัณฑ์และ กิจกรรม	กำหนดการ	อุปสรรค/ปัญหา	แนวทางแก้ไข/ ข้อเสนอแนะ
ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง	27 มีนาคม 2566 13.00-17.00 น.	ไม่พบอุปสรรคหรือปัญหา เนื่องจากผลิตออกมาได้ หลากหลายรูปทรงและใช้งาน ได้ทุกอัน	-
ผลิตภัณฑ์หน้ากาก อนามัยผ้าเขียนเทียน	28 มีนาคม 2566 13.00-17.00 น.	ชุมชนไม่สามารถปักอักษร K และ N ซึ่งแทนคำว่า Kheknoi (เข็กน้อย) หรือมีการปักใด ๆ ลงบนผลิตภัณฑ์ เนื่องจาก เวลาจำกัด	ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้นำ ผลิตภัณฑ์ใส่ถุงพลาสติก แล้วจัดทำป้ายขอบคุณ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับ ผลิตภัณฑ์และเพิ่ม ความสวยงามให้กับ ผลิตภัณฑ์
กิจกรรมการทำพิซซาม้ง	29 มีนาคม 2566 10.00 – 11.00 น.	ไม่พบอุปสรรคหรือปัญหา เนื่องจากผู้ดำเนินกิจกรรม สามารถดำเนินกิจกรรมได้ อย่างราบรื่น	-
กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น	29 มีนาคม 2566 11.00 – 12.00 น.	พบปัญหาในเรื่องการแปลชื่อ สมุนไพรจากภาษาม้งมาเป็น ภาษาไทย	ผู้วิจัยจึงเสนอให้นำ กิจกรรมเตรียมความ พร้อมในเรื่องชื่อวัตถุดิบ เป็นภาษาไทย และบอก ถึงสรรพคุณของสมุนไพร ชนิดนั้น ๆ
กิจกรรมผ้าเขียนเทียน	29 มีนาคม 2566 13.00-14.00 น.	ผู้นำกิจกรรมไม่จัดเตรียมผ้าที่ ได้ดีตารางตามที่คุณวิจัยแนะนำ จากครั้งก่อน จึงทำให้เสียเวลา ในขั้นตอนตีตาราง	ผู้วิจัยกำชับผู้ดำเนิน กิจกรรมให้จัดเตรียมตี ตารางให้นักท่องเที่ยว ในวันจัดกิจกรรม ท่องเที่ยววันรุ่ง

ตาราง 4 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์และ กิจกรรม	กำหนดการ	อุปสรรค/ปัญหา	แนวทางแก้ไข/ ข้อเสนอแนะ
กิจกรรมทำลูกช่วง DIY	29 มีนาคม 2566 14.00-15.00 น.	ไม่พบอุปสรรคหรือปัญหา เนื่องจากผู้ดำเนินกิจกรรม สามารถดำเนินกิจกรรมได้ อย่างราบรื่น	-
กิจกรรมผ้าปักม้ง	29 มีนาคม 2566 15.00-16.00 น.	ไม่สามารถปักผ้าจนสำเร็จบน ผ้าครอสสติชท์ที่ได้จัดเตรียม ไว้ตามเวลาที่กำหนดไว้ได้	ปรับขนาดให้ขนาดของ ผ้าครอสสติชท์มีขนาดที่ เล็กลง เพื่อให้หนักทอ เกี่ยวสามารถทำได้สำเร็จ ตามกำหนดการ

ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3 (รอบซ้อมดำเนินการก่อนจัดจริง) โดยมีนักท่องเที่ยวร่วมทดลองจำนวน 2 ท่าน เป็นเพศหญิง 2 ท่าน อายุ 27 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนได้ลองดำเนินกิจกรรมเสมือนจริง มีการจับเวลาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อทดสอบความสามารถในการควบคุมเวลาของผู้นำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม และเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยววันรุ่งต่อไปในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566

1) ผลิตภัณฑ์ไหมไฟม้ง การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผลิตภัณฑ์ไหมไฟมีความหลากหลายของรูปทรงและการตกแต่ง เป็นไหมไฟที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เมื่อทดสอบการเปิด ปิดไฟ พบว่าไหมไฟทุกอันสามารถสะท้อนแสงลวดลายออกมาได้เป็นอย่างดี ไฟที่ไหมไฟติดทุกดวง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย สามารถผลิตไหมไฟได้เป็นจำนวน 14 ชิ้น

2) ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนมีความสวยงามจากลายผ้าเขียนเทียน สามารถใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์ แต่พบว่าทางผู้ผลิตไม่ได้ปักอักษร K และ N ซึ่งแทนคำว่า Kheknoi (เข็กน้อย) หรือมีการปักใด ๆ ลงบนผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้ผลิตกล่าวว่าไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปักผ้าลงบนผลิตภัณฑ์ เพราะจะต้องใช้เวลานานกว่าจะปักให้สำเร็จ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้นำ

ผลิตภัณฑ์ใส่ถุงพลาสติก แล้วจัดทำป้ายขอบคุณ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และเพิ่มความสวยงามให้กับผลิตภัณฑ์

3) กิจกรรมทำพิซซ่ามั่ง การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผู้นำกิจกรรมสามารถเล่าถึงประวัติความเป็นมาและอธิบายวัตถุดิบได้อย่างเข้าใจ และมีการเตรียมวัตถุดิบไว้พร้อมสำหรับการดำเนินกิจกรรม โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 50 นาที

4) กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผู้นำกิจกรรมสามารถแนะนำพืชผักสมุนไพรที่นำมาเป็นวัตถุดิบในการทำน้ำพริกมั่งได้ แต่จะติดขัดในเรื่องการแปลชื่อวัตถุดิบจากภาษามั่งมาเป็นภาษาไทย ในช่วงการสาธิตการประกอบอาหารและปรุงรส ผู้นำกิจกรรมสามารถนำกิจกรรมได้อย่างลื่นไหล นักท่องเที่ยวที่มาร่วมทดลองสามารถตามทันทุกขั้นตอน แต่เนื่องจากชาวมั่งนิยมทานน้ำพริกสดเผ็ด อาจทำให้นักท่องเที่ยวบางท่านรู้สึกเผ็ดเกินไปจนทานไม่ได้ ผู้วิจัยจึงแนะนำให้ผู้นำกิจกรรมกล่าวกับนักท่องเที่ยวในวันจัดกิจกรรมจริง หากท่านใดทานเผ็ดไม่ได้ให้ลดจำนวนพริกให้น้อยลงหรือสามารถปรุงรสได้ตามใจชอบ โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 45 นาที

5) กิจกรรมผ้าเขียนเทียน การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผู้นำกิจกรรมได้มีการเตรียมอุปกรณ์ในการเขียนเทียนที่พร้อมรับนักท่องเที่ยว แต่ผู้นำกิจกรรมไม่ค่อยสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์เท่าที่ควร ในทางกลับกันต้องเป็นผู้วิจัยต้องถามขั้นตอนต่าง ๆ จากผู้นำกิจกรรมและต้องใช้เวลาในการตีตารางและร่างลายบนผ้าดิบ หลังจากนั้นผู้นำกิจกรรมจึงสอนวิธีจับปากกาและการลงมือเขียนเทียน ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 1 ชั่วโมง จึงได้แนะนำให้ตีตารางล่วงหน้าก่อนวันจัดกิจกรรมท่องเที่ยววันรุ่ง

6) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผู้นำกิจกรรมสามารถเล่าถึงประวัติความเป็นมาและวิธีการเล่นลูกช่วงได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถสร้างความสนใจ สามารถสอนขั้นตอนการประดิษฐ์ลูกช่วงได้อย่างลื่นไหล และมีการเตรียมอุปกรณ์ที่ครบในการประดิษฐ์ลูกช่วง และเมื่อถึงเวลาที่กำหนด สามารถประดิษฐ์ลูกช่วงที่เสร็จสมบูรณ์ตามเวลาที่กำหนด โดยระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 1 ชั่วโมง

7) กิจกรรมผ้าปักมั่ง การพัฒนาครั้งที่ 3 พบว่า ผู้นำกิจกรรมสามารถสื่อสารวิธีการปักผ้าได้อย่างลื่นไหล สามารถทำตามได้ แต่เมื่อผู้วิจัยไม่สามารถทำตามได้ ผู้นำกิจกรรมสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ผ่านอุปสรรคไปได้ ส่งผลมีความเพลิดเพลินในการปักผ้า เพราะเป็น

กิจกรรมที่สามารถเลือกสีด้าย และออกแบบรูปทรงได้ด้วยตนเอง และเมื่อถึงเวลาครบกำหนดพบว่าไม่สามารถทำได้จนเต็มผ้าครอสสติตซ์ที่ผู้นำกิจกรรมเตรียมไว้ที่มีขนาดกว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 15 เซนติเมตร โดยระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 1 ชั่วโมง จึงเสนอให้ปรับขนาดผ้าให้เล็กลงเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถปักผ้าได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

4.3 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

4.3.1 ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ มาจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว นำร่อง 1 วัน ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566 ณ เขตพัฒนาราชภูวนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 ท่าน ประกอบด้วย กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง จำนวน 26 ท่าน บุคลากรจากกรมพัฒนาราชภูวนพื้นที่สูงจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 2 ท่าน และ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวชุมชน 2 ท่าน โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์ไหมไหม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากาก

อนามัยผ้าเขียนเทียน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยว นำร่องกับชุมชน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	6	20.00
หญิง	21	70.00
เพศทางเลือก	3	10.00
รวม	30	100.00
อายุ		
18 - 24 ปี	9	30.00
25 - 31 ปี	11	36.70
32 - 38 ปี	5	16.70
39 - 45 ปี	1	3.30
46 - 52 ปี	1	3.30
53 - 59 ปี	1	3.30
60 ปีขึ้นไป	2	6.70
รวม	30	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	23.30
ปริญญาตรี	19	63.40
สูงกว่าปริญญาตรี	4	13.30
รวม	30	100.00
ภูมิลำเนา		
ภาคกลาง	14	46.65
ภาคเหนือ	14	46.65
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	6.70
รวม	30	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต	11	36.60
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	7	23.30
พนักงานบริษัทเอกชน	5	16.70
ธุรกิจส่วนตัว	5	16.70
อื่น ๆ	2	6.70
รวม	30	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	15	50.00
15,001-25,000 บาท	7	23.30
25,001-35,000 บาท	2	6.70
มากกว่า 35,000 บาท	6	20.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และเพศทางเลือก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 25 - 31 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 18 - 24 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ช่วงอายุ 32 - 38 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และช่วงอายุน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 39 - 45 ปี ช่วงอายุ 46 - 52 ปี และช่วงอายุ 53 - 59 ปี ซึ่งมีจำนวนแต่ละช่วงอายุเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาส่วนมากมาจากภาคเหนือ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.65 ซึ่งเท่ากับภาคกลางมีจำนวน คือ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.65 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวนำร่องส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา/นิสิต จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 รองลงมาคือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและประกอบธุรกิจส่วนตัวในจำนวนที่เท่ากัน คือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และประกอบอาชีพอื่น ๆ น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวนำร่องที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 มีรายได้มากกว่า 35,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีรายได้ 25,001 - 35,000 บาท น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องต่อผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ด้านความสวยงาม และ ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น	4.58	0.343	มากที่สุด
ด้านความสวยงาม	4.52	0.435	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.46	0.436	มากที่สุด
รวม	4.52	0.332	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.332) โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.343) รองลงมาคือ ด้านความสวยงาม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.435) และด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.436) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟมิ่ง ด้านอัตลักษณ์

ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย	4.83	0.379	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น	4.53	0.571	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์มาจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ยังคงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	4.53	0.507	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์สื่อถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิต	4.43	0.568	มากที่สุด
รวม	4.58	0.343	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มมีความพึงพอใจต่อด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.343) โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในระดับ ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.379) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์มาจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ยังคงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.507) ผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.571) และผลิตภัณฑ์สื่อถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิต ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.568) ตามลำดับ

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟมิ่ง ด้านความสวยงาม

ด้านความสวยงาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่โดดเด่นและน่าสนใจ	4.47	0.507	มากที่สุด
2 ผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม	4.67	0.479	มากที่สุด
3 ผลิตภัณฑ์มีความประณีตในการผลิต	4.43	0.626	มากที่สุด
4 ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่ไม่ซ้ำผลิตภัณฑ์อื่น	4.50	0.572	มากที่สุด
รวม	4.52	0.435	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มมีความพึงพอใจต่อด้านความสวยงาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.435) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจในระดับผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.479) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่ไม่ซ้ำ

ผลิตภัณฑ์อื่น ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.572) ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะที่โดดเด่นและน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.507) และผลิตภัณฑ์ที่มีความประณีตในการผลิต ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.626) ตามลำดับ

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์คอมไฟมิ่ง ด้านประโยชน์ใช้สอย

ด้านประโยชน์ใช้สอย	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 ผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน	4.57	0.504	มากที่สุด
2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน	4.57	0.568	มากที่สุด
3 ผลิตภัณฑ์สามารถดูแลรักษาได้ง่าย	4.33	0.661	มากที่สุด
4 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน	4.37	0.490	มากที่สุด
รวม	4.52	0.435	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวনার่อง มีความพึงพอใจต่อด้านประโยชน์ใช้สอยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.435) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในระดับผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.504) และผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.568) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.490) และผลิตภัณฑ์สามารถดูแลรักษาได้ง่าย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.661) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวหน้าร่องต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน ในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ด้านความสวยงาม และ ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น	4.46	0.561	มากที่สุด
ด้านความสวยงาม	4.21	0.759	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.30	0.813	มากที่สุด
รวม	4.33	0.654	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวหน้าร่องมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.654) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.561) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.813) และด้านความสวยงาม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.759) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้าากอนามัยผ้าเขียนเทียน ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย	4.47	0.629	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น	4.50	0.682	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์มาจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ยังคงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	4.47	0.629	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์สื่อถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิต	4.40	0.724	มากที่สุด
รวม	4.46	0.561	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวหน้าาร่องมีความพึงพอใจต่อความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.561) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.682) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย และผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์มาจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ยังคงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.629) และผลิตภัณฑ์สื่อถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิต ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.724) ตามลำดับ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้าากอนามัยผ้าเขียนเทียน ด้านความสวยงาม

ด้านความสวยงาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่โดดเด่นและน่าสนใจ	4.20	0.847	มากที่สุด
2 ผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม	4.33	0.844	มากที่สุด
3 ผลิตภัณฑ์มีความประณีตในการผลิต	4.20	0.761	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่ไม่ซ้ำผลิตภัณฑ์อื่น	4.13	0.937	มากที่สุด
รวม	4.21	0.759	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวหน้าาร่องมีความพึงพอใจต่อด้านความสวยงามอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.759) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมี

ความพึงพอใจมากที่สุดในระดับผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.844) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีความประณีตในการผลิต ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.761) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่โดดเด่นและน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.847) และผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่ไม่ซ้ำผลิตภัณฑ์อื่น ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.937) ตามลำดับ

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน ด้านประโยชน์ใช้สอย

ด้านประโยชน์ใช้สอย	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 ผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน	4.23	0.504	มากที่สุด
2 ผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน	4.37	0.568	มากที่สุด
3 ผลิตภัณฑ์สามารถดูแลรักษาได้ง่าย	4.33	0.661	มากที่สุด
4 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน	4.27	0.490	มากที่สุด
รวม	4.30	0.813	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อด้านประโยชน์ใช้สอยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.813) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในระดับผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.568) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์สามารถดูแลรักษาได้ง่าย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.661) ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.490) และผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.504) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย

กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
กิจกรรมสูชั้วญักท่องเที่ยว	4.41	0.546	มากที่สุด
กิจกรรมทำพิชชำม้ง	4.38	0.537	มากที่สุด
กิจกรรมผ้าเขียนเทียน	4.40	0.609	มากที่สุด
กิจกรรมผ้าปักม้ง	4.63	0.472	มากที่สุด
กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น	4.29	0.495	มากที่สุด
กิจกรรมทำลูกช่วง DIY	4.48	0.424	มากที่สุด
กิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง	4.59	0.428	มากที่สุด
รวม	4.45	0.431	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.431) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกกิจกรรมโดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในกิจกรรมผ้าปักม้ง ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.472) รองลงมา คือ กิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.428) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.424) กิจกรรมสูชั้วญักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.546) กิจกรรมผ้าเขียนเทียน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.609) กิจกรรมทำพิชชำม้ง ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.537) และกิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.495) ตามลำดับ

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยุทธศาสตร์เกี่ยวกับกิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว

กิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.66	0.560	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.80	0.407	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.77	0.504	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.40	0.770	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม	4.36	0.785	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.30	0.794	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.30	0.915	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.50	0.630	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.33	0.802	มากที่สุด
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.28	0.757	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.00	0.830	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.27	0.785	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.57	0.626	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.27	0.785	มากที่สุด
รวม	4.41	0.546	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมสุขวิชญ์นักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.546)) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.560) รองลงมา คือ ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.785) และด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.757) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านกิจกรรมที่ถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.407) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.504) และผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.770) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.630) รองลงมา คือ การดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.802) และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเท่ากันโดยได้รับความรู้ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.794) และนักท่องเที่ยวสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.915)

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.626) รองลงมา คือ กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยวและผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.785) และการดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.830) ตามลำดับ

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมทำพิชซ่ามั่ง

กิจกรรมทำพิชซ่ามั่ง	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.60	0.537	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.73	0.450	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.73	0.450	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.33	0.711	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม	4.36	0.807	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.28	0.922	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.37	0.890	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.50	0.630	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.27	0.785	มากที่สุด
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.25	0.759	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.03	0.850	มาก
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.20	0.714	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.37	0.615	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.40	0.855	มากที่สุด
รวม	4.38	0.537	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมทำพิชช่าม้ง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.537) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.537) รองลงมา คือ ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.807) และด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.759) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมที่ถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวนำร่องได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.450) รองลงมา คือ ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.711) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.630) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวนำร่องสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม และ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.890) นักท่องเที่ยวนำร่องได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.922) และการดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.785) ตามลำดับ

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.855) รองลงมา คือ กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.615) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยวนำร่อง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.714) ตามลำดับ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในด้านการดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.850)

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมผ้าเขียนเทียน

กิจกรรมผ้าเขียนเทียน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.57	0.651	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.67	0.479	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.67	0.547	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.37	0.928	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม	4.32	0.844	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.40	0.855	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.37	0.850	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.37	0.809	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.13	0.860	มาก
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.36	0.735	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.33	0.844	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.40	0.675	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.50	0.572	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.20	0.847	มากที่สุด
รวม	4.40	0.609	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมผ้าเขียนเทียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.609) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.651) รองลงมา คือ ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.735) และด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.844) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมที่ถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.479) และนักท่องเที่ยวนำร่องได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.547) รองลงมา คือ ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.928) ตามลำดับ

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.572) รองลงมา คือ กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยวนำร่อง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.675) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.844) และผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.847) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องนักท่องเที่ยวนำร่องได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.855) รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านอารมณ์ การสัมผัส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.809) และนักท่องเที่ยวนำร่องสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.850) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในด้านการดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.860)

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมผ้าป่ากม้ง

กิจกรรมผ้าป่ากม้ง	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.78	0.465	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.83	0.379	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.87	0.346	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.63	0.669	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม	4.57	0.685	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.50	0.777	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.53	0.730	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.66	0.553	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.57	0.679	มากที่สุด
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.59	0.594	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.62	0.622	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.63	0.556	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.57	0.568	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.53	0.629	มากที่สุด
รวม	4.63	0.472	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมผ้าปักม้ง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.472) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวยังมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.465) รองลงมา คือ ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.594) และด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.685) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องนักท่องเที่ยวดำเนินกิจกรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.346) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ถูกต้องแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.379) และ ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.669) ตามลำดับ

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.556) รองลงมา คือ การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.622) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.568) และผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.629) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.553) รองลงมา คือ การดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.679) นักท่องเที่ยวสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม และ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.730) และนักท่องเที่ยวยังได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.777) ตามลำดับ

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น

กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.33	0.711	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.53	0.507	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.27	0.740	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.20	0.887	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม	4.27	0.656	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.27	0.740	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.23	0.728	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.40	0.563	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.17	0.592	มาก
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.28	0.629	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.17	0.699	มาก
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.17	0.699	มาก
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.40	0.563	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.37	0.556	มากที่สุด
รวม	4.29	0.495	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.495) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.711) รองลงมา คือ ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.629) และด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.656) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมที่ถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.507) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.740) และผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.887) ตามลำดับ

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.563) รองลงมา คือ ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.556) ตามลำดับ และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดได้แก่การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และกิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.699) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวร้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.563) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.740) นักท่องเที่ยวสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.728) ตามลำดับ และมีความพึงพอใจในระดับมากในด้านการดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.592)

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมทำลูกช่วง DIY

กิจกรรมทำลูกช่วง DIY	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.67	0.532	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.80	0.407	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.83	0.379	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.37	0.809	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม	4.39	0.623	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.40	0.675	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.53	0.571	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.37	0.556	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.27	0.691	มากที่สุด
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.590	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.40	0.621	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.50	0.572	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.47	0.507	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.33	0.661	มากที่สุด
รวม	4.48	0.424	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมทำลูกช่วง DIY ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.424) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.532) รองลงมา คือ ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.590) และด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.623) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.379) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ถูกต้องแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.407) และผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.809) ตามลำดับ

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.572) รองลงมา คือ กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.507) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.621) และผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.661) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องนักท่องเที่ยวสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.571) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.675) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.556) และการดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.691) ตามลำดับ

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง

กิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเรื่องราวของกิจกรรม	4.70	0.481	มากที่สุด
1.1 กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.73	0.450	มากที่สุด
1.2 ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม	4.77	0.430	มากที่สุด
1.3 ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้	4.60	0.563	มากที่สุด
2. ด้านอัตราสในการดำเนินกิจกรรม	4.57	0.621	มากที่สุด
2.1 ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม	4.50	0.630	มากที่สุด
2.2 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.57	0.626	มากที่สุด
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส	4.67	0.547	มากที่สุด
2.4 มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้	4.53	0.681	มากที่สุด
3. ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม	4.53	0.563	มากที่สุด
3.1 การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.40	0.621	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว	4.53	0.571	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์	4.57	0.568	มากที่สุด
3.4 ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย	4.63	0.490	มากที่สุด
รวม	4.59	0.428	มากที่สุด

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.428) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเรื่องราวของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.481) รองลงมา คือ ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.621) และด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.563) ตามลำดับ

ด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.430) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ถูกต้องแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.450) และผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.563) ตามลำดับ

ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.547) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.626) การดำเนินกิจกรรมมีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.681) และนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.630) ตามลำดับ

ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.490) รองลงมา คือ กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.568) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.571) และการดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.621) ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ของนักท่องเที่ยวนาร่อง

ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง

นักท่องเที่ยวนาร่องให้ข้อเสนอแนะต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟม้งว่า ควรพัฒนาให้โคมไฟมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อการใช้งานที่หลากหลาย เช่น โคมไฟตั้งโต๊ะ โคมไฟแขวนผนัง โคมไฟพร้อมเสาสูง เป็นต้น ควรพัฒนาให้มีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้นเพื่อเป็นการสร้างจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยว ควรเพิ่มความประณีตในการประดิษฐ์โคมไฟให้มีความเป็นระเบียบทั้งของสายไฟและการเย็บเส้นด้ายให้เรียบร้อยมากขึ้น ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้งานโดยการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ได้มาตรฐาน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ต่อผู้ใช้งาน ควรใช้สื่อเพื่อเล่าเรื่องราวแหล่งที่มาของวัสดุในส่วนประกอบต่าง ๆ รวมถึงบอกเล่าถึงความหมายของลวดลายที่สำคัญที่แสดงอยู่บนผลิตภัณฑ์ หรือควรสร้างลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

นักท่องเที่ยวนาร่องให้ข้อเสนอแนะต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนว่า ควรตระหนักในเรื่องคุณภาพของหน้ากากอนามัยให้มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น ควรพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายไม่บังคับใส่หน้ากากอนามัยในทุกพื้นที่ ดังนั้นชุมชนควรจัดการประชุมระดมความคิดเห็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นมาทดแทนหน้ากากอนามัย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่คุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจของคนในชุมชน

กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย

นักท่องเที่ยวนาร่องให้ข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อยว่า ในด้านบุคลากร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยควรปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยให้มีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ควรแบ่งหน้าที่ในการดำเนินการของแต่ละคนอย่างชัดเจน หรือการแบ่งกลุ่มเพื่อดูแลแต่ละกิจกรรม และควรจัดเตรียมกิจกรรมสำรอง หากกิจกรรมหลักเกิดปัญหาขึ้นเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม ไม่ให้มีช่วงเวลาดำเนินงานจนเกินไป

ควรมีการพัฒนาผู้นำกิจกรรมให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวในระหว่างการดำเนินกิจกรรม รวมถึงควรพัฒนาการร้อยเรียงเรื่องราวและการถ่ายทอดเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้กิจกรรมมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น และเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านภาษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเช็กน้อยควรที่จะจัดทำสื่อหรือสิ่งพิมพ์เพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ในด้านสถานที่ พบว่าควรจัดสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม เนื่องจากบางกิจกรรม นักท่องเที่ยวต้องนั่งดำเนินกิจกรรมกลางแจ้ง ชุมชนควรจัดสถานที่ที่มีร่มเงา หรือใช้สถานที่ภายในอาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ควรปรับปรุงห้องน้ำให้พร้อมใช้งานเมื่อมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และควรเพิ่มจุดเช่าชุดม้งเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถเช่าชุดม้งเพื่อสวมใส่ในระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และควรเพิ่มช่องทางการติดต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเช็กน้อย เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวได้มีช่องทางการติดต่อโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่องทางติดต่อออนไลน์ โดยหากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเช็กน้อยสามารถพัฒนาที่นักท่องเที่ยวนำร่องแนะนำ จะเป็นการทำให้ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4.3.2 ผลการดำเนินวิจัยขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการติดตามการปฏิบัติการท่องเที่ยวนำร่องต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการดำเนินการขั้นตอนที่ 4 มาจากการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ภายหลังจากเสร็จสิ้นการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวนำร่อง 1 วัน ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566 ณ เขตพัฒนาราชภูธรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 ท่าน ประกอบด้วย ตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเช็กน้อย 10 ท่าน และนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง จำนวน 28 ท่าน และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวชุมชน 2 ท่าน มีดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ไหมไฟม้ง

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ไหมไฟม้ง สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของชาวม้งชุมชนบ้านเข็กน้อยได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงการนำผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของท้องถิ่นมาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังคงอัตลักษณ์เดิมของท้องถิ่น ในประเด็นด้านความ

สวยงาม พบว่า ผลิตภัณฑ์โคมไฟมีงมีลวดลายที่สวยงาม แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่ไม่ซ้ำกับผลิตภัณฑ์อื่น สร้างความโดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจ ในประเด็นด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า ผลิตภัณฑ์โคมไฟมีงสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการใช้งาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน ในส่วนข้อเสนอแนะผลิตภัณฑ์โคมไฟมีง นักท่องเที่ยว นำร่อง เสนอว่า ควรมีการพัฒนาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่นพัฒนาเป็นโคมไฟตั้งโต๊ะ โคมไฟแขวนผนัง โคมไฟแบบมีเสา เป็นต้น ควรพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์ดูทันสมัยมากขึ้น ให้ตามกระแสของผู้บริโภค อีกทั้งยังเสนอให้มีการปรับปรุงในเรื่องรายละเอียด ความประณีตในการเย็บโคมไฟมีง การเก็บสายไฟให้มีความเรียบร้อยเพิ่มมากขึ้น และควรเพิ่มรายละเอียดความเป็นมาของโคมไฟ โดยเริ่มตั้งแต่การสานโคมไฟ หรือความหมายของลวดลายต่าง ๆ บนผ้าเขียนเทียน ควรสร้างลายผ้าเขียนเทียนที่เป็นลายเฉพาะของพื้นที่ชุมชนบ้านเข็กน้อย เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และหากเป็นไปได้ควรเพิ่มเข้าไปเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมของชุมชน ในการสอนนักท่องเที่ยวทำโคมไฟมีง (ดังภาคผนวก ข, หน้าที่ 216)

ชุมชนเสนอความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์โคมไฟมีงเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ครั้งแรกที่ชุมชนยังไม่เคยมีมาก่อน ผลิตภัณฑ์จึงออกมาไม่สวยงามเท่าที่ควร หรือผู้ใช้อาจจะกังวลด้านความปลอดภัย ทั้งนี้ชุมชนน้อมรับทุกข้อเสนอแนะและจะนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบโจทย์ได้ทุกความต้องการของผู้ใช้งาน และเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวม้งเข็กน้อยให้ได้มากที่สุด

2. ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน เป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชาวม้ง แสดงให้เห็นถึงการใช้วัสดุที่หาได้จากในชุมชนนำมาประยุกต์ให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ ในประเด็นด้านความสวยงาม พบว่า หน้ากากอนามัยมีความประณีตในการตัดเย็บ มีลวดลายที่สวยงาม แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนมีขนาดที่เหมาะสมกับทุกใบหน้า และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถซักล้างเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้จำนวนหลายครั้ง ในส่วนนักท่องเที่ยว นำร่อง เสนอว่า ควรพัฒนาการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าที่สามารถกรองเชื้อโรคได้ดี ควรตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้ใช้งาน เพื่อการใช้งานผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ และควรแสดงให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ผ้าในแต่ละชั้นของหน้ากากอนามัย เพื่อให้ผู้บริโภคได้เกิดการรับรู้ และเกิดความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ของชุมชน และเนื่องจากปัจจุบันมีการยกเลิกการบังคับใช้หน้ากากอนามัยในที่สาธารณะอาจทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

ลดน้อยลง ชุมชนควรหาแผนสำรองในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น เพื่อเป็นการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องให้แก่คนในชุมชน (ดังภาคผนวก ซ, หน้าที่ 217)

ชุมชนเสนอความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ประยุกต์มาจากภูมิปัญญาของชุมชนได้แก่การเขียนเทียน แต่หากจะผลิตให้หน้ากากอนามัยมีความสวยงาม ประณีตจะต้องใช้เวลาที่มากกว่านี้ ในส่วนเรื่องความปลอดภัยชุมชนแจ้งว่าได้มีการเสริมผ้ากรองฝุ่นเข้าไประหว่างกลางเรียบร้อยแล้ว แต่หากผู้ใช้งานกังวลเรื่องความปลอดภัย ชุมชนอาจจะเพิ่มการแสดงขั้นตอนการผลิตหน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว และเมื่อมีการประชุมร่วมกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อย จะนำประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่นไปสอบถามในกลุ่มต่อไป เนื่องจากความจำเป็นในการสวมใส่หน้ากากอนามัยลดน้อยลง

3. กิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมและระยะเวลาที่เหมาะสม ในด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่า กิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ควรพัฒนาผู้นำกิจกรรมในการถ่ายทอดเรื่องราวของกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ในทุกการกระทำ หรือมีการอธิบายก่อนเริ่มกิจกรรมว่านักท่องเที่ยวจะต้องทำอย่างไรบ้าง เหตุผลที่ทำกิจกรรมนี้ และสิ่งที่จะได้รับหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมคืออะไร ในประเด็นด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมมาสามารถส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถพูดคุย สอบถามไปยังชาวบ้านที่อยู่บริเวณที่ทำพิธีในสิ่งที่นักท่องเที่ยวยังไม่เข้าใจในการทำกิจกรรม มีการใช้สถานที่ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ในด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่า มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (ดังภาคผนวก ซ, หน้าที่ 218)

4. กิจกรรมทำพิชซ่ามั่ง

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมและระยะเวลาที่เหมาะสม ในด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่า กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมชาวมั่ง ผู้นำกิจกรรมสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้นักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวมั่งผ่านกิจกรรมการทำพิชซ่ามั่ง ในด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า

นักท่องเที่ยวยสามารถพูดคุย ถามตอบกับผู้นำกิจกรรมได้ตลอดการดำเนินกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสเนื่องจากนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทดลองทำพิชชามัง และได้รับประทานพิชชามังหลังจากได้ลงมือทำเสร็จสิ้นแล้ว แต่ควรปรับปรุงพื้นที่ในการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมมากกว่านี้ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมเป็นกิจกรรมกลางแจ้ง ชุมชนควรจัดพื้นที่ที่มีร่มเงา เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ในด้านลีลาการดำเนินกิจกรรม พบว่า เป็นกิจกรรมที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย ผู้นำกิจกรรมสามารถสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย ในส่วนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม ควรพัฒนาสถานที่ในการจัดกิจกรรม อาจให้พื้นที่ได้ต้นไม้ใหญ่ หรือพื้นที่ที่มีร่มเงามากกว่านี้ ควรพัฒนาให้มีความหลากหลายของพิชชามัง เช่นพัฒนาพิชชามังแบบสอดไส้ อีกทั้งควรเพิ่มการมีส่วนร่วมโดยให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม กล่าวคืออาจให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้ลองการทำพิชชามัง และควรอธิบายในทุกขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม อธิบายวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม อธิบายวิธีการรับประทานพิชชามัง เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง (ดังภาคผนวก ซ, หน้าที่ 219)

5. กิจกรรมผ้าเขียนเทียน

นักท่องเที่ยวยเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมและระยะเวลาที่เหมาะสม ในด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่า เป็นกิจกรรมที่ออกแบบมาจากวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวনার่องได้เรียนรู้วัฒนธรรมชาวมังผ่านการทำกิจกรรม แต่ควรพัฒนาหรือส่งเสริมผู้นำกิจกรรมในเรื่องการถ่ายทอดเรื่องราว และประวัติทางวัฒนธรรมของกิจกรรมผ้าเขียนเทียนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น ในด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวনার่องมีความเพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรม สามารถสอบถามข้อสงสัยกับผู้นำกิจกรรมในระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม แต่ควรปรับปรุงในเรื่องสถานที่จัดกิจกรรม ควรจัดเตรียมให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากในวันจัดกิจกรรมใช้พื้นที่ได้ต้นไม้ และนั่งเก้าอี้แบบต่ำ ซึ่งไม่เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมผ้าเขียนเทียนได้สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในส่วนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม นอกเหนือจากการพัฒนาในเรื่องของผู้นำกิจกรรม และสถานที่ ชุมชนควรพัฒนาในเรื่องการจัดเตรียมกิจกรรมอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมผ้าเขียนเทียนให้มีความพร้อม เพื่อเป็นการลดระยะเวลาในเตรียมอุปกรณ์ของนักท่องเที่ยว เช่น ชุมชนควรเตรียมผ้าที่มีขนาดพอเหมาะ ตีตารางไว้บนผ้าสำหรับเขียนเทียน หรือนำชิ้นงานที่สำเร็จ

ให้นักท่องเที่ยวได้ดูเพื่อเป็นต้นแบบในการเขียนลวดลายต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยว อีกทั้งควรจัดทำสื่อเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความหมายของลวดลายต่าง ๆ รวมถึงประวัติความเป็นมาของการเขียนเทียน และหากชุมชนสามารถย้อมสีผลงานของนักท่องเที่ยวแล้วและได้ทำการจัดส่งในรูปแบบไปรษณีย์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ผ้าเขียนเทียนที่สวยงาม จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้เกิดภาพจำเกี่ยวกับชุมชนเข็กน้อย และได้สินค้าที่ระลึกกลับไปเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว (ดังภาคผนวก ซ, หน้า 223)

6. กิจกรรมผ้าปักม้ง

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมและระยะเวลาที่เหมาะสม ในด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของชาวม้งผ่านกิจกรรมผ้าปักม้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มาจากการใช้เวลาว่างของหญิงชาวม้งในการปักผ้าเพื่อนำผ้าที่ปักไปประกอบเป็นชุดที่สวยงาม ผู้นำกิจกรรมสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของผ้าปักได้อย่างน่าสนใจในด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องได้รับความเพลิดเพลินระหว่างการทำกิจกรรม สามารถพูดคุยตอบโต้กับผู้นำกิจกรรมได้ตลอดช่วงเวลากิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการร่วมทำกิจกรรม และสถานที่มีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมผ้าปักม้ง ในด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมสามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นของตัวเอง อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์และมีความคิดสร้างสรรค์ของชาวม้งบ้านเข็กน้อย รวมถึงผู้นำกิจกรรมสามารถสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจง่าย ในส่วนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม ชุมชนควรจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้พร้อมมากกว่านี้ หรือควรจัดเตรียมเป็นกล่องอุปกรณ์การทำกิจกรรมผ้าปักม้ง ซึ่งประกอบไปด้วยผ้าครอสติตซ์ เข็ม ด้ายหลากสี และรูปตัวอย่างที่สำเร็จของลายผ้าปักม้ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปักผ้า และอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยว (ดังภาคผนวก ซ, หน้า 222)

7. กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบและการดำเนินกิจกรรมที่ควรปรับปรุงโดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เนื่องจากในระหว่างการทำอาหาร ชุมชนได้จัดเตรียมไว้ให้นักท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้วมีเพียงนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ได้ร่วมทำกิจกรรมการทำน้ำพริกม้ง ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวท่านอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วม ไม่ได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมการทำอาหาร

ของชาวม้ง หรือส่วนประกอบของอาหารชนิดต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวทุกคนอยากที่จะเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมการประกอบอาหารของชาวม้ง ส่วนนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการทำน้ำพริกม้ง ได้เรียนรู้วัฒนธรรมการประกอบอาหาร อาหารของชาวม้งในปัจจุบัน รวมถึงนักท่องเที่ยวได้ร่วมทดลองทำอาหารของชาวม้งด้วยตนเอง ในประเด็นด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวได้ใช้ประสาทสัมผัสในระหว่างการทำกิจกรรม สามารถแสดงความคิดเห็นหรือถามตอบกับผู้นำกิจกรรมได้ในระหว่างการทำกิจกรรม แต่ในด้านสถานที่ควรมีการพัฒนาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งหมดได้ ควรให้ทุกคนได้มีพื้นที่ในการร่วมประกอบอาหารในด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่า เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบอาหารที่มีรสชาติตามที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่อาหารของชาวม้งให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการรับรู้ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักท่องเที่ยวได้ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับกลับไปทำอาหารต่อในภายหลัง ในส่วนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม ชุมชนควรมีสื่อ หรือผู้นำกิจกรรมในการบอกเล่าสรรพคุณของสมุนไพรต่าง ๆ ที่นำมาประกอบอาหาร และควรปรับรสชาติให้เป็นกลางมากขึ้น เพื่อตอบใจความหลากหลายของนักท่องเที่ยว อีกทั้งควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการประกอบอาหารที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว (ดังภาคผนวก ซ, หน้าที่ 220)

8. กิจกรรมการทำลูกช่วง DIY

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมและระยะเวลาที่เหมาะสม ในด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่า เป็นกิจกรรมที่ถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และเรียนรู้เรื่องราวของลูกช่วงผ่านการทำกิจกรรม แต่ควรพัฒนาผู้นำกิจกรรมในเรื่องการร้อยเรียงเรื่องราวให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ในด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินจากการร่วมลงมือทำลูกช่วง สามารถพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมในระหว่างการทำกิจกรรมได้ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสในระหว่างการทำกิจกรรม รวมถึงสถานที่ทำกิจกรรมมีความเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรม ในด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมสามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกสีผ้ามาทำเป็นลูกช่วง เป็นกิจกรรมที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชาวม้ง ผู้นำกิจกรรมสามารถสื่อสารในขั้นตอนการทำลูกได้ดี แต่ควรเพิ่มการเล่าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาของลูกช่วง เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เกิดแรงบันดาลใจในการทำลูกช่วงเป็นของตัวเอง ในส่วนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม ชุมชนควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์การทำลูกช่วงในรูปแบบ Box Set เพื่อสะดวกต่อนักท่องเที่ยวในการทำลูกช่วง ควรเพิ่ม

เรื่องราว ประวัติของลูกชวงให้มากขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงประวัติ และความเป็นมาของลูกชวง รวมถึงวิธีการเล่นลูกชวง เพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว (ดังภาคผนวก ซ, หน้าที่ 221)

9. กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง

นักท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมและระยะเวลาที่เหมาะสม ในประเด็นด้านเรื่องราวของกิจกรรม พบว่า กิจกรรมสามารถสร้างการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการละเล่น ซึ่งเป็นการละเล่นที่ชาวม้งมีการสืบทอดมากันเป็นเวลานาน และยังคงรักษาการละเล่นต่าง ๆ เอาไว้ ผู้นำกิจกรรมสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของแต่ละการละเล่นได้เป็นอย่างดี ในด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินจากการร่วมเล่นการละเล่นเป็นอย่างมาก ได้รับความรู้ ความเข้าใจของการละเล่นชนิดต่าง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสของนักท่องเที่ยวในระหว่างการร่วมเล่นการละเล่นชนิดต่าง ๆ มีการออกแบบสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามถึงวิธีการละเล่นชนิดต่าง ๆ กับผู้นำกิจกรรม หรือผู้ที่ทำการสาธิตได้ตลอดการดำเนินกิจกรรมในด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม พบว่า เป็นกิจกรรมที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ควรพัฒนาด้านการสื่อความหมายแก่ผู้นำกิจกรรมเนื่องจากยังขาดการสื่อสารกิจกรรมที่ดี ทำให้เกิดการสับสนระหว่างผู้นำกิจกรรมและนักท่องเที่ยว ซึ่งหากมีการพัฒนาจะทำให้กิจกรรมมีความสมบูรณ์มากขึ้น (ดังภาคผนวก ซ, หน้าที่ 224)

ชุมชนเสนอความคิดเห็นต่อกิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมว่า ชุมชนจะอธิบายถึงความ เป็นมา วิธีการดำเนินกิจกรรม และในระหว่างการดำเนินกิจกรรมจะคอยอธิบายและสื่อความหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ และความเข้าใจต่อกิจกรรม จะทำการส่งเสริมให้ผู้นำกิจกรรมมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนจะปรับปรุงสถานที่ให้พร้อมใช้งานเมื่อมีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ชุมชนจะพัฒนากิจกรรมใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย และชุมชนจะจัดแผนโปรแกรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกกิจกรรมตามความสนใจของตนเองได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการ โดยสามารถแบ่งหัวข้อในการสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาบริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถแบ่งตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 7 ด้าน ดังนี้

1. ความเป็นมาของชุมชนบ้านเข็กน้อย เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2500 เกิดขึ้นจากการอพยพของชาวม้งจากประเทศจีน ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่บนแนวเขาแถบพื้นที่ภูมิลดภูหินร่องกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์และตามแนวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย กระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2511 เกิดความแตกแยกระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลไทย ทำให้ชาวม้งเลือกไปอยู่ข้างพรรคคอมมิวนิสต์เป็นส่วนใหญ่ โดยเข้าไปอาศัยอยู่ในป่า และบางส่วนก็เลือกอยู่กับพรรครัฐบาลไทย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2513 กองทัพภาคที่ 3 มาตั้งกองร้อยอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย กองทัพได้จัดสรรพื้นที่ทำมาหากินให้แก่ชาวม้ง มอบสัญชาติไทยให้แก่ชาวม้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนและผู้หลบหนีอยู่ตามป่าเขา เพื่อให้ชาวม้งที่กระจายตัวอยู่บนเขาและจังหวัดใกล้เคียงมารวมตัวและอาศัยอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย จากนั้นจึงได้ตั้งชื่อชุมชนอย่างเป็นทางการว่า ชุมชนเข็กน้อย จนมีประชาชนชาวม้งเข็กน้อยเพิ่มมากขึ้นดังปัจจุบัน

2. ความเชื่อและศาสนาของชาวม้งในชุมชนบ้านเข็กน้อย เดิมทีชาวม้งไม่นับถือศาสนาใด แต่ชาวม้งมีความเชื่อและเคารพในเรื่องของบรรพบุรุษ โดยมีความเชื่อที่ว่า บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้วจะเป็นผู้ปกป้องรักษาครอบครัวให้ผ่านพ้นจากสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งในแต่ละปี ชาวม้งจะทำการไหว้บรรพบุรุษ 2 ครั้งในช่วงเทศกาลปีใหม่ และเทศกาลเก็บเกี่ยวข้าวใหม่ของชาวม้ง อีกทั้งชาวม้งยังมีพิธีกรรมตามความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์และเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ได้แก่

พิธีเรียกขวัญ พิธีสู่ขวัญ พิธีตัดบาป พิธีแต่งงาน พิธีงานศพ เป็นต้น ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2499 ได้มีการเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกของกลุ่มมิชชันนารี ทำให้ชาวม้งบางส่วนได้หันไปนับถือศาสนาคริสต์ หลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีการเผยแพร่ของศาสนาพุทธ ทำให้ในปัจจุบันชาวม้งเข็กน้อยมีการนับถือทั้งศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ แต่ถึงอย่างไรชาวม้งก็ยังยึดถือปฏิบัติตามความเชื่อและเคารพในบรรพบุรุษที่ถูกส่งต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น

3. วิธีการดำเนินชีวิตและภาษาที่ใช้ในปัจจุบันของชาวม้งเข็กน้อย ในปัจจุบันชาวม้งเข็กน้อยมีวิธีการดำเนินชีวิตที่เหมือนแต่ก่อนโดยที่ฝ่ายชายส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชผลทางการเกษตร ได้แก่ การปลูกข้าว ปลูกชิง เลี้ยงสัตว์การเกษตร และจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง และฝ่ายหญิงจะทำงานอยู่ที่บ้าน โดยมีการทำผ้าเขียนเทียน เย็บ ปัก ถักชุดของตัวเองและคนในครอบครัวเพื่อใส่ในวันปีใหม่ อีกทั้งฝ่ายหญิงยังต้องเลี้ยงดูลูกหากสามีออกไปทำการเกษตร แต่บางครั้งครอบครัวภรรยาอาจออกไปช่วยสามีในการไปทำการเกษตร อีกทั้งชาวม้งได้รับอิทธิพลจากคนเมืองส่งผลให้วิธีการดำเนินชีวิตปรับเปลี่ยนตามอิทธิพลที่ได้รับ เช่น ชาวม้งรุ่นใหม่นิยมออกไปทำงานในเมือง ย้ายไปอยู่ต่างถิ่น ปฏิเสธการทำการเกษตร ไม่ชอบทำงานฝีมือ เป็นต้น ส่วนภาษาที่ใช้ในหมู่บ้านประกอบด้วย 2 ภาษา คือ ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาราชการ และมีภาษาม้งเพื่อใช้สำหรับการพูดคุยกันในชุมชน โดยภาษาม้งมีการแบ่งตามกลุ่มชาติพันธุ์คือ ม้งขาว และม้งดำ ซึ่งรูปแบบภาษาจะต่างกันเพียงเล็กน้อย ภาษาม้งใช้อักษรละตินในการเขียน โดยในชุมชนมีการจัดการเรียน การสอนภาษาม้ง สำหรับผู้ที่สนใจที่คริสต์จักรภายในหมู่บ้าน และปัจจุบันมีการเทียบอักษรละตินมาเป็นอักษรภาษาไทย เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของผู้ที่สนใจในการเรียนภาษาม้ง

4. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน การละเล่น และเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชนบ้านเข็กน้อย มีประเพณีที่สำคัญของชาวม้งบ้านเข็กน้อย ได้แก่ ประเพณีกินข้าวใหม่ เทศกาลปีใหม่ม้ง การแต่งงาน การจัดพิธีงานศพ และมีการละเล่นที่เป็นอัตลักษณ์ ได้แก่ การยิงธนูหน้าไม้ การเล่นลูกช่วง การตีลูกข่าง การเดินขาหยั่ง การเป่าแคนในเทศกาลต่าง ๆ และรถเคลื่อนล้อไม้ เนื่องจากเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

5. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อยในปัจจุบัน ปัจจุบันชาวม้งบ้านเข็กน้อยได้รับอิทธิพลการแต่งกายจากคนเมืองมากขึ้นทำให้การแต่งกายของชาวม้งเปลี่ยนไป ตามกระแสแฟชั่นของสังคม ลดการใส่ชุดพื้นเมือง ต่างจากอดีตที่ชาวม้งจะสวมใส่ชุดประจำชาติพันธุ์ม้ง โดยสามารถแบ่งการแต่งกายของม้งดำและม้งขาวได้ กล่าวคือ ชายม้งขาวจะสวมเสื้อกำมะหยี่แขนยาว มีความยาวเหนือเอว สวมกางเกงขาก๊วยแบบเป้าตื้น ไม่ค่อยมีลวดลาย

ในส่วนผู้หญิงมักจะสวมเสื้อกำมะหยี่แขนยาวสีดำ มีลวดลายที่เด่นชัดและสวยงาม จุดเด่นของชุดผู้หญิงมักจะจะมีปกเสื้อแผ่นใหญ่ที่ด้านหลัง ตกแต่งด้วยผ้าปักหลากสี ส่วนชายมักจะแต่งกายด้วยเสื้อแขนยาวสีเข้ม ความยาวถึงเอว กางเกงขาก๊วยเป้ายาว มีการคาดเข็มขัดทับกางเกง ผู้หญิงจะสวมใส่กระโปรงผ้าเขียนเทียนอัดจีบ ความยาวเหนือเข่ามีลายปักและลายเขียนเทียนที่สวยงาม พร้อมกับมีผ้าสีเหลี่ยมปิดทับข้างหน้ายาวถึงน่อง ชาวบ้านเข็กน้อยจะพร้อมใจกันใส่ชุดประจำชาติพันธุ์ในเทศกาลประจำปีเพื่อเป็นสีสันของเทศกาลนั้น ๆ ทั้งนี้การที่ชาวม้งได้รับอิทธิพลจากคนเมืองมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงชาวม้งไม่เห็นความสำคัญของการปักชุด เนื่องจากมีการจำหน่ายชุดพื้นเมืองสำเร็จรูปตามร้านค้า ส่งผลให้คนม้งมีความสามารถในการปักผ้าและเขียนเทียนน้อยลงเป็นอย่างมาก

6. วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย เนื่องจากชาวม้งมีการตัดเย็บชุดประจำชาติพันธุ์ใส่เอง ส่งผลให้มีการตัดเย็บ รวมถึงการปักผ้า และการเขียนเทียนบนผ้า โดยที่ฝ่ายหญิงในแต่ละครอบครัวจะปักผ้าเย็บชุดเพื่อให้สามี ลูก และตนเองได้ใส่ในช่วงเทศกาลปีใหม่ของทุกปี โดยลวดลายเป็นลวดลายที่เลียนแบบจากธรรมชาติ บ้างก็เป็นลวดลายที่ได้ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น โดยแต่ละลายอาจมีความหมาย หรือไม่มีความหมายก็ได้ ซึ่งลายที่ชาวม้งนิยมปักได้แก่ ลายเมล็ดพืชทอง ลายสามเหลี่ยม ลายพันหนุ กลายเป็นชุดที่ไม่มีใครเหมือน เสมือนมีชุดเดียวบนโลก เกิดเป็นความภาคภูมิใจของครอบครัวนั้น ๆ ที่ได้มีชุดที่สวยงามได้ใส่เมื่อถึงเทศกาลปีใหม่

7. อาหารประจำถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย เดิมทีชาวม้งอาศัยอยู่ตามแนวเขาและได้มีการอพยพไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทำให้อาหารและการประกอบอาหารเป็นสิ่งที่เรียบง่าย ทำง่าย เก็บรักษาได้นาน และใช้วัตถุดิบที่หาได้จากรอบตัว ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย อาหารบางชนิดเป็นอาหารที่ได้กินแค่ปีละหนึ่งครั้งหรือตามเทศกาลต่าง ๆ หรือเป็นอาหารสำหรับไว้รองรับแขกบ้าน แขกเมือง โดยอาหารประจำถิ่นของชุมชนบ้านเข็กน้อย ตัวอย่างเช่น ไก่ดำต้มสมุนไพร ใส่อ้ม้ง น้ำพริกม้ง ข้าวปลูก หยวกเจาบัว และผักกาดต้มกระดูกหมู เป็นต้น

5.1.2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการลงพื้นที่ในขั้นตอนการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อระดมความคิดร่วมกับชุมชนในการคิดผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ชุมชนได้มีการร่วมพิจารณาตัดสินใจที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไหมไฟม้ง และหน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน และกิจกรรมท่องเที่ยว จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่

1) ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง

ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้งเกิดจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนได้สังเกตเห็นเศษผ้าเหลือทิ้งจากการตัดชุดเป็นจำนวนมาก จึงอยากหาวิธีที่จะนำเศษผ้ากลับมาทำให้เกิดประโยชน์ใหม่อีกครั้ง ประกอบกับมีปราชญ์ชาวบ้านที่ชำนาญในเรื่องการสานไม้ไผ่ กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จึงได้ร่วมออกแบบผลิตภัณฑ์กับปราชญ์ชาวบ้าน จึงได้ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชาวม้ง โดยการนำภูมิปัญญาด้านการสานไม้ไผ่ การเขียนเทียน และการปักผ้ามาผสมผสานในการผลิตโคมไฟม้ง

2) ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและชุมชนในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยชุมชนอยากนำเสนออัตลักษณ์ของชาวม้งผ่านผ้าเขียนเทียน ประกอบกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการสวมใส่หน้ากากอนามัย จึงพัฒนาผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยด้วยการใช้ผ้าเขียนเทียนซึ่งเป็นการนำเสนอภูมิปัญญาของชาวม้งด้านการเขียนเทียนสู่ผลิตภัณฑ์

3) กิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและชุมชนในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพบว่า ชุมชนอยากให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงวัฒนธรรมทางด้านความเชื่อของชาวม้ง จึงใช้กิจกรรมสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นสื่อในการนำเสนอทรัพยากรทางวัฒนธรรมในด้านความเชื่อ เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมด้านความเชื่อและประเพณี เกิดการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของสังคมในปัจจุบัน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย ดำเนินกิจกรรมโดยหมอลี่ตา ใช้พื้นที่บ้านม้งตัวอย่าง ในเขตพัฒนาราชภฏาพื้นที่ราบสูงเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการดำเนินกิจกรรม และใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 1 ชั่วโมง

4) กิจกรรมทำพิซซาม้ง

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและชุมชนในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพบว่า ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีวัฒนธรรมด้านอาหารที่แตกต่างจากที่อื่น ชุมชนจึงอยากนำเสนอวัฒนธรรมด้านอาหารประเภทอาหารทานเล่น ได้แก่ พิชซาม้ง ซึ่งในอดีตพิซซาม้งเป็นของทานเล่นที่จะใช้ในการประกอบพิธีทางความเชื่อของชาวม้ง และเป็นอาหารทานเล่นสำหรับชาวม้งที่ออกเดินทางไปหาอาหารในป่าเป็น

เวลานาน เนื่องจากเป็นของทานเล่นที่สามารถเก็บไว้ได้นานกว่าชนิดอื่น แต่ในปัจจุบันชาวม้งได้นำอาหารชนิดนี้มาเป็นของทานเล่นระหว่างวัน โดยวิธีการทำคือนำข้าวเหนียวมาตำในครกไม้ซุงให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน หลังจากนั้นนำไปแบ่งห่อใส่ใบตองแล้วนำไปปิ้ง สามารถรับประทานแบบสดหรือทานแบบปิ้งได้ หากจิ้มกับนมข้น หรือน้ำอ้อยจะช่วยเพิ่มรสชาติให้แก่พิชชาม้ง ชุมชนจึงนำเสนอวัฒนธรรมด้านอาหารประเภทอาหารทานเล่นผ่านกิจกรรมการทำพิชชาม้ง เป็นการให้นักท่องเที่ยวได้เกิดเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม โดยดำเนินกิจกรรมที่ลานกว้างบริเวณหน้าบ้านม้งตัวอย่าง ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 1 ชั่วโมง

5) กิจกรรมผ้าเขียนเทียน

ผ้าเขียนเทียนเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวม้ง มีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน มีการส่งต่อวัฒนธรรมนี้ผ่านรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงม้งดำ การเขียนเทียนถือเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องทำเป็น เนื่องจากผู้หญิงชาวม้งดำต้องตัดชุดใหม่ให้แก่สามีและบุตรในเทศกาลปีใหม่ของทุกปี ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ที่ชาวม้งภาคภูมิใจอยากนำเสนอให้นักท่องเที่ยว โดยพัฒนากิจกรรมผ้าเขียนเทียนให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือปฏิบัติการเขียนเทียนเพื่อให้เกิดความรู้รวมถึงวิธีการเขียนเทียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการรังสรรค์ลวดลายของแต่ละบุคคล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 45 นาที

6) กิจกรรมผ้าปักม้ง

ผ้าปักม้งเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่ชาวม้งชาวใต้มีความภาคภูมิใจในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปักผ้า ที่ชาวม้งชาวใต้ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งการปักผ้าของชาวม้งชาวใต้เป็นการปักที่มีการลอกเลียนลายมาจากธรรมชาติตามที่ตนได้พบเห็น เช่น ลายเม็ดผักทอง ลายพินหนู ลายไก่เขี่ย เพื่อนำมาเย็บติดกับชุดที่ชาวม้งได้ทำขึ้นเพื่อร่วมฉลองเทศกาลปีใหม่ เนื่องจากชาวม้งทุกคนจะต้องเตรียมตัดชุดใหม่ให้กับสมาชิกในครอบครัวได้สวมใส่ และจากการพัฒนากิจกรรมผ้าปักม้ง ชุมชนอยากให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการร่วมลงมือปฏิบัติ เพื่อเกิดการเรียนรู้ในวัฒนธรรมท้องถิ่น และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักท่องเที่ยวในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สายตา นักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมจะดำเนินด้วยการแจกผ้าครอสติชท์ เข็ม และด้ายให้กับนักท่องเที่ยว จากนั้นผู้ดำเนินกิจกรรมจะเป็นผู้บรรยายในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมผ้าปักม้ง ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 45 นาที

7) กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น

อาหารพื้นถิ่นของชาวเข็กน้อยเป็นอาหารที่มีความโดดเด่นด้านการใช้วัตถุดิบที่ต่างจากที่อื่น ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่หาได้จากบริเวณโดยรอบหมู่บ้านเข็กน้อย รวมถึงวิธีการถนอมอาหารที่มีรูปแบบที่ต่างไปจากที่อื่น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมด้านอาหารที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาหารพื้นถิ่นที่โดดเด่นของชุมชนบ้านเข็กน้อยได้แก่ ไก่ดำต้มสมุนไพร ต้มผักกาดซี่โครงหมู ใส่อั่วม้ง และน้ำพริกม้ง โดยการพัฒนากิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น ชาวบ้านจะให้นักท่องเที่ยวร่วมทำอาหารในเมนู น้ำพริกม้ง ซึ่งเป็นเมนูที่ใช้วัตถุดิบที่สามารถหาได้จากในชุมชน ประกอบไปด้วย ต้นหอมผักชี มะเขือเทศ พริก และเครื่องปรุงรส โดยการดำเนินกิจกรรมชาวบ้านจะเป็นผู้สาธิตในการประกอบอาหารขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงให้นักท่องเที่ยวร่วมรับประทานอาหารกลางวันหลังเสร็จกิจกรรม โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 1 ชั่วโมง

8) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY

ลูกช่วงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเล่นของชาวม้ง ซึ่งเป็นการเล่นพื้นบ้าน โดยการเล่นโยนลูกช่วงจะเกิดในเทศกาลปีใหม่ของชาวม้ง เป็นการเล่นที่เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวชาวม้งได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน จนบางคู่ได้พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างครอบครัว แต่การเล่นโยนลูกช่วงมีกฎข้อสำคัญคือ ห้ามผู้ที่นามสกุลเดียวกัน หรือ เพศชายเหมือนกันเล่นด้วยกันในการจับคู่การเล่นโยนลูกช่วง จากการพัฒนากิจกรรม ชุมชนอยากนำเสนอประวัติ และวิธีการเล่นลูกช่วงแก่นักท่องเที่ยว จึงพัฒนากิจกรรมให้นักท่องเที่ยวประดิษฐ์ลูกช่วงเป็นของตัวเอง โดยการนำเศษผ้าเหลือทิ้งมาฉีกให้เป็นลูกทรงกลม แล้วห่อด้วยเศษผ้าเหลือทิ้งที่ลักษณะสวยงามในชั้นสุดท้าย เป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้ความคิดสร้างสรรค์ และได้ลูกช่วงกลับไปเป็นสินค้าที่ระลึกจากชุมชนบ้านเข็กน้อย โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 45 นาที

9) กิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง

ชาวม้งมีการเล่นที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง การเล่นส่วนใหญ่มาจากสิ่งของที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์ธนูเพื่อใช้ยิงสัตว์เล็ก การประดิษฐ์ขาหยั่งเพื่อหลีกเลี่ยงการโดนปลิงดูดในขณะที่เดินในป่า รวมถึงรถเคลื่อนล้อไม้ที่ประดิษฐ์เพื่อช่วยในการลดเวลาในการเดินทางตามเนินเขา และการตีลูกช่วงที่ในปัจจุบันได้มีการจัดแข่งขันการตีลูกช่วงเป็นการสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้คนที่ได้ร่วมเล่น จากการพัฒนากิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง ชุมชนจะจัดการดำเนินกิจกรรมโดยให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมเล่นการละเล่น ประกอบไป

ด้วย การเดินทางที่ย่ำ การตีลูกช่าง การยิงธนู และการโยนลูกช่วง โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 1 ชั่วโมง

5.1.3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวร่อนต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลุ่มนักท่องเที่ยวร่อนมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟม้งภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.332) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวร่อนมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.343) ซึ่งประเด็นที่นักท่องเที่ยวร่อนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้งสามารถสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.379) รองลงมา คือ ด้านความสวยงาม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.435) ในเรื่องของผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.479) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.436) ในเรื่องของผลิตภัณฑ์โคมไฟม้งสามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.504) และผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.568) ในส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวร่อนมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.654) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวร่อนมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.561) ซึ่งประเด็นที่นักท่องเที่ยวร่อนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนเป็นผลิตภัณฑ์นั้นสามารถใส่วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.682) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.813) ในเรื่องของผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยมีขนาดที่เหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.568) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความสวยงาม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.759) ในเรื่องของผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.844)

ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.431) เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมผ้าปักม้งมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.472) รองลงมาคือ กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.428) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.424) กิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.546) กิจกรรมทำพิซซ่าม้ง ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.537) และลำดับสุดท้าย คือ กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.495) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อด้านเรื่องราวของกิจกรรมมากที่สุด ในประเด็นของนักท่องเที่ยวนำร่องได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรมและกิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้ง 7 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะของกลุ่มนักท่องเที่ยวนำร่องที่มีต่อการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์

พบว่า

ยิ่งขึ้น

มากขึ้น

- 1) ควรพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่หลากหลาย ปรับให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น
- 2) ควรใส่ใจรายละเอียดในขั้นตอนการผลิตให้มีความสวยงามของผลิตภัณฑ์ที่มากขึ้น
- 3) ควรตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้ใช้งาน
- 4) ควรมีสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อแสดงแหล่งที่มาของวัสดุที่ใช้ในผลิตภัณฑ์ รวมถึงสื่อในการประชาสัมพันธ์ความหมายของลวดลายที่อยู่บนผ้าเขียนเทียน
- 5) ชุมชนควรพัฒนาให้มีลายเขียนเทียนที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่คนในชุมชนและเป็นสัญลักษณ์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในอนาคต

ข้อเสนอแนะของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาด้านกิจกรรม

พบว่า

1) ด้านเรื่องราวของกิจกรรมควรพัฒนาให้ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมของชุมชน และควรมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ในด้านกิจกรรมมีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่พัฒนามาจากพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการร่วมลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสของนักท่องเที่ยว และควรพัฒนาด้านสถานที่จัดกิจกรรมให้เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม

3) ด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม ควรพัฒนาระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้มีความต่อเนื่อง และควรเตรียมสถานที่ให้พร้อมรับนักท่องเที่ยว ควรเตรียมกิจกรรมเสริมหากกิจกรรมหลักยังไม่พร้อม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

บริบทพื้นที่ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ชุมชนบ้านเข็กน้อยเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของชาวม้งที่ได้อพยพมาจากทางตอนใต้ของประเทศจีน ผ่านมาทางแนวเขาและแม่น้ำ มาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ที่แนวเขาละแวกภูมโล ภูหินร่องกล้า เขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภายหลังทางกองทัพภาคที่ 3 ได้มาตั้งกองร้อยอยู่บริเวณหมู่บ้านเข็กน้อย และเชิญชวนให้ชาวม้งที่อาศัยอยู่ตามแนวเขา ลงมาอยู่ที่หมู่บ้านเข็กน้อย และได้จัดสรรที่ทำกินให้แก่ชาวม้ง โดยปัจจุบันชาวม้งบ้านเข็กน้อยยังคงสืบถอดและยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาวม้งที่ได้รับการส่งผ่านจากบรรพบุรุษ ประกอบด้วย การดำเนินชีวิต ความเชื่อ ประเพณี การแต่งกาย อาหาร และการละเล่น ส่งผลให้สิ่งที่ชาวม้งเข็กน้อยสืบทอดจากบรรพบุรุษ เป็นสิ่งที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวม้ง ซึ่งเมื่อพบเห็นสามารถแยกออกได้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้คือกลุ่มชาติพันธุ์ม้งโดยอัตลักษณ์ที่สำคัญของชาวม้งได้แก่ การปักผ้า การเขียนเทียน เทศกาลขึ้นปีใหม่ เทศกาลกินข้าวใหม่ การละเล่นโยนลูกช่วง การยิงธนูหน้าไม้ การตีลูกข่าง การแต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง และการประกอบอาหาร ซึ่งสามารถพบเจอได้เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ม้งเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Jingjing (2022) ที่ศึกษาวิถีชีวิตของชาวม้งที่บ้านแม่สาใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชาวม้งบ้านแม่สาฯยังใช้ชีวิตตามวิถีดั้งเดิมที่ได้ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ อีกทั้งยัง

สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ บุญเทียน (2564) พบว่า อัตลักษณ์วิถีวัฒนธรรมม้งมีลักษณะเฉพาะ เสมือนจารีตหรือกฎหมายเชื่อมโยงกับระบบผลิต ระบบคุณค่า และระบบความสัมพันธ์อย่างเป็นองค์รวม ชาวม้งเป็นกลุ่มชนท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ชาวม้งมีลวดลายที่ซับซ้อนและละเอียดที่สร้างความสวยงามและยังมีความชำนาญในการสร้างงานศิลปะและงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวม้ง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนเข็กน้อยเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับความเป็นเอกลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เฉพาะตัว โดยผลิตภัณฑ์เหล่านี้ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความสำคัญของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม หรือคุณค่าทางสังคม โดยมุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสิ่งที่ไม่เหมือนใคร มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงสำหรับชุมชนชาวม้ง ซึ่งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งผลิตภัณฑ์ไหมไฟม้งและหน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่มีการสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย เนื่องจากวัสดุที่ใช้ทำผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนท้องถิ่นและยังเป็นการประยุกต์จากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังคงอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้และยังคงคุณค่าการสร้างลวดลายที่โดดเด่น สวยงามสร้างความน่าสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวรวมถึงผลิตภัณฑ์นั้นสามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน มีขนาดที่เหมาะสมทำให้สะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติกรณ์ บำรุงบุญ และคณะ (2563) พบว่า องค์ความรู้สำคัญที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ คือ รูปทรงและลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดมหาสารคาม สอดคล้องกับ ภาวิณี ศิริโรจน์ (2564) พบว่า ผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่แสดงคุณค่าดั้งเดิมที่พัฒนารูปแบบใหม่ ๆ เพื่อใช้ตกแต่งบ้านเรือน และผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและภูมิปัญญาของนครศรีธรรมราชที่ปรากฏในตัวผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ประทับใจ สุวรรณธาดา (2561) พบว่า การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้สามารถดำเนินการได้ในทุกผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของใช้ของตกแต่ง สินค้าที่ระลึก ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ สืบ

สถานต้นทุนในท้องถิ่นให้คงอยู่ชุมชน เช่นเดียวกับแนวคิดของ วรพงศ์ วรรณาคิอุดมพงษ์ (2538) ที่กล่าวถึงเกณฑ์การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความงาม มีประโยชน์ใช้สอย และมีต้นทุนต่ำแต่คุณภาพสูงมาผสมกันในสัดส่วนที่เหมาะสมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ใช้

กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อยเกิดจากการระดมความคิดร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและชุมชน โดยชุมชนมีความประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมบนพื้นฐานแก่นแท้ของวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และร่วมปรับรูปแบบกิจกรรมให้มีความร่วมสมัยที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของชาวม้งเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรับรู้และยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรม ผ่านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ โดยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมสูชั้วญักท่องเที่ยว 2) กิจกรรมทำพิซซาม้ง 3) กิจกรรมผ้าเขียนเทียน 4) กิจกรรมผ้าปักม้ง 5) กิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น 6) กิจกรรมทำลูกช่วง DIY และ 7) กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง และจากการดำเนินการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำร่อง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนากิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยในองค์ประกอบด้านเรื่องราวของกิจกรรมนั้นมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อประเด็นการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนที่ถูกออกแบบมาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวม้ง รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านลีลาในการดำเนินกิจกรรม นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจในประเด็นของกิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตระหนักถึงการมีความคิดสร้างสรรค์และเข้าใจง่ายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมได้โดยไม่รู้สึกรำคาญ และในองค์ประกอบสุดท้ายคือ ด้านอรรถรสในการดำเนินกิจกรรม นักท่องเที่ยวนำร่องมีความพึงพอใจในประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ระหว่างการทำกิจกรรม ที่นักท่องเที่ยวสามารถมีปฏิสัมพันธ์จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ระหว่างการลงมือทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3S (Creative Tourism The 3S Principles) ด้วยการสืบค้นเรื่องราว ร้อยเรียงและออกแบบเป็นกิจกรรมบนพื้นฐานของทุนวัฒนธรรมเฉพาะที่มีในท้องถิ่นพร้อมนำเสนอกิจกรรมให้เป็นที่น่าสนใจ (Story Telling) โดยออกแบบให้ได้อรรถรส (Senses) ที่สามารถจับต้องได้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ลงในกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมทำกิจกรรมกับเจ้าของพื้นที่ และเสริมลีลา (Sophistication) ให้กิจกรรมลึ้นไหลมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์

เฉพาะ (จุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ (2558) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวได้สัมผัสการเรียนรู้ ศิลปะ มรดกวัฒนธรรม โดยตรงกับเจ้าของวัฒนธรรมที่แท้จริงที่เป็นเฉพาะพื้นที่ผ่านการมีส่วนร่วมของกิจกรรมซึ่งจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้จดจำและเกิดประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่แท้จริงอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับ เอลคาสราวี (Elkasrawy, 2020) ที่พบว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่จับต้องไม่ได้ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความแปลกพิเศษอันน่าจดจำครั้งหนึ่งในชีวิต อีกทั้งยังสอดคล้องกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ที่ เรมอน (Raymond, 2007) และ ริชาร์ด (Richards, 2011) ได้นิยามการท่องเที่ยวแนวใหม่นี้ว่า Creative tourism (การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์) ที่หมายถึง การพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำร่องของชุมชนบ้านเข็กน้อย พบว่านักท่องเที่ยวนำร่องได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพบปะผู้คนจากวัฒนธรรมและพื้นที่ที่แตกต่างกัน เป็นการส่งเสริมการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และนักท่องเที่ยวนำร่องได้แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเข็กน้อยว่า ควรพัฒนาผู้นำกิจกรรมให้สามารถสื่อความหมายและถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาจมีการใช้สื่อประเภทอื่น ๆ ในการช่วยสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเพื่อลดอุปสรรคทางด้านภาษาในการสื่อสาร เนื่องจากผู้นำกิจกรรมเป็นชาววังและใช้ภาษาวังสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเมื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวผู้นำกิจกรรมไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วกับนักท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้นำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สุธิดา แจ่มประจักษ์ (2565) พบว่า การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการบริการท่องเที่ยวในด้านการบริการท่องเที่ยว ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการถ่ายทอด ภูมิปัญญา การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ อัจฉริยาพร คัมธมาลาเจริญ (2564) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลกีดช้าง ชุมชนควรพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความรู้ในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี พร้อมทั้งพัฒนาการสื่อสารผู้นำกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพในการจัดการท่องเที่ยว และสร้างความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน อีกทั้งนักท่องเที่ยวนำร่องได้เสนอแนะให้ชุมชนควรสร้างบรรยากาศให้เข้ากับวัฒนธรรมวังเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนบ้านเข็กน้อย และควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อ

นักท่องเที่ยว เช่น การเพิ่มจุดพักผ่อนหย่อนใจ ป้ายหรือสัญลักษณ์นำทาง และการเพิ่มจำนวนห้องน้ำ เนื่องจากสถานที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเข็กน้อยมีห้องน้ำที่ชำรุดจำนวนหลายห้อง ทำให้สามารถใช้งานได้เพียงห้องเดียว รวมถึงน้ำสำหรับอุปโภคที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ทำให้นักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาในการรอคอยที่จะใช้งานห้องน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับพิชญพร ศรีบุญเรือง และ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2564) พบว่า การพัฒนาคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นการร่วมสร้างประสบการณ์ทางจิตวิญญาณท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว โดยต้องคำนึงถึงอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยและเพียงพอเพื่อรองรับการใช้งานของนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับอรรถวิท ศิลาน้อย และคณะ (2562) พบว่า แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงสถานที่ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถเข้าถึงได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ป้ายและสัญลักษณ์ ที่ชัดเจน และห้องน้ำ ซึ่งจะส่งเสริมศักยภาพด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในชุมชนบ้านเข็กน้อยเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้วิจัยและชุมชนบ้านเข็กน้อยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนและการดำเนินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเป็นการร่วมกันตัดสินใจในเรื่องการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย รวมถึงตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมและดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งเป็นการช่วยกันสร้างสรรค์และดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวแบบใหม่ หรือการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์การจัดการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการกระจายผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและชุมชน โดยสร้างความเข้มแข็งและความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนท้องถิ่น สามารถสร้างงานและเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชนรวมทั้ง ส่งเสริมการตลาดสินค้าท้องถิ่น และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจท้องถิ่นซึ่งภายหลังจากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำร่อง ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการประเมินผลจากการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ของโคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และยังสอดคล้องกับ เกษกมล แสงสุพรรณ

(2564) พบว่า ชุมชนบ้านเตยหอมมีการให้ความร่วมมือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นอย่างดี ชุมชนมีการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจ แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีการระบวน การมีส่วนร่วมที่ดี

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ด้านผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย

จังหวัดเพชรบูรณ์

เพื่อให้เกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้นชุมชนควรที่จะพัฒนารูปแบบและลวดลายให้ มีความหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะของชุมชนบ้านเข็กน้อย ควรนำเสนอเรื่องราวของลวดลาย ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ และสร้างบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ รวมถึง การเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์และส่งเสริมความคุ้มค่าในการใช้งานหรือสร้างความสะดวกสบาย ให้กับลูกค้าเพื่อเข้ากับแนวโน้มและความต้องการในตลาด มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และใช้การตลาด ออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

ด้านกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย

จังหวัดเพชรบูรณ์

ภายหลังจากการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อยที่ผู้วิจัย ได้จัดทำขึ้นร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย พบว่า ควรจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความหลากหลายในเรื่องของประสบการณ์ท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าร่วม สร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวที่น่าสนใจเช่น การทดลองอาหารท้องถิ่น การชมวิถีชีวิตท้องถิ่น การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเชื่อของ ชุมชนบ้านเข็กน้อย หรือกิจกรรมการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น และในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพและบริการที่ดีที่สุด สร้างประสบการณ์ที่ดีและประทับใจให้กับ นักท่องเที่ยว มีการร้อยเรียงเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และการพัฒนาการบริการที่เป็นมิตร รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นที่สามารถรองรับและตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยว และควรให้ความสำคัญกับการวางแผนเรื่องเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสนุกสนานและเพลิดเพลินได้ตามความต้องการ โดยสามารถจัดทำตารางเวลาดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยในการควบคุมการทำกิจกรรมให้อยู่ใน

ระยะเวลาที่เหมาะสมและไม่ให้เกิดความล่าช้า หากมีกิจกรรมหลายอย่าง ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการเดินทางระหว่างกิจกรรมและการสลับกิจกรรมให้เหมาะสม นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมได้ตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม รวมถึงการจัดสรรเวลาให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนหรือความเหนื่อยล้าจากกิจกรรมก่อนหน้า

ด้านชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างรายได้และสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นได้ โดยชุมชนต้องมีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงควรสนับสนุนการศึกษาและจัดการอบรมให้กับชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะในการผลิต การบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการส่งเสริมการตลาด มีการสอนการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่อาจเป็นประโยชน์อย่างมาก รวมถึงการสร้างแบรนด์ท้องถิ่นช่วยให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของตลาดสูงขึ้น โดยพิจารณาถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ดึงดูดความสนใจและสื่อถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ในการสร้างแบรนด์ท้องถิ่นชุมชนต้องพิจารณาเรื่องราคา คุณภาพ ความยั่งยืน หรือเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและตลาด โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตในท้องถิ่นได้เข้าถึงช่องทางการตลาด การเข้าร่วมการแสวงหาโอกาสในงานแสดงสินค้าและตลาดชุมชน มีการใช้เทคโนโลยีออนไลน์เพื่อสร้างศักยภาพทางการตลาดและการส่งเสริมการขายสินค้าท้องถิ่น รวมถึงการสร้างระบบการจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ อาจด้วยการสร้างพันธมิตรท้องถิ่นโดยใช้ความร่วมมือกับธุรกิจท้องถิ่นและสถาบันท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร หรือสถาบันการศึกษา สามารถช่วยให้ชุมชนมีโอกาสส่งเสริมและจัดการสินค้าท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างพันธมิตรยังช่วยเพิ่มโอกาสทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อีกด้วย

ด้านชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนสามารถสร้างชีวิตที่ยั่งยืนและเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อย่างมาก แต่ต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยชุมชนต้องสร้างพันธมิตรท้องถิ่นที่เป็นการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการและธุรกิจท้องถิ่นเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ในชุมชน โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ที่

ไม่ซ้ำใครในที่อื่น ซึ่งสามารถจัดการท่องเที่ยวท้องถิ่นร่วมกับผู้ประกอบการท้องถิ่น หรือสร้าง แพคเกจการท่องเที่ยวท้องถิ่นที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยว และที่สำคัญต้องมีการส่งเสริม การตลาดและการสื่อสารที่น่าสนใจเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว อาจสร้างเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อโฆษณากิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน และใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อ โฆษณาและแบ่งปันประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในชุมชน และภาครัฐควรสนับสนุนในการ ฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญใน การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ควรมีการจัดอบรมหรือสร้างโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ กิจกรรมท่องเที่ยว หรืออาจเป็นการสอนเทคนิคการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว รวมถึง การส่งเสริมให้มีโครงการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ของชุมชนเพื่อเกิดการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ของชุมชน และเป็นการปลูกฝังในเรื่องประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เยาวชนเหล่านั้นเกิดความภาคภูมิใจ และสำนึกรักในวัฒนธรรมของตนเอง และเป็นการส่งเสริม ให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และชุมชนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและชุมชนในระยะยาว เพื่อให้ชุมชน สามารถรักษาและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน รวมถึงภาครัฐสามารถส่งเสริมความ ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเป็นตัวกลางในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนโครงการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นอีก ด้วย

5.3.2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยตลาดเพื่อทราบถึงความต้องการและ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น แนวโน้มการบริโภค ความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และ ความชื่นชอบในผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการ ของตลาด
- 2) ควรศึกษาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ที่อยู่ใกล้เคียงหมู่บ้านเข็กน้อย เพื่อเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้แก่พื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน

5.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

1) อุปสรรคทางด้านภาษา เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีภาษาประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง และยังมีการใช้ภาษาม้งในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การติดต่อสื่อสารในการเก็บข้อมูลจึงทำได้ค่อนข้างยากและใช้ระยะเวลาเวลานานกว่ากำหนด เนื่องจากต้องให้ผู้ที่สามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาม้งเป็นตัวกลางในการเก็บข้อมูล รวมถึงมีความสื่อความหมายที่ผิดพลาดในบางช่วงของการดำเนินการวิจัย

2) อุปสรรคในการรวบรวมผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ต้องเดินทางไกลเพื่อไปประกอบอาชีพหลักและใช้ระยะเวลาหลายวันในการทำการเกษตร อีกทั้งในการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินการในช่วงวันและเวลาทำการ จึงเป็นการยากที่ต้องหาช่วงเวลาที่เหมาะที่ทุกฝ่ายมีเวลาว่างที่ตรงกันเพื่อเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ให้เกิดกระบวนการวิจัยที่สมบูรณ์

บรรณานุกรม

- Baristic, P., & Blazevic, Z. (2014). Visual Identity Components of Tourist Destination. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic and Management Engineering*, 8(7), 2170-2174.
- Bregoli, I. (2012). Effects of DMO Coordination on Destination Brand Identity: A Mixed-Method Study on the City of Edinburgh. *Journal of Travel Research*, 52(2), 212-224.
- Coghlan, D., & Brannick, T. (2001). *Doing Action Research in Your Own Organization*. London: Sage.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- Elkasrawy, S. (2020). Creative Cultural Tourism in Egypt: Case study of papyrus and pottery. *Journal of Heritage Tourism and Hospitality*, 14(1), 215-225.
- González, M. V. (2008). Intangible heritage tourism and identity. *Tourism Management*, 29(4), 807-810.
- Greenwood, D. j. (1982). Cultural Authenticity *Cultural Survival Quarterly*, 6, 27-28.
- Jacquez, F. (2020). *Participatory Action Research*. Retrieved from <https://delvetool.com/blog/participatoryaction>
- Jingjing, G. (2020). *Way of life of Hmong Ethnic Group : The case study of Ban Mae Sa Mai, Pongyang Sub-district, Maerim District, Chaingmai Province. Liberal Arts Review*, 16(27-44).
- Ke, W. (2020). Exploration of Design Ideas of Local Cultural and Creative Products Based on Traditional Culture. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 412, 85-88.
- Liu, L., Wang, K., & Weng, W. (2020). Research and Design of Cultural and Creative Souvenirs of Intangible Heritage Dejiang Nuo Mask. *Art&Design Research*, 1(6).
- Mcintosh, R. W., & Goeldner, C. R. (1986). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*.

- New York: John Wiley and Sons, Inc.
- McIntosh, R. W., & Goeldner, C. R. (1995). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*.
New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Nie, H., & Zhu, D. (2019). Research on the Design of Cultural Creative Products Based on Jingchu Regional Culture *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 368*, 193-196.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Pigram, J. (1993). *Planning for tourism in rural areas: bridging the policy implementation gap*. In Pearce and Butler *Tourism Research: Critiques and Challenges*. London: Routledge.
- Ponimin, Isa, B. B., & Sari, A. A. (2021). *Tourism Souvenir Ceramics Craft Creation: Design Inspiration of Malang Local Artefact Culture*, 288-294. Retrieved from <https://knepublishing.com/index.php/KnE-Social/article/view/9213/15515#toc>
- Raymond, C. (2007). "Creative Tourism New Zealand: The practical challenges of developing creative tourism". In Greg Richards and Julie Wilson (Eds.) *Tourism, Creativity and Development*. New York: Routledge.
- Reisinger, Y. (1994). Tour - Host contact as part of cultural tourism. *World Leisure and Recreation, 36*, 24-28.
- Richards, G. (2011). Creativity and Tourism: the state of the art. *Annals of Tourism Research, 38*: 1225-1253.
- Richards, G., & Duif, L. (2018). *Small Cities with Big Dreams : Creative Placemaking and Branding Strategies*. New York: Routledge.
- Tsaur, S. H. (2016). Destination brand identity: Scale development and validation. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF TOURISM RESEARCH, 21*(12), 1310-1323.
- World Tourism Organization. (2019). *UNWTO Tourism Definitions*. Retrieved from <http://bit.ly/3j3VZtA>
- Wu, Y. (2021). Design of Tourism Cultural and Creative Products Based on Regional Historical and Cultural Elements. *E3S Web of Conferences 251*, 1-4.
- Yen, C. H. (2020). Destination brand identity and emerging market tourists' perceptions.

ASIA PACIFIC JOURNAL OF TOURISM RESEARCH, 25(12), 1311-1328.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). ความหมายการท่องเที่ยว. สืบค้นจาก

<http://www.mots.go.th>

กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว. (2565). ข้าวเหนียวดำลิ้มผั่ว. สืบค้นจาก

<https://www.thairicedb.com/rice-detail.php?id=24>

กิตติกรณ์ บำรุงบุญ, และ ปิยลักษณ์ โพธิวรณ. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัด มหาสารคามเพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 7-24.

เกษมกล แสงสุพรรณ. (2564). การเพิ่มขีดความสามารถการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนของวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่เตยหอมคลองสาม จังหวัดปทุมธานี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

โกนิญัฐ ศรีทอง. (2563). กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นจาก

<https://bit.ly/3x4cln7>

จุฑามาศ วิศาลสิงห์. (2561). คู่มือกระบวนการพัฒนาและยกระดับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: บิ๊กพลัส พับลิชชิง.

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2554). การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545). แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ชมพูนุท ภาณุภาส. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทยพวนโดย

ชุมชน. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2558). สถิติพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: ภาควิชาสถิติ และ

วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). วิถีไทย : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

โชติกา ศรีประเสริฐ. (2554). การรวบรวมความหมายของอัตลักษณ์ สืบค้นจาก [http://chotika51-](http://chotika51-thesis.blogspot.com/2011/07/blog-post.html)

[thesis.blogspot.com/2011/07/blog-post.html](http://chotika51-thesis.blogspot.com/2011/07/blog-post.html)

จิรัชญา มณีเนตร. (2552). ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

ดำรง สุานดี. (2546). สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี : การเมืองเกาหลี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา

- และมนุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2549). *อัตลักษณ์ของชาติตามนโยบายการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาวดี ปิ่นประจักษ์. (2565). การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อุ้งกาเวียง ในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(3), 1348-1368.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). *การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธีรชัย เขียมวรรณ. (2544). *พจนานุกรมไทย (ฉบับใหม่)*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์.
- นาฬิกาอติศักดิ์ แสงสนิท. (2561). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คืออะไร*. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/ydiUG>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุปผชาติ แต่งเกลี้ยง. (2563). *การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ชุมชนและระบบการจัดการโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/zO3hv>
- ประทับใจ สุวรรณธาดา. (2561). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา: ในเขตพื้นที่ภาคอีสานตอนบน. *วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 9(2), 137-155.
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). *มัง : หลากหลายชีวิตจากชุมชนเขาสูงเมือง*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเสริฐ ศรีรัตน. (2548). *ของที่ระลึก (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.
- ปัทมฉัตร หมอยาดี, วารุณี ไอสถารมย์, และ นิศากร บุตรงามดี. (2556). *แนวคิดของวัฒนธรรมในเอกสารการสอนชุดวิชาวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิชญาพร ศรีบุญเรือง และ ฉล่องศรี พิมลสมพงศ์. (2564). การพัฒนาคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ รองรับนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงในประเทศไทย. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 14(1).
- พิทักษ์ ไสตถยาคม. (2561). สุนทรียแสวงหา : วิธีใหม่ในการเสริมพลังชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี ราชใช้สังคม*, 4(1), 128-140.
- เพียงกานต์ นามวงศ์. (2552). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ใหญ่ หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่.
- ไพฑูรย์ พงศบุตร, และ วิลาสวงศ์ พงศบุตร. (2542). *คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2543). *ชนบทไทย : การผันแปรในอนาคตภายหลังการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร.
- ภาวิณี ศิริโรจน์. (2564). การศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ของประดับตกแต่งบ้าน. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, 24(2), 11-23.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: ไทย- อนุเคราะห์ไทย.
- ธนากร เจริญศรี. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวในพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดา ราม. *วารสารวิชาการเวอริเดียน*, 7(3), 728-739.
- รสิกา อังกูร. (2549). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 19(1), 79-88.
- ราณี อธิชัยกุล. (2555). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ลัดดาวลัย เพชรโรจน์ และ อัจฉลา ชำนิประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วรพงศ์ ผูกู. (2563). *ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว*. สืบค้นจาก <https://www.randdcreation.com/content/4738>.
- วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์. (2538). *บทความรู้ในการออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ออกแบบกราฟฟิก*.

กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์น.

วรารภรณ์ บุญเชียง. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/hkGyM>

วิทยา พรหมจร. (2565). เยือนหมู่บ้านชาวไทยภูเขาชนเผ่าม้ง เขาค้อ. สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/SHRKz>

วิบูลย์ ดีสุวรรณ. (2539). ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.

วิมล จิโรจพันธุ์, ประชิต สกฤษณะพัฒน์, และ อุดม เขยกีวงศ์. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.

กรุงเทพฯ: แสงดาว.

วิลาสินี ขำพรหมราช. (2557). การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 17(165-187).

วิศัลย์ ไชษิตานนท์. (2560). ชนเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/6GgDz>

สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ. (2550). ผลของเทคโนโลยีที่มีต่อการออกแบบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2546). ความหมายการท่องเที่ยว. สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/GpxzT>

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทับปุด. (2562). ประวัติความเป็นมา OTO. สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/XQLiS>

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). อุตสาหกรรม. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/YCdnP>

สุชาติ อิมสำราญ, พรเทพ เลิศเทวศิริ, และ อินทิรา พรหมพันธุ์. (2564). การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านสำหรับนักท่องเที่ยว. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง., 33(2), 7-24.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2558). องค์ความรู้ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : คู่มือและแนวทางการปฏิบัติ. สืบค้นจาก <http://socanth.tu.ac.th/wp-content/upload/2017/08>

สุธิดา แจ่มประจักษ์. (2565). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(2) 214-222

สุธี วรประดิษฐ์. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด. ตราด: สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.

- สุนทร กองทรัพย์. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษา ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18)*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุรเชษฐ์ มีฤทธิ์. (2563). *การศึกษาการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ กล้วยตาก จังหวัดพิจิตร*. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 21(2), 157-166.
- สุรศักดิ์ บุญเทียน. (2564). *การพัฒนาคนบนฐานอัตลักษณ์วิถีวัฒนธรรมม้ง : กรณีศึกษา บ้านเจดีย์โคะ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. *วารสารการพัฒนาสังคม*, 6(1), 1-13.
- สุรีย์ เข้มทอง, และ สุรภีร์ โรจนวงศ์. (2545). *การจัดการธุรกิจสินค้าที่ระลึก เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการธุรกิจในแหล่งท่องเที่ยว (444-525)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2563). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. <https://tis.dasta.or.th/stisdasta/creative-tourism>
- องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย. (2561). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยว 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565)* สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/sESMr>
- อนรรตน์ วัฒนาวงศ์สว่าง. (2545). *น่าน-ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- อภิญา เพ็องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์ (Identity) การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรณี บุญมีนิมิตร. (2540). *พฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อรรทวิท ศิลาน้อย และคณะ. (2562). *ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพระบรมธาตุนาดูน สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 10(2) 131-143.
- อัจฉริยาพร คัมธมาลาเจริญ. (2564). *การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่

อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณกุล. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. สืบค้นจาก

<https://www.scbfoundation.com/stocks/f4/file/139021209378s5mf4pdf/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤติกา สายณะรัตน์ชัย	อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.ชมพูนุท ภาณุภาส	อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.อัญชัญ ตัณฑเทศ	อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.อาทิตยา ปาทาน	อาจารย์ประจำสำนักวิชาการจัดการ
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
4. อาจารย์ ดร.พงษ์พันธุ์ พุทธิวิเศษณ์	อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก ข

จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว 8718/3072

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อย

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 17 ธันวาคม 2565 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/3072

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน รองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งเข็กน้อย

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 17 ธันวาคม 2565 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/3072

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 17 ธันวาคม 2565 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/3072

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โอทอปนวัตกรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 17 ธันวาคม 2565 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/3072

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คุณลี แซ่เฮง (ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเขียนเทียน จังหวัดเพชรบูรณ์)

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรีญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 17 ธันวาคม 2565 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/3072

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คุณประจวบ ฤทธิเนติกุล (ประธานชุมชน ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์)

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 17 ธันวาคม 2565 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเข็กน้อย

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน รองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมังเช็กน้อย

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเช็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเช็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเช็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเช็กน้อย ตำบลเช็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรีญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน และบุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อปวัตวิไลบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์
และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์
ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง
“การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์”
กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.00 -
16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัด
เพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คุณลี แซ่เฮอ (ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเขียนเทียน จังหวัดเพชรบูรณ์)

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” กับ บุคลากรจากศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 2 ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/273

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คุณเสาว์ แซ่หวี

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์
และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์
ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง
“การออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์”
กับ ท่าน เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนเข็กน้อย ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 13.00
- 16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัด
เพชรบูรณ์ ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/849

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนารัฐบาลพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ กับ บุคลากรจากศูนย์พัฒนารัฐบาลพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 ท่าน เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในวันที่ 2 เมษายน 2566 เวลา 09.00 น. - 16.00 น. ณ เขตพัฒนารัฐบาลพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/849

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ กับ บุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ท่าน เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในวันที่ 2 เมษายน 2566 เวลา 09.00 น. - 16.00 น. ณ เขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ที่ อว 8718/849

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏทิพย์สงคราม

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ กับ อาจารย์ ดร.พงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฎ์ เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในวันที่ 2 เมษายน 2566 เวลา 09.00 น. - 16.00 น. ณ เขตพัฒนาราชฎาร บนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/848 **วันที่** 23 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ กับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในวันที่ 2 เมษายน 2566 เวลา 09.00 น. - 16.00 น. ณ เขตพัฒนา ราชภูมรินทร์ที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 089 438 5996

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
จดหมายขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่

ที่ อว 8718/849

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

23 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอใช้สถานที่ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์

เนื่องด้วย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์
และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมี อาจารย์
ดร.ศรัณญา ศรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์สถานที่เพื่อเก็บข้อมูล โดยใช้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ และขอใช้สถานที่ เขตพัฒนาราชภูม
รบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในวันที่ 2 เมษายน 2566 เวลา 09.00 น. -
16.00 น. เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 438 5996

ภาคผนวก ง
หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์ของผลการวิจัย

เอกสารรับรอง การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

คำชี้แจง : เอกสารชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพผลงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

ชื่อ-นามสกุล นางสุมิตรา เสรีเนติกุล
ตำแหน่ง รองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อบริษัท/องค์กร กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ได้ใช้ประโยชน์จากปฏิญญานិพนธ์เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย นายสุรพงษ์ เพิ่มพล รหัสนิสิต 64199130433 หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

มีการนำผลงานไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมดังนี้

1. ใช้ประโยชน์ในทางสังคมและชุมชนในการเตรียมความพร้อมการจัดการท่องเที่ยว ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของชุมชนและภาครัฐ

การนำเสนอข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

การนำผลจากงานวิจัยไปใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

การทดสอบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มาจากอัตลักษณ์ชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับตลาดกลุ่มเป้าหมาย

อื่นๆ - *กรณีชุมชนได้มีทุนสำรองเงิน 10 ล้านบาท
เริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และ ได้ ๗,๐๐๐ บาท
จากแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมกลุ่มห้องครัวและ...*

ลงชื่อ *สุมิตรา เสรีเนติกุล*

(นางสุมิตรา เสรีเนติกุล)

วันที่ 12/06/2566

รองประธานกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาคผนวก จ
จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและไบนยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 370/2565E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัด เพชรบูรณ์

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นาย สุรพงษ์ เพิ่มพล

สังกัด: คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 14 กันยายน 2565
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 14 กันยายน 2565
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 14 กันยายน 2565
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 14 กันยายน 2565

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-370/2565

วันที่ให้การรับรอง : 14/09/2565

วันหมดอายุใบรับรอง : 14/09/2566

ที่ อว 8718/

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 กันยายน 2565

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 370/2565E

เรียน นาย สุรพงษ์ เพิ่มพล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E/G-370/2565

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G 370/2565E เพื่อรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรม สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้ คณะกรรมการฯ ให้การรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2565 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number	SWUEC/E/G-370/2565
Date of Approval	14 กันยายน 2565 (อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)
Date of Expiration	14 กันยายน 2566
Continuing Review	ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 14 กันยายน 2566)

ในกรณีนี้ คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ขอความกรุณาให้ผู้วิจัย ส่งรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธีดำเนินการ มาตรฐาน (SOPs version 2.0) ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารที่ให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate of Approval (Certificate Number SWUEC/E/G-370/2565) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุธีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 12430
โทรสาร 0-2259-1822

ภาคผนวก จ
เครื่องมือวิจัย

แบบสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 เพื่อการวิจัย
การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบคำถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยข้อความจำนวน 7 ข้อ ดังนี้

1. ช่วยเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้านเข็กน้อยให้ละเอียด หรือเท่าที่จำความได้และมีบันทึกในประวัติศาสตร์ไทย

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความเชื่อและศาสนา ของประชาชนในหมู่บ้านเข็กน้อยเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. หมู่บ้านเข็กน้อยมีประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ อะไรบ้าง ช่วยอธิบายอย่างละเอียด

5. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของประชาชนในชุมชนเข็กน้อยเป็นอย่างไรในปัจจุบัน

6. การทำอาหาร ขนบธรรมเนียมการทานอาหาร (ชุมชนบ้านเข็กน้อยมีอาหารประจำถิ่น หรืออาหารขึ้นชื่ออะไรบ้าง มีวิธีการทำและส่วนประกอบอะไรบ้าง รวมถึงการรับประทานอาหาร)

7. วิจิตรศิลป์ของชุมชนบ้านเข็กน้อยมีอะไรบ้าง แล้วแต่ละลวดลายสื่อถึงอะไร

**แบบคำถามระดมความคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์**

คำชี้แจง แบบคำถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการระดมความคิดของชุมชนในการออกแบบผลิตภัณฑ์และ
กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบไปด้วย
ข้อคำถาม 4 ตอนดังนี้

1. การค้นพบ (Discovery)
 - 1.1 คุณคิดว่าในชุมชนบ้านเข็กน้อย มีสิ่งใดที่ท่านภูมิใจ
 - 1.2 ปัจจุบันในชุมชนมีผลิตภัณฑ์อะไรบ้างที่ท่านภูมิใจ
 - 1.3 ปัจจุบันในชุมชนมีกิจกรรมอะไรบ้างที่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมได้ร่วมลงมือทำกิจกรรม
2. การสร้างฝัน (Dream)
 - 2.1 ท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านภูมิใจอยากแสดงออกให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ในรูปแบบลักษณะใด
เพื่อให้เกิดภาพจำแก่นักท่องเที่ยว
 - 2.2 ท่านคิดว่าจากกิจกรรมที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดกิจกรรมใหม่
อะไรบ้างที่สามารถทำร่วมกับนักท่องเที่ยวได้
 - 2.3 ท่านคิดว่าจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดผลิตภัณฑ์อะไร
ที่ทำให้นักท่องเที่ยวจดจำชุมชนเข็กน้อยได้
3. การออกแบบ (Design)
 - 3.1 จากข้อ 2 ท่านคิดว่าจะสามารถนำกิจกรรมและการสร้างผลิตภัณฑ์อะไรมาแสดงและร่วม
ทำกับนักท่องเที่ยว
 - 3.2 สร้างแผนโปรแกรมการท่องเที่ยว 1 วัน หรือ โปรแกรมครึ่งวัน ของหมู่บ้านเข็กน้อย โดย
นำกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอดเข้าร่วมด้วย
4. การสานฝัน (Destiny)
 - 4.1 ท่านจะถ่ายทอดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างผลิตภัณฑ์ให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างไร
 - 4.2 จากแผนโปรแกรมที่ได้สร้างขึ้น จะมอบหมายให้ใครเป็นผู้ดูแลกิจกรรมดังกล่าว เพื่อให้
เกิดความสมบูรณ์ของโปรแกรมดังกล่าว

**แบบคำถามระดมความคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์**

คำชี้แจง แบบคำถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการระดมความคิดของชุมชนในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบไปด้วยข้อคำถาม 4 ตอนดังนี้

1. การค้นพบ (Discovery)

1.1 คุณคิดว่าในชุมชนบ้านเข็กน้อย มีสิ่งใดที่ท่านภูมิใจ

.....

.....

.....

.....

1.2 ปัจจุบันในชุมชนมีผลิตภัณฑ์อะไรบ้างที่ท่านภูมิใจ

.....

.....

.....

.....

1.3 ปัจจุบันในชุมชนมีกิจกรรมอะไรบ้างที่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมได้ร่วมลงมือทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

2. การสร้างฝัน (Dream)

2.1 ท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านภูมิใจท่านอยากแสดงออกให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ในรูปแบบลักษณะใดเพื่อให้เกิดภาพจำแก่นักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่าจากกิจกรรมที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดกิจกรรมใหม่อะไรบ้างที่สามารถทำร่วมกับนักท่องเที่ยวได้

.....

.....

.....

.....

2.3 ท่านคิดว่าจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่สามารถพัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอด ให้เกิดผลิตภัณฑ์อะไรที่ทำให้นักท่องเที่ยวจดจำชุมชนเข็กน้อยได้

.....

.....

.....

.....

3. การออกแบบ (Design)

3.1 จากข้อ 2 ท่านคิดว่าจะสามารถนำกิจกรรมและการสร้างผลิตภัณฑ์อะไรมาแสดงและร่วมทำกับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

3.2 สร้างแผนโปรแกรมการท่องเที่ยว 1 วัน หรือ โปรแกรมครึ่งวัน ของหมู่บ้านเชิงน้อย โดยนำกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา/สร้างสรรค์/ต่อยอดเข้าร่วมด้วย

.....

.....

.....

.....

4. การสานฝัน (Destiny)

4.1 ท่านจะถ่ายทอดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างผลิตภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.2 จากแผนโปรแกรมที่ได้สร้างขึ้น จะมอบหมายให้ใครเป็นผู้ดูแลกิจกรรมดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของโปรแกรดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

แบบคำถามการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรม
จากการท่องเที่ยววันรุ่ง ชุมชนบ้านเข็กน้อยจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบคำถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามในประเด็นการจัดกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยววันรุ่งและชุมชนผู้จัดกิจกรรมชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ท่านได้ร่วมปฏิบัติกับชุมชน ควรปรับปรุงอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกิจกรรมที่ท่านได้ร่วมปฏิบัติกับชุมชน ควรปรับปรุงอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม ในปริญญานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
บ้านเข็ญน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจงแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวสำหรับการศึกษาศิลปะวัฒนธรรมระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็ญน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ร่วมกับบริบทพื้นที่และการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็ญน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงต่อผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็ญน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็ญน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 7 ตอน ตอนละ 10 ข้อ

ทั้งนี้แบบสอบถาม จะใช้มาตราวัด 5 ระดับ ในการวัดระดับความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง เพศทางเลือก
2. อายุ 18-24 ปี 25-31 ปี
 32-38 ปี 39-45 ปี
 46-52 ปี 46-52 ปี
 53-59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
4. ภูมิลำเนา ภาคกลาง ภาคใต้
 ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก
5. อาชีพ นักเรียน / นักศึกษา / นิสิต ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้างทั่วไป เกษียณอายุ
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท
 15,001 – 25,000 บาท
 25,001 – 35,000 บาท
 มากกว่า 35,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์

แบบสอบถามส่วนนี้ ต้องการสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ผลิตภัณฑ์โคมไฟม้ง					
1. ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น					
1.1) ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย					
1.2) ผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น					
1.3) ผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์มาจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ยังคงอัตลักษณ์ ของท้องถิ่น					
1.4) ผลิตภัณฑ์สื่อถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิต					
2. ด้านความสวยงาม					
2.1) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่โดดเด่นและน่าสนใจ					
2.2) ผลิตภัณฑ์มีสวดสายที่สวยงาม					
2.3) ผลิตภัณฑ์มีความประณีตในการผลิต					
2.4) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการ ออกแบบที่ไม่ซ้ำผลิตภัณฑ์อื่น					
3. ด้านประโยชน์ใช้สอย					
3.1) ผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน					
3.2) ผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน					
3.3) ผลิตภัณฑ์สามารถดูแลรักษาได้ง่าย					
3.4) ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน					

ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
หน้าากอนามัยผ้าเขียนเทียน					
1. ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น					
1.1) ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเข็กน้อย					
1.2) ผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนท้องถิ่น					
1.3) ผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์มาจากผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ยังคงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น					
1.4) ผลิตภัณฑ์สื่อถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิต					
2. ด้านความสวยงาม					
2.1) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่โดดเด่นและน่าสนใจ					
2.2) ผลิตภัณฑ์มีลวดลายที่สวยงาม					
2.3) ผลิตภัณฑ์มีความประณีตในการผลิต					
2.4) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่ไม่ซ้ำผลิตภัณฑ์อื่น					
3. ด้านประโยชน์ใช้สอย					
3.1) ผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน					
3.2) ผลิตภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน					
3.3) ผลิตภัณฑ์สามารถดูแลรักษาได้ง่าย					
3.4) ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

แบบสอบถามส่วนนี้ ต้องการสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
กิจกรรมสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยวแบบชาวม้ง					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. ธรรมชาติในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีสานในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					
กิจกรรม “ตัวหิ้ว” (ทำพิซซ่านึ่ง)					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. ธรรมชาติในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยได้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					
กิจกรรม “เขาเกี๊ยะ” (ผ้าเขียนเทียน)					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. ธรรมชาติในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยได้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					
กิจกรรม “เซอป่านเต้า” (ผ้าปักม้ง)					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. ธรรมชาติในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					
กิจกรรม “อ้าวเจ้า อ้าวหมอ” (ทำอาหารพื้นถิ่น)					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. ธรรมชาติในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					
กิจกรรม “เชอเค้านะ” (ทำลูกช่วง DIY)					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. อรรถรสในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิดสร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					
กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง					
1. เรื่องราวของกิจกรรม					
1.1) กิจกรรมถูกออกแบบมาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
1.2) ท่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนผ่านการทำกิจกรรม					
1.3) ผู้นำกิจกรรมมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจในการเรียนรู้					
2. อรรถรสในการดำเนินกิจกรรม					
2.1) ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและความเพลิดเพลินจากการรับฟังเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากผู้นำกิจกรรม					
2.2) ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดคุยโต้ตอบกับผู้นำกิจกรรมระหว่างการลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
2.3) การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัสระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การรับรู้ในด้านการมองเห็น การลิ้มรส การดมกลิ่น การได้ยินเสียง หรือการสัมผัส					
2.4) มีการออกแบบบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้					
3. สีลาในการดำเนินกิจกรรม					
3.1) การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่อง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
3.2) กิจกรรมสามารถส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่แก่นักท่องเที่ยว					

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. สีสานในการดำเนินกิจกรรม					
3.3) กิจกรรมได้สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีความคิด สร้างสรรค์					
3.4) ผู้นำกิจกรรมสื่อสารกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าใจได้ง่าย					

**ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์**

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ช

โปรแกรมการดำเนินการจัดกิจกรรม

โปรแกรมการจัดดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดการท่องเที่ยวนำร่องเพื่อประเมินกิจกรรม ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2566
บริเวณเขตพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

โปรแกรมวันที่ 2 เมษายน 2566

07.00 น. – 9.00 น.	ออกเดินทางสู่ชุมชนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยรถตู้ VIP นัดหมายจุดขึ้นรถที่บริเวณประตูทางเข้าทางเขาสวนเฉลิมพระ เกียรติ (แยกเรือนแพ) *กรุณามาถึงจุดขึ้นรถก่อนเวลาออกเดินทางอย่างน้อย 15 นาที
09.00 น. – 10.00 น.	ชมการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวจากชาวม้ง พร้อมรับประทาน เครื่องดื่มต้อนรับ (เครื่องดื่มสมุนไพร) และรับฟังประวัติความ เป็นมาของชุมชนบ้านเข็กน้อยและข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
10.00 น. – 10.30 น.	กิจกรรมสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยวแบบชาวม้ง
10.30 น. – 11.00 น.	กิจกรรม “ตัวหิ้ว” (ทำพิซซาม้งพร้อมรับประทานเบรค)
11.00 น. – 12.30 น.	กิจกรรม “เขาเกี้ยว” (ผ้าเขียนเทียน)/กิจกรรม “เซอป่านเต้า” (ผ้า ปักม้ง) (แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ทำกิจกรรมกลุ่มละ 45 นาที)
12.30 น. – 13.30 น.	กิจกรรม “อัวเจ้า อัวหมอ” (ทำอาหารพื้นถิ่น พร้อมรับประทาน อาหารกลางวัน)
13.30 น. – 14.15 น.	กิจกรรม “เซอเค้านะ” (ทำลูกช่วง DIY)
14.15 น. – 14.45 น.	กิจกรรมการละเล่นแบบชาวม้ง
14.45 น. – 15.30 น.	การถอดบทเรียนระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนในการจัดดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้าน เข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์
15.30 น. – 17.00 น.	ออกเดินทางสู่ สวนเฉลิมพระเกียรติ (แยกเรือนแพ)
17.00 น.	เดินทางถึงสวนเฉลิมพระเกียรติ (แยกเรือนแพ)

ภาคผนวก ซ
ภาพประกอบการทำวิจัย

การจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 ในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2565

การจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2.1 ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไหมไฟม้ง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยผ้าเขียนเทียน

การจัดโปรแกรมท่องเที่ยววันรุ่งเพื่อทดลองและประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้าน
เข็กน้อย (การต้อนรับนักท่องเที่ยว)

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมสู่ขวัญนักท่องเที่ยว

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมทำพิซซำม้ง

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมทำอาหารพื้นถิ่น

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมทำลูกช่ວง DIY

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมผ้าปักม้ง

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมผ้าเขียนเทียน

การทดลองจัดดำเนินกิจกรรมการเล่นแบบชาวม้ง

การอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

ประวัติผู้เขียน

